T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ALMAN DİLİ VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALMANCA ÖĞRETMENLERİNİN ALMANCA DİLBİLGİSİ GÖRSELLERİNİ OKUMA VE YORUMLAMA YETKİNLİK DÜZEYİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

HAZIRLAYAN

İZEL İSKENDER

DANIŞMAN

PROF. DR. SEVİNÇ SAKARYA MADEN

EDİRNE – 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ALMAN DİLİ VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALMANCA ÖĞRETMENLERİNİN ALMANCA DİLBİLGİSİ GÖRSELLERİNİ OKUMA VE YORUMLAMA YETKİNLİK DÜZEYİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

HAZIRLAYAN

İZEL İSKENDER

DANIŞMAN

PROF. DR. SEVİNÇ SAKARYA MADEN

EDİRNE – 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ALMAN DİLİ VE EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İzel İSKENDER tarafından hazırlanan **Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi Görsellerini Okuma ve Yorumlama Yetkinlik Düzeyi Üzerine Bir Araştırma** Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 9.-10. maddeleri uyarınca **19.06.2019 Çarşamba** günü saat **15:00** 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....Kabul Edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN (Danışman)	Kabul Edilmesine	
Prof. Dr. Hikmet ASUTAY	Kabul Edilmesine	
Prof. Dr. Sevinç HATİPOĞLU	Kabul Edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10140623
Yazar Adı / Soyadı	İZEL İSKENDER
T.C.Kimlik No	38686202296
Telefon	5452688776
E-Posta	izel.iskender@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dil Bilgisi Görsellerini Okuma ve Yorumlama Yetkinlik Düzeyi Üzerine Bir Araştırma
Tezin Tercümesi	Eine Studie in Hinblick auf die Lese- und Interpretionskompetenz der DeutschlehrerInnen über visuelle Hilfen im Bereich der deutschen Grammatik
Konu	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2017
Sayfa	0
Tez Danışmanları	PROF. DR. SEVİNÇ MADEN
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

17.07.2019

İmza:.....

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam, yoğun çalışmaları arasında dahi bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenin fazlasını sunan, güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen ve gelecekteki mesleki hayatımda da bana verdiği değerli bilgilerden faydalanacağımı düşündüğüm, kıymetli danışman hocam sayın Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez savunmamda yer alan ve benimle engin bilgilerini ve heyecanımı paylaşan sayın Prof. Dr. Sevinç HATİPOĞLU ve sayın Prof. Dr. Hikmet ASUTAY hocalarıma yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

3 yıllık yüksek lisans eğitimim boyunca, bana kazandırdıkları her şey için ve beni gelecekte söz sahibi yapacak bilgilerle donattıkları için bölümdeki diğer üniversite hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tez çalışmalarım sırasında bana sağlamış oldukları desteklerden ve yardımlardan dolayı çok sevgili iş arkadaşlarıma sonsuz teşekkürler.

Ve son olarak bu çalışmayı hazırlamamda desteğini ve bana olan güvenini hiçbir zaman esirgemeyen, hayatımın her alanında daima yanımda olacaklarına inandığım, bana her zaman doğruluğu ve dürüstlüğü öğreten ve bugünlere gelmemde büyük pay sahibi, hayattaki en büyük şansım olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Başlık: "Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi Görsellerini Okuma ve Yorumlama Yetkinlik Düzeyi Üzerine Bir Araştırma"

Yazar: İzel İSKENDER

ÖZET

Günümüzde yabancı dil öğretimine verilen önem her geçen gün artmaktadır. İkinci yabancı dil olarak Almanca öğretimi giderek yaygınlaşmıştır. Almanca öğretimi ve öğrenimini kolaylaştırmak adına her geçen gün yeni yöntemler üretilmektedir. Öğrencilerin daha kalıcı öğrenmelerine yardımcı olan bu yöntemler ile öğrenimin kalıcı hale gelip gelmediği tartışılmaktadır. Almanca dilbilgisi öğretiminde gelenekselci yöntemden sıyrılıp, yeni yöntemler ile hedef dilin daha kalıcı hale getirilmesi istenmektedir. Bu durumda Almanca dilbilgisi öğretimini kolaylaştırmak ve Almancadaki dilbilgisi yapılarını kolay kavrayıp, anlamak ve akılda kalıcılığını sağlamak adına Almanca karşılığı *"Signalgrammatik"* olan *dilbilgisi görselleri"* yabancı dilin öğretilmesi ve öğrenilmesinde önemli bir yer tutmaya başlamıştır.

Bu çalışmada Türkiye'deki Almanca öğretmenlerinin *dilbilgisi görsellerini* ne oranda okuyup anlayabildikleri araştırılmış ve bu konuya ilişkin yetkinlik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. *Dilbilgisi görselleri* hedef dili ve özellikle de hedef dilin dilbilgisel yapılarını ve kurallarını daha kolay ve kalıcı öğretmeye ve öğrenmeye yardımcı olan görsellerden oluşmaktadır. Bu çalışmada ilk önce Almanca derslerinde kullanılan yerel ders kitaplarında *dilbilgisi görsellerine* ne derece yer verildiği araştırılmış ardından Almanca öğretmenlerinin *dilbilgisi görsellerini* ne derece okuma ve anlama becerisine sahip olduklarını görmek için Edirne ilinde görev yapmakta olan Almanca öğretmenlerine bir anket uygulanarak Almanca öğretmenlerinin bu konudaki yetkinlik düzeyleri ölçülmüştür.

Beş bölümden oluşan bu tez çalışması betimsel araştırma türündedir. Çalışmanın birinci bölümünde tezin amacı açıklanmış, önemine değinilmiş, problem durumundan söz edilmiş ve bu problem durumunun araştırılma yöntemi anlatılmıştır. Ayrıca sınırlılıklara ve belirlenen hipoteze yer verilmiş, araştırmanın evreni ve örneklemi hakkında bilgi verilmiş ve ayrıca bu çalışma kapsamında yapılan literatür taraması sonucu konuya ilişkin tespit edilen çalışmalar hakkında bilgi sunulmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde dilin tanımı yapılmış, bir dilin oluşumu, yabancı dilin ortaya çıkışı ve önemi gibi konulara değinilmiş, dilbilgisinin ders kitaplarındaki yeri ve öneminden bahsedilmiş, ayrıca görsellerden ve özellikle de dilbilgisi öğretiminde ders kitaplarında kullanılan dilbilgisini öğretmede kullanılan görsellerden söz edilmiş, görsel okuma becerisine değinilmiş, Almanca ders kitapları incelenerek ne tür *dilbilgisi görselleri* kullanıldığı örnekler ile verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırma yöntemi anlatılmış, verilerin nasıl toplandığı ve analiz edilerek yorumlandığı izah edilmiştir. Dördüncü bölümde bulgular sunulmuştur. Beşinci bölüm ise sonuç ve önerilerin yer aldığı bölümdür.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Almanca, Almanca Dilbilgisi, Dilbilgisi Görselleri, Almanca Öğretmenleri, Görselleri Okuma Anlama Yeterlik Düzeyi

Titel: “Eine Studie in Hinblick auf die Lese- und Interpretionkompetenz der DeutschlehrerInnen über Visuelle Hilfen im Bereich der deutschen Grammatik”

Autorin: İzel İSKENDER

ZUSAMMUNGFASSUNG (ALMANCA ÖZET)

Die Bedeutung des Fremdsprachenunterrichts nimmt heute von Tag zu Tag zu. Diesbezüglich hat die deutsche Sprache in vielen Ländern ihren Platz als zweite Fremdsprache nach Englisch fest eingenommen. Täglich werden neue Methoden entwickelt, um das Lehren und Lernen von Deutsch zu erleichtern. Es wird diskutiert, ob diese Lehr- bzw. Lernmethoden wirklich das Lernen von Deutsch erleichtern und ob das Gelernte auch behalten wird. Es besteht der Wunsch, dass beim Lehren von Deutsch als Fremdsprache traditionelle Methoden ausgeklammert werden und die mit neuen Methoden erlernte Zielsprache ewig erhalten bleibt. Diesbezüglich spielt beim Lernen und Behalten der deutschen Grammatikregeln heute die “Signalgrammatik”, die ins Türkische als *dilbilgisi görselleri* übersetzt wurde, eine grosse Rolle.

In dieser Studie wurde der Frage nachgegangen, welches Niveau die DeutschlehrerInnen in Hinblick auf die Leseverstehenkompetenz der Grammatikbilder haben. Anstatt des Wortes “Signalgrammatik” wird in dieser Studie die türkische Entsprechung *dilbilgisi görselleri* benutzt. Die *Signalgrmmatik* besteht aus Bildern, mit deren Hilfe die Grammatik der Zielsprache effektiver und leichter gelernt wird und auch nicht so leicht vergessen wird. Diesbezüglich wurden in dieser wissenschaftlichen Arbeit zuerst Lehrbücher für DaF, die in der Türkei verfasst worden sind, analysiert und anhand von Beispielen bestimmt, welche Arten der “Signalgrammatik” bei der Vermittlung von der Grammatik der deutschen Sprache in den DaF-Lehrwerken auftreten. Um das Lese- und Interpretierungsniveau der DeutschlehrerInnen in Hinblick auf die Grammatikbilder zu bestimmen, wurde eine Umfrage unter den DeutschlehrerInnen in der Provinz Edirne durchgeführt und die erhobenen Daten mit Graphiken und Tabellen visuell dargestellt.

Die Studie besteht aus fünf Teilen und ist eine deskriptive Arbeit. Im ersten Teil der Studie wird der Zweck der Arbeit erläutert, die Bedeutsamkeit und die Problemsituation der Studie erklärt und über die Forschungsmethode Informationen gegeben. Außerdem wird die Einschränkung und die Hypothese ermittelt. Desweiteren wird auf weitere vorangegangene durchgeführte wissenschaftliche Arbeiten eingegangen. Im zweiten Teil der Studie werden Themen wie ‘Sprache’, ‘Die Entstehung der Fremdsprache’, ‘Die Bedeutung der Fremdsprache im Unterricht’ und ‘Stellenwert der Grammatik in Lehrbüchern’ erwähnt. Ausserdem wird auf Themen wie ‘Visuelle Hilfen’ und ‘Lesen und Verstehen von Signalgrammatik’ eingegangen. In dem dritten Teil der Studie hingegen wurde die Forschungsmethode geschildert und erklärt, wie die Studie durchgeführt, die Daten erhoben und bewertet wurden. Der vierte Teil beinhaltet die Analyse der erhobenen Daten. Der fünfte Teil der Studie beinhaltet die Schlussfolgerung und Empfehlungen, die aufgrund der Ergebnisse dieser Studie erarbeitet worden sind.

Schlüsselwörter: Deutsch als Fremdsprache, Deutsche Grammatik, Signalgrammatik, DeutschlehrerInnen, Niveau der Lese- und Verstehenskompetenz von Signalgrammatik

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR……i

ÖZET ……...ii

ZUSAMMENFASSUNG (ALMANCA ÖZET) …….……iv

İÇİNDEKİLER ……..……...vi

GRAFİKLERİN LİSTESİ ……..……...viii

TABLOLARIN LİSTESİ ……...…….....ix

ŞEKİLLERİN LİSTESİ……..……..xi

KISALTMALAR……...…….....xiii

BÖLÜM I ……1

1. GİRİŞ ……..…..1

1.1.Problem Durumu.……1

1.2.Hipotez ……..2

1.3.Yöntem ……..3

1.4.Evren ……3

1.5.Örneklem Grubu……..3

1.6.Amaç……..3

1.6.1. Alt Amaç ……...3

1.7.Önem ……4

1.8.Literatür Taraması ……..5

BÖLÜM II ……..…..7

2. Dil Kavramı ve Tanımı ..…….....7

2.1. Yabancı Dil Kavramı ve Tanımı……..……...9

2.1.1. Yabancı Dilin Hayatımıza Girişi ve Önemi ……...9

2.1.2. Yabancı Dilin Okullardaki Yeri ve Önemi……...…11

2.1.3. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Tutumları …….……..16

2.1.4. Yabancı Dil Öğrenen Öğrencilerin Tutumları ……...18

2.1.5. Okullardaki Yabancı Dil Ders Kitapları ……20

2.1.5.1.Yabancı Dil Ders Kitaplarında Dil Bilgisine Verilen Önem ve Yer……..23

2.2. Görsel Kavramı ve Tanımı ...……..……..36

2.2.1. Görselin Derslerdeki Önemi……...……..……37

2.2.2.Yabancı Dil Ders Kitaplarında Görsele Verilen Yer ……..…...……...41

2.3. Görsel Okuma Kavramı ve Tanımı……...……45

2.3.1. Görsel Okumanın Önemi ……..……46

2.3.2. Görsel Okumanın Derslerdeki ve Ders Kitaplarındaki Yeri.....….....47

BÖLÜM III ……...51

3. YÖNTEM ……..……51

3.1. Araştırma Modeli…….....51

3.2. Çalışma Grubu…….....52

3.3.Verilerin Toplanması……..52

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi……...52

BÖLÜM IV ……..……....53

4. BULGULAR ……..53

4.1. Anketin Analizi ……..53

4.1.1. Anketin Birinci Bölümü ile İlgili Verilerin Analizi ...……57

4.1.2. Anketin İkinci Bölümü ile İlgili Verilerin Analizi ……71

BÖLÜM V…..……84

5. SONUÇ VE ÖNERİLER …….....84

KAYNAKÇA ……89

EKLER ……..…….92

GRAFİKLERİN LİSTESİ

Grafik 1: Katılımcıların Yaş Aralığı …..……...……..53

Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyet Durumları……..……..54

Grafik 3: Katılımcıların Mezun Oldukları Bölümler…….……..55

Grafik 4: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlar …….……..55

Grafik 5: Katılımcıların Öğretim Yöntemleri Kullanımı ……...56

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo 1: Almanca Öğretmenliği Lisans Eğitiminde Almanca Dilbilgisi Derslerinin Yeterliliğine İlişkin Katılımcı Görüşleri…….…….....57

Tablo 2: Almanca Öğretmenliğinde Yaklaşımlar Dersinin Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Katılımcı Görüşleri …….…….....58

Tablo 3: 3. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ……..……..58

Tablo 4: 4. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …..……..59

Tablo 5: 5. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …..……..60

Tablo 6: 6. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …….....60

Tablo 7: 7. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ……61

Tablo 8: 8. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ……61

Tablo 9: 9. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ….……62

Tablo 10: 10. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ….……62

Tablo 11: 11. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ….……63

Tablo 12: 12. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …….……64

Tablo 13: 13. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …….……64

Tablo 14: 14. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …..……65

Tablo 15: 15. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ..……66

Tablo 16: 16. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …..……67

Tablo 17: 17. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ……67

Tablo 18: 18. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ….……68

Tablo 19: 19. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …….……68

Tablo 20: 20. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …….……69

Tablo 21: 21. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri ……..…69

Tablo 22: 22. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Görüşleri …….70

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Cümle Kalıplarının Görseller Eşliğinde Öğretilmesi ile İlgili Örnek……...25

Şekil 2: Cümle Kalıplarının Diyaloglar Eşliğinde Öğretilmesi ile İlgili Örnek……..25

Şekil 3: Artikel Öğretiminin Renklerle Yapıldığını Gösteren Örnek……..26

Şekil 4: Artikellere Göre İyelik Zamiri Değişimini Gösteren Örnek……..26

Şekil 5: Görsel Yardımı ile Dilbilgisi Yapılarının Anlaşılması ve Kuralların Bulunmasına İlişkin Örnek ……27

Şekil 6: Ünite Sonlarındaki Dilbilgisi Yapılarının Veriliş Biçimine Örnek……...28

Şekil 7: Öğrencilerin Kendi Kendine Dile İlişkin Yapıları Anlayıp Dilin Yapısı Kuralları ile İlgili Çıkarım Yapacakları Görsel Örneği……..28

Şekil 8: Kültür Karşılaştırmalarına İlişkin Etkinlik Örneği……29

Şekil 9: Soyut Sembollerle Dilbilgisi Öğretimine İlişkin Örnek…….30

Şekil 10: Baskı Tekniğinde Kullanılan Renkli Yazıma İlişkin Örnek…….30

Şekil 11: Edat Öğretiminde Kullanılan Dilbilgisi Görselleri……..31

Şekil 12: Dilbilgisi Yapılarını Hatırlatma Notlarına Örnek……32

Şekil 13: Almancada Koyu ve Renkli Yazıların Kullanıldığı Baskı Tekniği Örneği.32

Şekil 14: Kitabın Son Sayfalarındaki Dilbilgisi Sayfalarına İlişkin Örnek……33

Şekil 15: Almancadaki Bağlaçların Dilbilgisi Görselleri ile Sunumuna İlişkin Örnek……...34

Şekil 16: Dilbilgisine İlişkin Hatırlatma Notlarına Örnek.....34

Şekil 17: Kitap Sonlarındaki Dilbilgisi Yapılarına İlişkin Sayfa Örneği…….35

Şekil 18: Dilbilgisi Görselleri Yardımı ile Fiil Çekimleri Örnekleri……42

Şekil 19: Görseller Yardımı ile Yeni Kelime Öğretimi Örneği……...43

Şekil 20: Ach Soo! 3 Kitabındaki Yeni Kelime Öğretimine İlişkin Görseller……43

Şekil 21: Ach Soo! 6 Kitabındaki Yeni Kelime Öğretimine İlişkin Örnek……...44

Şekil 22: Lise Almanca Ders Kitaplarındaki Görsellere İlişkin Örnek……44

Şekil 23: Anadili Kullanmadan Görsellerle Yeni Kelime Öğretimi…….48

Şekil 24: Zaman Zarflarının Görseller ile Anlatımına İlişkin Örnekler……..48

Şekil 25: Edat *(Präpositionen)* Konusunun Görsellerle Anlatımı……49

KISALTMALAR

ALM…… Audio Linguale Methode

AVM…… Audio Visuelle Methode

bkz. ……. Bakınız

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu:

Almanca dilbilgisi öğretiminde; öğretmenlerin daha verimli ders anlatımını sağlayacak, öğrencilerin ise daha etkili ve kolay öğrenebilecekleri yeni yaklaşımlar ve yöntemler ortaya çıkmaktadır. Bu yöntemlerden en çok etkili olanı ise örnekten kurala doğru öğretilen dilbilgisi yöntemleridir. Göğüş'ün (1978) ilkelerine ve Güven'in (Göğüş, 1978 akt.: Güven, 2013) aktardığına göre; Dil bilgisi kurallarının sözden ve yazıdan ayrı olarak hazır sonuçlar ile öğretilemeyeceği bunun yerine öğretmenin öncelikle, öğreteceği sorunu saptaması gerekmektedir ve bu sorun üzerine örnekler bulması gerekmektedir. Örneklerin öğrencilerle birlikte incelenip, benzerliklere dikkat çekilmesi ve bu benzerliklerin, bir kural olarak öğrencilerle birlikte bulunması gerekir. Böylece bilinenden bilinmeyene ulaşılır. Bu çalışmada Almanca karşılığı "*Signalgrammatik*" olan *dilbilgisi görselleri* ele alınmıştır**.** Bu konuyu öğretmenlerin derslerde Almanca dilbilgisi öğretiminde kullanmaları büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Fakat Almanca öğretmenliği lisans bölümlerinde işlenen bu konuyu öğretmenlerin dikkate alarak derslerde kullanıp kullanmadıkları bilinmemektedir. Dilbilgisi öğretiminde kullanılan görsellerin akılda kalıcılığı yapılan araştırmalarla bilinmektedir (bkz. Funk ve Koenig, 1991). Ayrıca Almanca öğretiminde okullarda kullanılan ders kitaplarında *dilbilgisi görsellerine* yer verilmektedir. Yapılan kitap incelemelerinde dilbilgisi kurallarının öğretimi için çeşitli görsellere yer verildiği gözlemlenmiştir. Araştırmada bu kitaplar da incelenmiş ve içerisinde bulunan görseller sunulmuştur. *Dilbilgisi görselleri* Milli Eğitim Bakanlığının okutulmasını uygun gördüğü Almanca ders kitaplarında yer aldığına göre bu görsellerin derslerde de etkin bir biçimde öğretmenler tarafından kullanılması gerektiği düşünülmektedir. Bu görselleri öğretmenlerin kullanması öğrenciler üzerinde de etkili olacaktır. Görseller yardımı ile verilen dilbilgisi kuralları sayesinde öğrenciler sıkıcı olabilecek

dilbilgisi kurallarını ezberlemek yerine görseller aracılığıyla daha akılda kalıcı bir biçimde öğrenebilirler.

Dilbilgisi öğretiminde öğretmenler tarafından genellikle, geleneksel yöntemler kullanıldığı bilinmektedir. Bu yüzden öğretmenlerin çoğunluğu dilbilgisi kurallarını, kuraldan örneğe yöntemiyle öğretmektedir. Bu yöntemlerden ziyade görsellerin kullanıldığı yöntemlerde daha kalıcı öğrenme sağlandığı bilinmektedir. Fakat öğrenmenin sağlanabilmesi için öğretmenlerin *dilbilgisi görsellerini* dikkate alıp derslerinde yer vermeleri gerekmektedir. Bu durumda Almanca öğretmenlerinin *dilbilgisi görselleri* olarak adı geçen konuyu bilmeleri gerekmektedir. Üniversitelerde Almanca Öğretmenliği Lisans eğitimi süresince öğretilen bu konuya çok önem verilmeyip üzerinde durulmamaktadır. Öğretmen adaylarının bu konuda kendilerini daha fazla geliştirmeleri gerekebilir.

Ayrıca bu konular üniversitelerdeki derslerde işlense dahi öğretmenlerin daha sonradan meslek hayatlarındaki derslerinde bu konuyu inceleyip derslerde kullanıp kullanmadıkları bilinmemektedir. Derslerde bu konu işlense dahi öğretmenlerin bu konudaki görselleri öncelikli olarak kendilerinin doğru olarak anlayıp bilmeleri gerekmektedir. Bu bakımdan Almanca öğretmenlerinin bu konudaki yetkinlik düzeyleri de bilinmemektedir. Bu nedenle bu çalışmada Almanca öğretmenlerinin Almanca ders kitaplarında yer alan *dilbilgisi görsellerini* okuma ve yorumlama konusundaki yetkinliklerinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra okuma yetkinlikleri ile yorumlama yetkinlikleri arasındaki tutarlılığın da saptanması hedeflenmiştir. Bu hedefler doğrultusunda; bu çalışma ile, dilbilgisi konusunda, yaklaşım ve yöntemler konusunda ve *dilbilgisi görsellerini* okuma yetkinlikleri konusunda Almanca öğretmenlerinin yetkinliklerinin belirlenerek bu konulardaki alanlara veri sağlanması hedeflemiştir.

1.2. Hipotez:

Çalışmada Almanca öğretmenlerinin Almanca ders kitaplarında yer alan *dilbilgisi görsellerini* okuma ve yorumlama konusundaki yetkinlik düzeyleri düşüktür varsayımından yola çıkılmıştır.

1.3. Yöntem:

Bu çalışma için nicel veri toplama araçlarından biri olan anket hazırlanmış ve örneklem grubuna yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Bu yapılan anketin ardından *dilbilgisi görseller*inden oluşan, okuma ve yorumlama yetkinliğine yönelik bir uygulama yapılmıştır (bkz. EK-1).

1.4. Evren:

Bu çalışmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Devlet Okulları ve Özel Okullarda görev yapmakta olan Almanca öğretmenleri oluşturmaktadır.

1.5. Örneklem Grubu:

Bu çalışmanın örneklem grubunu Edirne il merkezinde görev yapmakta olan 10 Almanca öğretmeni oluşturmaktadır.

1.6. Amaç:

Bu çalışmanın amacı Almanca öğretmenlerinin Almanca derslerinde dilbilgisi yapı ve kurallarını öğretirken karşılarına çıkabilecek olan *dilbilgisi görsellerini* okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir. Bu temel amaca yönelik aşağıdaki soruya yanıt aranmıştır:

1.6.1. Alt Amaç:

Ankete katılan öğretmenlerin anket sorularına verdikleri yanıtlar ile uygulama kısmındaki görsellerle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar tutarlı mı?

1.7. Önem:

Almanca öğretiminde *dilbilgisi görselleri* daha çok Almanca kitaplarında yer alan dilbilgisi yapılarının ve kurallarının öğretimini kolaylaştıracak türde kullanılan görsellerden oluşmaktadır. Bu görseller sayesinde dilbilgisi öğretiminde geleneksel yöntemin dışına çıkılarak, öğrenenlere doğrudan dilbilgisi kurallarını vermek ve ezberletmek yerine verilen örnek cümleler ile öğrencinin kuralı kendisinin saptaması ve konuyu kavraması ve bu yolla öğrenmenin daha etkin ve kalıcı olması hedeflenmektedir. *Dilbilgisi görselleri* çeşitli semboller, şekiller ve resimlerden oluşur (bkz. Funk ve Koenig, 1991). Dilbilgisi konularının öğretiminde görsellerin kullanılmasının nedeni bir konuya ilişkin dilbilgisi kurallarını öğrenene hazır vermek ve ezberletmek yerine öğrenenin görsellerden yararlanarak kuralları kendisinin keşfetmesini ve kalıcı bir öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamaktır. Bu bağlamda öğretmenlerin de *dilbilgisi görsellerini* gördüklerinde bunların ne anlama geldiklerini bilmeleri, ders kitabında dilbilgisi öğretimi için ayrılan sayfalarda yer alan görselleri doğru okuyup anlamaları ve öğrencilerin bu görsellerden yararlanarak Almancadaki dilbilgisine ilişkin yapı ve kuralları kendilerinin keşfedip anlamalarına yardımcı olacak biçimde derslerini düzenlemeleri gerekmektedir. *Dilbilgisi görselleri* öğrencilerin yabancı dil öğreniminde dilbilgisi kurallarını daha kolay ve etkili bir biçimde öğrenmelerine yardımcı olur. Almanca öğretiminde önemli bir yere sahip olan *dilbilgisi görsellerinin* derslerde kullanılması hem öğretmenlere hem de öğrencilere birçok kolaylık sağlar. Yapılan bu çalışmada Almanca öğretmenlerinin *dilbilgisi görsellerini* ne düzeyde okuyup anlayabilme ve yorumlayabilme ve öğrencilerini de bu konuda doğru bilgilendirme ve yönlendirme yetkinliğine sahip olduklarını ortaya konması amaçlanmıştır. Bu çalışmada öğretmenlerin derslerde uyguladıkları yöntemler ve ders sırasında görsel unsurlara dikkat edip etmedikleri de saptanmaya çalışılmıştır. Türkçeye *dilbilgisi görselleri* olarak çevrilen *Signalgrammatik* kavramı tezin bundan sonraki bölümlerinde sadece Türkçe şekliyle kullanılacaktır.

1.8. Literatür Taraması:

Bu araştırma kapsamında yapılan literatür taraması bu çalışmadan önce de konuyla ilgili araştırmaların yapıldığını, konuya özel kitapların yazıldığını, makalelerin yayınlandığını, tezlerin yazılıp bildirilerin sunulduğunu ortaya koymuştur. Şöyle ki;

Hermann Funk ve Michael Koenig (1991) *Grammatik lehren und lernen*

Hermann Funk ve Michael Koenig′e ait *Grammatik lehren und lernen* kitabı, dilbilgisi öğretimi için önemli olan yöntemleri genel bir bakış açısıyla anlatmıştır. Bu yöntemlerin yanı sıra dilbilgisi konularının anımsatıcıları ve görselleri ile birlikte öğretimini anlatan bir kitaptır. Bu kitapta yer alan Almanca karşılığı *Signalgrammatik* olan ve Türkçeye *dilbilgisi görselleri* olarak çevrilen konuyu içeren bölümden yararlanarak bu çalışma hazırlanmıştır.

Lenka Hajnoa (2013) *Signalgrammatik im Unterricht der deutschen Morphologie*

Lenka Hajnoa'ya ait *Signalgrammatik im Unterricht der deutschen Morphologie* adlı çalışmada, Almanca karşılığı *Signalgrammatik* olan ve Türkçeye *dilbilgisi görselleri* olarak çevrilen konu morfoloji açısından incelenmiştir. Bu çalışmada psikodilbilimsel, temeller anımsatıcılar, açıklanmış olan *dilbilgisi görselleri* ilkeleri yer almaktadır. Ayrıca dilbilgisi öğretiminde karşılaşılan yöntemler ele alınmıştır.

Eliska Kiszova (2009) *Grammatik Kreativ*

Eliska Kiszova "*Grammatik Kreativ*" adlı çalışmasında ders kitaplarında yer alan görselleri incelemiş, d*ilbilgisi görsellerinin* öğrencilerin dilbilgisi kurallarını kendilerinin türetebilmelerine yardımcı olduğunu söylemiştir (bkz. Kiszova, 2009, s.44). Ayrıca bu sembollerin daha önce öğrenilmiş olan bilgilerin veya kuralların tekrarlanmasında da başarılı bir şekilde yardımcı olabileceğini vurgulamıştır.

Erwin Klein ve Marcus Reinfried (2013) ***Bilder im kompetenzorientierten Fremdsprachenunterricht***

Erwin Klein ve Marcus Reinfried "*Bilder im kompetenzorientierten Fremdsprachenunterricht*" adlı kitaplarında; *dilbilgisi görsellerinin* ders kitaplarında kullanılmış örnekler vermiş ve dilbilgisinin kurallarının görsellerle nasıl basit bir biçimde gösterilebileceğine örnekler vermişlerdir (bkz. Klein & Marcus, 2013, s.25). Ayrıca bu kitapta; *dilbilgisi görsellerinden* 'Görsel Anımsatıcılar' olarak da bahsedilmektedir (bkz. Klein & Marcus, 2013, s.26).

BÖLÜM II

2. Dil Kavramı ve Tanımı

Dilin birçok sözlükte farklı şekillerde ifade edilmiş anlamları mevcuttur. Dil, Türk Dil Kurumunun (TDK, 2018) tanımına göre organ olarak dil için yapılan tanımın yanında ayrıca *"İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisandır*". Bazı çevrimiçi sözlüklere göre ise '*Dil veya lîsan, insanların, duygularını, düşüncelerini bildirmek için sözcükler ya da işaretler aracılığıyla yaptıkları anlaşma, öteki kişilerle iletişimi sağlayan ortamdır*" veya *"İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir araç, kendisine özgü kuralları olan ve ancak bu kurallar içerisinde gelişen canlı bir varlık, temeli tarihin bilinmeyen dönemlerinde atılmış bir gizli anlaşmalar düzeni, seslerden örülmüş toplumsal bir kurumdur*'. İnsanları diğer bütün canlılardan ayıran en büyük özellikleri arasında düşünebilmesi ve konuşabilmesi yer almaktadır. İnsanlar düşündüklerini soyut bir iletişim biçimi olan dil ile aktarabilir. Birlikte yaşamanın en büyük gereksinimi olan dil, insanların sağlıklı bir şekilde iletişime geçmeleri ve kültürlerini aktarmalarındaki en önemli araçtır. Kısacası bir insanın geçmişini öğrenmesine, anı yaşamasına, geleceğine yön vermesine, duygu ve düşüncelerini ifade etmesine, aynı dili konuşan insanlarla iletişim kurmasına yardımcı olan en önemli unsurdur. Korkmaz'a (2005, s.2) göre; dil *"Bir toplumu oluşturan kişilerin düşünce ve duygularının o toplumda ses ve anlam bakımından geçerli ortak öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir sistem"*dir.

İnsan olmanın başka bir özelliği de düşünebilen bir varlık olmasıdır. Düşündüğünü aktarabilmesi için de sosyal bir varlık olması doğasında vardır. Bu yüzden iletişimin en temeli olan dile ihtiyaç duyulur. Erol K. ve Erol E.'ye (2015, s. 96) göre ise; *Dil, üretilen iletilerin karşı tarafa aktarılmasını sağlayan ses, söz ve hareketler bütünüdür; iletişimin gerçekleşmesinde kullanılan temel bir vasıtadır*. Dil, başka insanlarla olan ilişkilerimizde bize aracılık eden, sosyal bağlarımızı birbirine bağlayan bir araçtır ve yaşamımızın her alanında mevcuttur. Yaşantımızın her alanında iş yerimizde,

okulumuzda, evimizde hatta sosyal medyamızda bile kısacası her yerde onunla birlikte yaşıyoruz. İnsanlar konuştuğu dile doğduğu andan itibaren hazır bulunur. Ancak hiçbir dil doğuştan bilinemez. Bebekler ilk aylarda ağlamalar, taklitler, gülüşmeler, ses çıkarımları ve birtakım hareketlerle anlaşmaya çalışır. Daha sonra çocukluk dönemlerinde anne babaları ve çevrelerindeki insanlar sayesinde onları taklit ederek dili algılamaya başlar. Sonraları kulağına gelen bu seslerin belli başlı hareketlerin, kavramların ya da varlıkların karşılığı olduğunu anlamaya başlar.

Yaşamını devam ettiren her insan farkına varmadan anadilini öğrenmiş olur. Öğrenilen bu dil sayesinde hayatına daha kolay devam ettirebilir. Tüm bunları insan, farkına vardan yapar. İletişim kurma ihtiyacı hisseden insanoğlu geçmişten günümüze pek çok şekilde iletişim yolları denemiştir. Çeşitli seslerle başlayan, duvar resimleri, duvar yazıları, çivi yazıları gibi pek çok aşamalardan geçerek günümüzde konuştuğumu diller oluşmaya başlamıştır.

Aydın'a (2014, s. 16) göre "*Dillerin öbür anlaşma araçlarından en büyük farkı seslerden kurulu oluşudur. Dilin varlığı için anlaşacak insan topluluklarının bulunması gerekir. Dil bir insan topluluğuna özgü işaretler sistemidir. Dilde sesler zaman içinde sıralanarak çeşitli göstergeleri oluşturur*". Bu seslerin birleşiminden kelimeler, kelimelerin birleşiminden ise cümleler meydana gelir. Bir insanın sahip olduğu kelime dağarcığı arttıkça, doğru orantılı olarak düşünce yapısı da gelişmektedir. İnsanoğlu zaman içinde birbiriyle iletişim kurmanın birçok yolunu bulmuştur. Fakat dilin iletişimdeki en önemli etken olduğu gerçeği günümüze kadar değişmemiştir. Bireyin ilk olarak öğrenmeye ve konuşmaya başladığı dile ana dili denir. Ana dilini farkında olmadan öğrenmeye başlar. Ana dilinin dışında öğrenmeye başlanan her dil bireyin yabancı dilidir. Sonradan öğrenilen her dil, ana dilin üzerine kurulacak, algılanacak ve onun yardımıyla şekillenecektir.

Yabancı dil öğrenme ihtiyacı; dünyanın, teknolojinin ve insanoğlunun yapabileceklerinin gelişmesiyle doğru orantılı bir şekilde ortaya çıkmıştır. Kendi ırkının dışında başka insanlarla kurulan iletişim zorunluluğu ve bu iletişimin vermiş olduğu mutluluk ile birlikte yeni ve daha başka diller öğrenmeye başlamışlardır.

Günümüzde ise gelişen teknolojiler sayesinde yabancı dil öğrenme zorunluluğu daha da çok artmıştır.

2.1. Yabancı Dil Kavramı ve Tanımı

Yabancı dil bireyin anadilinden sonra öğrendiği dildir. TDK'nın (2018) tanımına göre ise; *"1. Ana dilin dışında olan dillerden her biri 2. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili"* olarak iki anlamı vardır. Yabancı dil, sadece başka ülkelerin dili oldukları için yabancı dil değildir. Dilimizin bulunduğu dil ailesinin dışında yer aldığı için yabancı dil olarak adlandırılır. İnsan doğduğu, büyüdüğü ortamda doğal yöntemlerle anadilini ailesiyle birlikte öğrenmeye başlar. Daha sonra okuldaki dersleri sayesinde ana dilinin tüm incelikleriyle ana dilini geliştirip öğrenir. Yabancı dilde ise durum daha farklıdır. Tamamen yabancı olduğu bir ülkenin dilini ve kültürünü bulunduğu ülkenin şartlarıyla eğitimler alarak öğrenir. Günümüzde ilerleyen teknoloji ile birlikte, okul eğitimleri dışında internet üzerinden ve yabancı dil öğrenmek için oluşturulan çeşitli aplikasyonlar sayesinde rahatlıkla bir yabancı dili öğrenebilir. Yabancı bir dilin öğrenilmesindeki en önemli etmen o ülkede bulunmaktır. Çağımızdaki dönemde teknolojik gelişmeler sayesinde ülkeler arasındaki mesafeler gitgide azalmaktadır.

Birlik ve beraberliğimizi sağlayan iletişim aracı olan anadilimiz ne kadar iyi öğrenilirse yabancı dili öğrenme ve kullanma başarısı da önemli ölçüde artacaktır. Bu bağlamda birey olarak ilk önce anadilimizi en iyi ve en doğru şekilde öğrenmeliyiz ki, yabancı dili de aynı oranda etkili ve doğru kullanalım.

2.1.1. Yabancı Dilin Hayatımıza Girişi ve Önemi

Tarih içinde bulundukları coğrafyaların dışına çıkmak isteyen insanlar, diğer medeniyetler ve yerleşim yerlerindeki insanların başka diller kullandıklarını görmüşlerdir. Zaman içinde birbirleriyle iletişimlerini daha iyi hale getirebilmek adına ticarete başlanmış ve böylelikle birbirlerinin kültürlerini, dillerini, örf ve adetlerini

öğrenme gereksinimi hissetmişlerdir. Bu sayede gelişmeye başlayan dil öğrenme ihtiyacı günümüze kadar gelmiştir.

Günümüzün en büyük ihtiyaçlarından biri haline gelen yabancı dil öğrenme, hayatımızı kolaylaştırmak adına, önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Erkan (1993) içinde bulunduğumuz çağı bilgi çağı ya da enformasyon çağı olarak adlandırmaktadır. Şöyle ki;

> *"Bilginin toplanması işlenmesi aktarımı kullanımı ve üretilmesine yönelik olarak ortaya çıkan teknolojilerde son yıllarda dev sıçramalar yaşandı. Bu teknolojiler bilgi veya bilişim-iletişim teknolojileri olarak isimlendirilirken, oluşmaya başlayan yeni toplum düzeni de bilgi toplumu olarak adlandırıldı "* (bkz. Erkan 1993, s.141).

Günümüzde devletlerin hızla gelişen teknolojik, ekonomik, ticari durumlarına ayak uydurabilmek için bireyler ve toplumlar diğer uluslarla iletişim kurmak zorundadır. Bu iletişim zorunluluğu yazılı, sözlü ya da görsel yollarla sağlanabilir. Bu açıdan bireyler küreselleşmenin gerektirdiği üzere en az bir yabancı dile ihtiyaç duyarlar. İçinde bulunduğumuz çağa ayak uydurmak adına yabancı dil bilmenin önemi tartışılamaz boyuttadır. Gerek iş hayatı gerekse eğitim hayatı için yabancı dil bilmek çok önemli bir boyut almıştır. Artık dil bilmek her zaman insanı bir adım önde tutmaktadır.

Teknolojinin de ilerlemesiyle kullandığımız teknolojik ürünler bile bizi yabancı dil öğrenmeye zorlar hale geldi. Gündelik yaşantımızda kullandığımız bilgisayarlar, cep telefonları gündemi takip edebilmek, sosyal yaşantıdan uzak kalmamak adına; sosyal medyada paylaşılan videolar, fotoğraflar, yazılar, gündemdeki konular, tartışmalar bile bizi yabancı dil bilmeye yönlendiriyor.

2.1.2. Yabancı Dilin Okullardaki Yeri ve Önemi

Yabancı dil öğretimi konusu ülkemizde yıllardır tartışılan, üzerinde durulan ve her geçen yıl yenilenen, çağa ayak uydurmaya çalışılan bir konudur. Fakat günümüzde, ülkemizdeki okullarda yabancı dil dersleri, Avrupa Birliğinin eğitim ve öğretim politikalarına uygun olarak yürütülmektedir. AB'nin dil politikaları gözetilerek okullarımızda uygulanan yabancı dil dersleri 31.05.2006 tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği" kapsamında düzenlenmektedir. Söz konusu yönetmeliğin ikinci bölüm madde 5(1) e göre yabancı dil eğitiminin ve öğretiminin amacı şu şekildedir;

"Madde 5- (1) Örgün, yaygın ve uzaktan öğretim kurumlarındaki yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amacı, Milli Eğitimin temel amaç ve ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve seviyeleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretimi yapılan dilde bireylerin;

a))Dinleme – anlama,
b) Okuma – anlama,
c) Konuşma,
d) Yazma

Becerileri kazanmaları, öğrendiği dille iletişim kurmalarını ve yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktır."

Resmi ve özel kurumlar, ilköğretim, ortaöğretim, uzaktan eğitim kurumları, yabancı dil eğitim ve öğretimini bu yönetmeliğe bağlı olarak yapmaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığının kararlarına bağlı olarak resmi kurumlarda öğrencilerin ilköğretim 2.sınıftan itibaren yabancı dil (İngilizce) eğitimleri başlar, yükseköğretimin sonuna kadar devam eder. Lisede zorunlu olarak ikinci yabancı dil (Almanca, Fransızca, vb.) okutulmaya başlar. Özel kurumlarda ise durum daha farklıdır. Yabancı dil derslerinde öğrenciler daha kolay ve etkili şekilde dil öğrenmelerini gerektirecek beceriler verilmeye çalışılır.

Avrupa Birliği standartlarına uygun olarak verilen eğitimlerin yanı sıra öğrencilerin Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı'na uygun olarak yabancı dil becerileri değerlendirilmektedir.

Bu hedef ve ilkeler doğrultusunda işlenen yabancı dil dersleri yeni yöntemlerle birlikte her geçen gün ülkemizde daha büyük önem arz etmekte ve öğrencilerin daha kalıcı öğrenmeleri için çalışmalar yapılmaktadır. Gelişen teknoloji sayesinde yabancı dil öğrenmek sorun olmaktan çıkmıştır. Yabancı dil öğrenmenin en büyük gerekliliğinden birisi de ana dilini iyi kullanmaktır. Ana dilini doğru kullanmak çok önemlidir. Ana dilde anlatılmak isteneni doğru ifade edebilmek gerekmektedir. Aksi takdirde iletişimde aksamalar meydana gelir. Anadilde meydana gelen bu iletişim aksamaları yabancı dilde de kaçınılmaz olur. Öteden beri öğrencilerin yabancı dil derslerindeki kelime eksikliği hep göz ardı edilip, dilbilgisi derslerinde yer alan dilbilgisi kuralları daha çok ön planda tutulmuştur. Ertuğ Can ve Canan Işık Can'ın (2014) araştırmalarına göre;

> *"İkinci yabancı dil öğretimi ve öğreniminde karşılaşılan olumsuzlukların sadece sistem, yönetim ya da müfredat kaynaklı olmadığı, aynı zamanda bireysel, toplumsal, yasal, pedagojik, yönetsel ve kültürel nedenlerinin de bulunduğu dikkate alınmalıdır. Bu noktada, öğretim ve öğrenmenin merkezinde yer alan öğrenci ve aileleri de önemsemek ve dikkate almak gerekmektedir. Değişik araştırmalarda (TED, 1983: 86-87), yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunlar arasında, öğrenci ilgisizliği ve öğrencilerin yabancı dilin önemini kavrayamamaları, öğrencilerin yabancı dil öğrenmede not alma ve sınıf geçmeyi önemsemeleri, diğer dersleri önemsemeleri, ulusal eşgüdüm ve denetim eksikliği gibi faktörlerin de etkili olduğu belirtilmektedir. Bu faktörler, günümüzde ikinci yabancı dil öğretiminde de etkisini sürdürmektedir."* (bkz. Can & Işık Can, 2014)

Ayrıca Ertuğ Can ve Canan Işık Can (2014) araştırmalarına göre Demirel'in dil öğretimindeki temel İlkelerini şöyle sıralamışlardır.

Bunlar:

"1. Dört temel beceriyi geliştirmek,
2. Öğretim etkinliklerini önceden planlama,
3. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru öğretme,
4. Görsel ve işitsel araçları kullanma,
5. Ana dili sadece gerekli durumlarda kullanma,
6. Bir seferde tek bir yapıyı sunma,
7. Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama,
8. Öğrencilerin derse etkin olarak katılımını sağlama,
9. Bireysel farklılığı dikkate alma
10. Öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirme." (bkz. Demirel, 1990, s. 23-26)

Bu ilkeler temel alındığında yabancı dil derslerine yönelik bu gelişmeler yapılırsa öğrenmemin daha kalıcı ve aktif olduğu gözlemlenebilir. Dört temel beceri olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme konusundaki, öğrencilerin bu becerilere olan yatkınlıkları geliştirilmelidir. Her beceriye yönelik etkinlikler yapılabilir ve bu etkinlikler sonucunda öğrencilerin daha kalıcı öğrenmeleri sağlanabilir. Öğretim sırasında yapılacak olan etkinliklerin önceden planlanması ilkesinde de öğrenciler için hazırlanan etkinlikler üzerinde ders öncesi bir çalışma ve planlama yapılırsa daha aktif ve etkili bir ders işlenebilir.

Basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru öğrenme ilkesinde de öğrencilere öğretilecek olan konuların, kuralların daha basit olanlarından daha karmaşık olana doğru bir yol izlenirse öğrenmenin verimi daha çok artar. Öğretilecek olan konunun ya da kuralın önce somut örneği verilir ve ardından soyut örnekler ile devam edilirse daha akılda kalıcı bir yöntem izlenmiş olabilir. Ders sırasında görsel ve işitsel araçların kullanımı çoğu zaman dersin verimini arttırmıştır. Görsel olan materyallerin akılda kalıcılığı, yazılı olan materyallere göre, daha fazladır. Ana dili sadece gerekli durumlarda kullanma ilkesine göre ise derslerin öğretilen yabancı dil ile işlenmesi çoğu zaman etkili olabilir ve öğrencilerin bu dile olan yabancılığını ortadan kaldırmasına yardımcı olabilir. Bir seferde tek bir yapıyı sunma ilkesinde ise şu anlatılmak istenmiştir; işlenen konu üzerinde sadece o konu ile ilgili olan yapıları öğretmek öğrencilerin dikkatlerini daha uzun süre toplamalarına ve öğrenmede daha

etkili olmalarına yardımcı olabilir. Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama ilkesinde söylenmek istenen; konular ile ilintili olmak şartıyla işlenen konuya uygun gündelik hayattan ve çevreden örnekler vererek konunun somutlaştırılması ve daha akılda kalıcı bir hale getirilmesi sağlanabilir. Öğrencilerin derse etkin olarak katılımını sağlama ilkesinde de söylendiği gibi öğrencilerin derse olan ilgililerini arttırma sağlanabilir. Bu katılımların sağlandığı ortamlarda ise öğrenciler arasındaki bireysel farklılığı göz önünde bulundurmak öğrenciler ve öğretmenler için önemli bir etken olarak görülebilir. Bu durum öğrencileri derse olan ilgilerini arttırdığı gibi, öğrencileri güdülemede ve cesaretlendirmede yardımcı olabilir. Bu ilkeler doğrultusunda işlenecek olan derslerin daha etkili ve daha başarılı öğrenciler yetiştirebileceği ortamlar sağlanabilir. Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin başarısını; öğrenci - öğretmen ilişkileri, öğrencilerin motivasyonları, derse olan ilgileri, kolay ve etkili öğrenebilmeleri en önemlisi kullanılan yöntemler etkilemektedir.

Yabancı dil öğretiminde geçmişten günümüze pek çok yöntem ortaya çıkmıştır. Memiş ve Erdem (2013) Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü'nce kabul edilen yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemleri şu başlıklar altında toplamıştır;

> *"Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method) (Grammatik Übersetzung Methode)*
> *Direkt Yöntem/Dolaysız Yöntem (Direct Method) (Direkte Methode)*
> *Doğal Yöntem (Natural Method)*
> *İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method) (Audio Linguale Methode)*
> *Bilişsel Yöntem (Cognative-Code Method)*
> *İletişimsel Yöntem (Communicative Method) (Kommunikativer Ansatz)*
> *Seçmeli Yöntem (Eclectic Method)*
> *Bu yöntemlerin dışında yabancı dil öğretiminde daha az yaygınlık kazanmış ve alternatif olarak kullanılan başlıca diğer yöntemler ise şöyledir:*
> *Telkin Yöntemi (Suggestopedia)*
> *Danışmanlı (Grupla) Dil Öğretim Yöntemi (Community Language Learning)*
> *Sessizlik Yöntemi (The Silent Way)*
> *Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response)*

İşitsel-Görsel Yöntem (Audiovisual Method) (Audio Visuale Methode)
Görev Temelli Yöntem (Task-Based Method)
İçerik Merkezli Yöntem (Content-Based Method)"
(bkz. Memiş ve Erdem, 2013, s. 297-318)

Bu yöntemlerin hiçbiri, yabancı dil öğretiminde etkili olabilmek ve başarı elde edebilmek için tek başına kullanımı uygun olarak görülmemelidir. Bir yabancı dili öğrenmek için sadece dilbilimsel yapıların, kuralların ya da sözcüklerin ezberlenmesi değil o dilin dört temel becerinin bir arada, etkili bir şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Ayrıca öğrenilen dilin kültürü, sosyal alanları, gelenek ve görenekleri gibi ilgi çekici konuları da yabancı dil öğretiminde etkili olduğu söylenebilir. Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemlerin uygun olanları bir arada kullanılarak yepyeni yöntemler uygulayarak daha aktif, etkili ve kalıcı öğrenme sağlanmalıdır.

Yabancı dil derslerinde dilbilgisi kurallarının öğretilmesi geleneksel bir hale gelmiştir. Günümüzde yabancı dil öğretiminde gelenekselleşen yöntemden kurtulup yepyeni yöntemlerle öğretim daha kalıcı ve etkili bir hale getirilmeye çalışılmaktadır. Dil Bilgisi öğretiminde gelenekselleşen yöntem olan kuraldan – örneğe (tümdengelim / deduktiv) yöntemi tam tersine çevrilerek örnekten – kurala (tümevarım / induktiv) yöntemi olmuştur. Tümdengelim olarak bilinen yöntemde ilk önce kural verilip ardından bu kuralı örnekler ile açıklama yapılarak ders işlenir. Tümevarım yönteminde ise dilbilgisi konusuna uygun örnekler verilir bu örneklerden yola çıkılarak kuralları öğrencilerin ya da öğretmenlerin saptamaları istenir.

Bu bağlamda birçok kişinin eleştirdiği tümdengelim yöntemi kullanıldığı takdirde öğrenci ve öğretmenlerin motivasyon düşüklüğü nedeniyle öğretim daha zor, sıkıcı hale gelmektedir. Tümevarım yönteminde ise verilen örneklerle daha akılda kalıcı bilgiler elde edildiği bilinmektedir.

Bu çalışmada Almanca öğretmenlerine uygulanan ankette öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin Almanca öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullandıkları sorulmuştur. Bu sorudan yola çıkarak öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar ve

anketin uygulama kısmındaki cevapları karşılaştırılıp tutarlılıkları ölçülmek istenmiştir.

2.1.3. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Tutumları

Öğretmen tanım olarak; bir bilim dalını ya da sanatı öğreten kişi, bu öğretme işini meslek edinen kişi olarak tanımlanabilir. Öğretmenlik mesleği alan, eğitim ve meslek bilgisinin yanı sıra sabırlı, hoşgörülü, yeniliklere açık, güncel sosyal ve kültürel olayları takip eden, konuşma yeteneği güçlü, ikna gücü yüksek, okuyan ve en önemlisi rehberlik eden gibi pek çok özellikleri bir arada bulundurması gereken insanlar olmalıdır. İçinde bulunduğumuz bilgi çağında öğretmenlik mesleğinin önemi ve yüceliği tartışılamaz boyuttadır.

Ekmekçi'ye (1983, s. 108) göre öğretmen; *"Derste olumlu bir öğretim ortamının yaratılması, birçok öğretim etkinliklerinin tasarlanıp başarıyla uygulanması, öğretim araç ve gereçlerinin etkili bir biçimde kullanılması, öğrencilerin gereksinim ve ilgilerinin göz önüne alınması ancak deneyimli ve iyi bir eğitim görmüş öğretmenin yardımı ile gerçekleşebilir".* Derslerdeki en büyük rol öğretmenlerindir. Öğrencilerle olan iletişimlerinden, derslerde kullandıkları kitaplar, materyaller, görseller, ses kayıtları ve hatta telaffuz ve konuşma tonları dahi öğrenciler üzerinde etkin rol oynamaktadır. Bu yüzden öğretmenlerin iyi birer eğitim almış olması gerekmektedir. Öğretmen ders öğretimi boyunca öğrencinin rol modeli olarak görülmektedir. Bu bakımdan öğretmenler örnek kişilerdir. Demirtaş, Cömert ve Özer'e (2011) göre;

> "*Öğretmen, bir eğitim sisteminin amaçlarına ulaşmada, eğitim ortamlarındaki program, fiziki koşullar, eğitim materyalleri vb. gibi diğer unsurların ötesinde belirleyici ve yönlendirici bir özelliğe sahiptir. Bu özelliği ile öğretmenlerin, eğitim ortamının en önemli ve etkili öğesi olduğu söylenebilir*." (bkz. Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011)

Eğitim fakültelerinden mezun olan herkes belli bir bilgi düzeyine ve öğretmenlik meslek yeterliğine sahiptir. Fakat önemli olan bilgiyi öğrenciye aktarabilme yöntemidir. Ayrıca yine Ekmekçi'ye (1983) göre;

> "*Derste olumlu 'bir öğretim ortamının yaratılması, birçok öğretim etkinliklerinin tasarlanıp başarıyla uygulanması, öğretim araç ve gereçlerinin etkili bir biçimde kullanılması, öğrencilerin gereksinim ve ilgilerinin göz önüne alınması ancak deneyimli ve iyi bir eğitim görmüş öğretmenin yardımı ile gerçekleşebilir"*(bkz. Ekmekçi, 1983, s. 108).

Ülkemizde ikinci yabancı dil olarak Almanca öğretimi yapılmaktadır. Almanca öğretmenliği lisans programı 4 yıllıktır fakat hazırlık sınıfı ile birlikte bazı üniversitelerde 5 yıl sürmektedir. 4 ya da 5 yıl boyunca alınan alan ve meslek bilgileri doğrultusunda öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin öğrencilere karşı olan tutumları öğrencilerin Almancaya karşı olan ilgi ve becerilerini de doğru orantılı olarak etkilemektedir. Yapılan araştırmalara göre uygulanan yöntem ve teknikler, materyal kullanımları, öğrencileri önemseme ve onların ihtiyaç durumlarını göz önünde bulundurma, dilin kültürünü öğretme, görsel ve işitsel araçların kullanımı, öğrencileri motive etme, derse karşı merak uyandırma, derse mizah ve eğlence katma, gibi bazı önemli durumlar öğrencilerin Almanca dersine olan ilgilerini ve aynı oranda başarılarını da arttırdığı gözlenmiştir.

Almanca öğretiminde kullanılan yöntemleri göz önünde bulundurduğumuzda; birçok yöntemi bir arada kullanarak dersin verimliliğini ve öğrencilerin başarılarını yükseltilebilmesi gerekmektedir. Dil konuşulmadığı ve kullanılmadığı zaman çok çabuk unutulan bir yapıya sahiptir. Öğrencilerin yabancı dil öğrenimleri sırasında dersi ne kadar ilgi çekici ve verimli bulursa o kadar akılda kalıcı öğreneceklerdir. Bilindiği üzere derslerde kullanılan görsel ve işitsel materyaller öğrenimi daha kalıcı hale getirmektedir. Ayrıca *Yapılandırmacı* yaklaşıma göre yaparak yaşayarak öğrenme öğrencinin sürece ya da derse aktif olarak katılımı, bir ürün ortaya çıkarması ve bu ürünü sergilemesi öğrenci üzerinde önemli bir kazanımdır.

Derslerde kullanılan gerek görsel ve işitsel materyaller gerekse drama ve tiyatro çalışmaları gibi etkinlikler öğrencilerin kalıcı öğrenimlerini ve başarılarını arttırdığı söylenebilir.

Yabancı dil öğretiminde en zorlanılan konulardan bir tanesi de dil bilgisi öğretimidir. Dil Bilgisi öğretiminde geleneksel yöntemler sık sık uygulanmaktadır. Dilbilgisi Çeviri Yönteminde "kuraldan örneğe" olarak yapılan öğretimde öğrencilerin kalıcı öğrenmelerinden ziyade ezber yaptıkları ve kolay unuttukları bilinmektedir. Bu durum öğrencilerin öğrenmesinde aksaklıklar ve motivasyon eksikliği yaratabilir. Bu yüzden yeni yöntemler ile birlikte öğrenmeleri daha kalıcı hale getirecek, bilgili ve yeniliklere açık öğretmenler derslerin daha etkili ve kalıcı olmalarını sağlayabilirler.

2.1.4. Yabancı Dil Öğrenen Öğrencilerin Tutumları

Öğrencilerin yabancı dil derslerine karşı olan kaygıları birçok araştırmacı tarafından bilinmektedir. Yabancı dil öğrenen öğrencilerin hedef dilde belirlenen amaçları, hedeflenen etkileşim ve iletişim becerilerini edinmesi, temel becerilerin hedeflenen düzeye ulaşması, hedef dilin yapısı, telaffuzu ve sözcük bilgisi gibi temel amaçları öğrenmesi beklenmektedir. Ancak yabancı dil öğrenmenin zorluğu, karmaşıklığı ve problemli bir alan olmasından dolayı öğrencilerin başarılarını ve öğrenmelerini etkilemektedir. Pan ve Akay (2015)'a göre

> *"Yabancı dil öğrenme sürecinin sonucunda bireylerin istenen düzeye gelmesinin veya başarılı sayılmasının özellikle iki unsur tarafından etkilendiği düşünülmektedir. Bunlardan birincisi tutumdur. Yabancı dil öğrenen bireylerin tutumu dil öğrenme yeterliklerini etkileyebilir ve öğretim programlarının başarılı bir şekilde uygulanmasını engelleyebilir (Young, 2006). Öğrencilerin hedef dilde yüksek başarı elde etmeleri için olumlu tutumlara sahip olmaları gerekir*." (bkz. Pan ve Akay, 2015)

Yapılan birçok araştırmaya göre yabancı dil öğreniminde öğrencilerin tutumları yabancı dile karşı olan eğilimlerini, motivasyonlarını ve başarılarını etkilediği belirtilmiştir. Yabancı dile karşı olumlu tutum sergileyen öğrencilerin başarılarının arttığı, olumsuz tutum sergileyen öğrencilerin ise yabancı dil öğrenme süreçlerinin

zorlaştığı ortaya konmuştur. Yine Pan ve Akay (2015) 'a göre; "*Yabancı dil öğrenme sürecine büyük etkisi olan ikinci unsur ise yabancı dil kaygısıdır. Olumsuz tutumların sonucu olarak kaygı ortaya çıkabilmekte ve bu durum da yabancı dil öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir."* Bu kaygı durumunun nedendi ise öğrencilerin yabancı dil öğrenimi sürecindeki bireysel farklılıklarıdır.

Gerek öğrencilerin öğrenim düzeyleri gerekse sınıf içi motive olma durumları öğrencilerin hedef dildeki başarılarını etkilemektedir. Yabancı dil öğrenmede ortaya çıkan bu kaygı durumunun başlıca etkenleri; yabancı dile karşı olan beceri düzeyleri ve sınav kaygıları olarak sıralanabilir.

Yabancı dil öğrenen öğrencilerin yabancı dili etkili bir biçimde kullanmak istemeleri ve bu konuda kendilerini yeterli bulamamaları bu kaygı durumunu ortaya çıkarmaktadır. Dil bilgisi öğreniminde karşılarına çıkan kuralların, kelime yapılarının cümle kurulumlarının zorluğu öğrencilerin kaygılarını arttırmaktadır. Kaygı yaratan bir diğer husus ise telaffuzdur. Yabancı dilin ana dilimizden farklı olarak okunması ve öğrencilerin yabancı kelimeleri sınıf ortamında yanlış telaffuz etmeleri üzerlerinde kaygı durumu oluşturmaktadır. Hedeflenen dilde temel becerilerden konuşma ve okuma da telaffuz sıkıntısı yaşayan öğrenciler, yazma becerisinde kelime bilgisi ve cümle kurulumu ile ilgili sıkıntılar yaşamaktadır. Tüm bu olumsuz durumlar öğrencilerin motivasyonlarını önemli derecede etkilemektedir. Yapılan bazı araştırmalarda öğrencilerin üzerinde bulunan kaygı dilbilgisine yönelik yapılan yazma alıştırmalarında bazı öğrencilerin zor olan cümle yapılarını yapabildikleri gözlemlenmiştir. Kaygı durumu öğrencilerin kişilik durumlarına göre farklılık göstermektedir. Bazı öğrenciler zor olan yapıları yapabilmekte iken bazıları ise bu kaygı durumundan dolayı zorlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin öğretmenlerine karşı olan tutumları ya da ilgileri de yabancı dil öğrenimini etkiler. Bu konu ile ilgili Ekmekçi (1983) bazı açıklamalar yapmıştır. Şöyle ki;

> "*Öğrencinin öğretmene karşı takındığı tutum dil öğrenimini büyük ölçüde etkileyebilir. Genellikle öğrencilerin öğretmenlerinden, kendi deneyimleri sonucu ortaya çıkan kimi beklentileri vardır. Kendilerine alışageldikleri bir öğretim yönteminin uygulanmasını beklerler. Beklentilerinin dışına*

çıkıldığında da öğretmene karşı olumsuz bir tutuma girebilirler." (bkz. Ekmekçi, 1983, s.110)

Yabancı dil öğretimi ülkemizde ilkokul 2. sınıftan itibaren başlamaktadır. Devlet okullarında ilkokul 2. 3. ve 4. sınıflarda İngilizce dersi zorunlu olarak öğretilmektedir. İlkokulun devamında ortaokullarda 5. 6. 7. ve 8. sınıflarda da İngilizce dersi yer almaktadır. Liseye geçildiğinde ise lise 1.2.3 ve 4. sınıflarda İngilizce dersinin yanı sıra ikinci yabancı dil olarak Almanca gelmektedir. Bazı okullarda Fransızca, Arapça ve İtalyanca gibi dersler öğretilmektedir.

İlkokuldan itibaren öğrenilmeye başlanan İngilizce dersine karşı kaygı durumu oluşturan öğrenciler, lise dönemine geldiklerinde hem İngilizce konularının zorlaşması hem de ikinci yabancı dil olan Almancayı öğrenmeye başlamaları öğrenciler üzerinde daha fazla kaygı durumu oluşturmaktadır.

Öğrencilerin yabancı dile karşı olumsuz tutumlarının ve kaygılarının giderilmesi için önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bunlara örnek olarak; öğretmen öğrenci iletişiminin arttırılması, öğrencilerin kişisel farklılıklarının ve sorunlarının farkına varılması, öğrencilerin derslerde olan motive durumlarının değerlendirilmesi, sınav odaklı dersler yerine öğrenme odaklı dersler işlendiğinin vurgulanması, öğretmenlerin hedef dili sınıftaki öğrencilerin kişisel, psikolojik, kültürel gibi durumlarını göz önünde bulundurarak işlemesi, dersleri öğrencinin aktif olduğu durumlarla işlemesi gibi yapılabilecek çalışmalarla öğrencilerin üzerindeki olumsuz tutum ve kaygı durumları giderilebilir.

2.1.5. Okullardaki Yabancı Dil Ders Kitapları

Yabancı dil öğretiminde kullanılan en önemli materyallerden biri ders kitabıdır. Uzuner, Aktaş ve Albayrak'a (2010, s. 722) göre *"Ders kitapları çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin gelişmesinde katkısı en yüksek olan*

materyallerdendir". Milli Eğitim Bakanlığı her yıl devlet kurumlarında hangi yabancı dil ders kitaplarının kullanılacağını belirlemekte, öğretmenler bu ders kitapları eşliğinde belirtilen gün ve haftalarda, müfredat kapsamında yabancı dil konularını işlemektedir.

Türkiye'de hazırlanarak Talim ve Terbiye Kurulu tarafından ders aracı olarak kullanılabileceğine dair olur çıktıktan sonra, devlet okullarında okutulacak ders kitapları listesinde yer alan yerel yabancı dil ders kitapları, genellikle derste öğrencilerle müfredat konularının işlendiği ders kitabı *(Kursbuch),* öğrencilerin işlenen konular üzerinde alıştırmalar ve etkinlikler yapabilecekleri alıştırma kitabı *(Arbeitsbuch)* ve bir de öğretmenlere yabancı dil öğretimi sırasında rehber olan öğretmen el kitabından *(Lehrerhandbuch)* oluşmaktadır. Bazı kitapların dinleme metinlerinin CDleri veya kasetleri, videoları, çalışma kağıtları ve çevrimiçi ek materyalleri de bulunmaktadır. 2019 yılı itibarıyla Milli Eğitim Bakanlığınca ikinci yabancı dil olarak öğretilen Almanca dersinin kitapları şunlardır:

İlkokul için;

Ach Soo! 2 (Yeşilkaya, Şanlı, 2018),

*Ach Soo! 3 (*Yeşilkaya, Uygur; 2018),

Ach Soo! 4 (Yanık, 2018),

Ortaokul için;

Ach Soo! 5 (Yeşilkaya, Çelik, 2018),

Ach Soo! 6 (Yeşilkaya, Tuncel, Karayılmaz, 2018),

Ach Soo! 8 (Tuncel, 2018)

Lise için;

Wie Bitte A1.1 (Öztürk, İncebel, Balkan, Yıldırım Canoğlu, 2018,),

Deutsch macht Spaß A1.2. (Yazar, Çağlayan, Akyar, Yaşar, Sulak, Mert, 2018),

Deutsch macht Spaß A2.1. (Bakmar, Karlı, Acar, 2018),

Deustch macht Spaß A2.2. (Akyar, Sulak, Hüküm, Karlı, Mert, Acar, Çağlayan, 2018),

Deustch A1.1. (Akay Zabun, 2018),

Mein Schlüssel zu Deutsch B 1.1. (Varlık, Balaban, 2018)

Bu kitapların ders kitapları yanı sıra bir de alıştırma kitapları ve öğretmen el kitapları vardır.

Yabancı dil öğretimi için yerel Almanca ders kitaplarının içeriğinde dinleme, konuşma, yazma, okuma vb. gibi anlama ve araştırmaya yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Konu anlatımları genellikle bir metin ya da diyalog üzerinden işlenip gerekli olan kelimeler verilmektedir. Bu kelimelerin cümle içindeki kullanımları dilbilgisi için ayrılan bölümlerde yer almaktadır. Ardından işlenen dilbilgisi kuralları ile ilintili alıştırmalar, dinleme ve konuşma etkinlikleri yer almaktadır. Fakat bu kitaplarda yer alan Almanca öğretimine yönelik konular yetersiz kalmaktadır. Almanca öğretiminde dilbilgisi kuralları, cümle yapıları, sözcük dağarcığı, artikel kullanımı gibi konular dışında, yabancı dil öğretimine çok büyük katkısı olan kültürel değerlerde eklenmelidir. Öğrenciler bir yabancı dili öğrenirken, o dili kullanan insanların ne gibi kültürel faaliyetler içinde bulunduğunu ya da dini inançlarını, toplumsal sorunlarını, gündelik yaşamlarını, filmlerini, bayramlarını da bilmeleri öğrenmenin kalıcılığını arttırmaktadır. Öğretmen ve öğrencilerin derse olan ilgileri, verimleri, tutumları derslerin daha etkili bir biçimde öğretilmesini ve öğrenilmesini sağlayabilir.

Yerel kitaplar dışında birçok ilde bulunan özel okul ve kolejlerde de eğitim gören öğrenciler yabancı dil dersleri almaktadır. Özel okullar, devlet okullarından farklı olarak ikinci yabancı dil olan Almanca dersini ilkokul 2. sınıftan itibaren görmektedirler. Erken yaşta başlayan yabancı dil eğitimi, yapılan birçok araştırmada öğrenciler üzerinde daha kalıcı ve etkili olduğu saptanmıştır. Örneğin İlter ve Er'in (2007) yapmış olduğu araştırmaya göre öğretmen ve velilere uygulanan anket çalışmaları sonucunda erken yaşta yabancı dil öğretiminin gerekli ve yararlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Erken yaşta olan eğitimlerde bilişsel ve duyuşsal yapılar ön plandadır. Öğrencinin ilkokul 2. sınıftan itibaren öğrenilen Almanca sayesinde, liseye başladığı durumda Almancaya karşı olan kaygısı azalmış olabilir. Özel okullar Almanca derslerinde yerel kitaplar yerine yabancı basım kitap kullanmayı tercih etmektedirler. Örneğin; *Prima Plus A1.2. (*Friederike Rohrmann, 2016) ve *Hallo Anna 1* (Swerlowa, 2018) gibi yabancı basım kitaplar kullanmaktadırlar. Yabancı basım

kitaplar ve yardımcı kaynaklar sayesinde dersleri daha verimli hale getirmek istemektedirler. Bu çalışmada sadece yerel kitaplar üzerinde durulmuştur.

2.1.5.1. Yabancı Dil Ders Kitaplarında Dilbilgisine Verilen Önem ve Yer

Yabancı dil dersi öğretimi için en olmazsa olmaz konulardan biri de dilbilgisi öğretimidir. Bir dilin yapısını, kurallarını, cümle oluşumunu, eklerini, anlam değişimini, sözcük yapısını içeren konuların bütünüdür. Dilbilgisini öğrenmek o dili etkin bir biçimde kullanmanın en önemli adımıdır. Konuşma dilinde dahi ihtiyaç duyulan konudur.

Bush (Bush 1987, akt: Gökçe ve Demirhan, 2005, s.188) okullardaki değişim sürecinin yetersiz olduğunu ileri sürerek, öğretmen eğitimi programlarının ancak sınırlı düzeyde geliştirilebildiğini vurgulamakta ve öğretmenlerin geleneksel yöntemlerle öğretim etkinliklerini gerçekleştirdikleri sürece, değişim ihtiyacının ortaya çıkacağını belirtmektedir. Sözü geçen araştırmacıların da vurguladığı gibi geleneksel yöntemlerle yapılan öğretimler sonucu bir değişim ihtiyacı mutlaka ortaya çıkacaktır. Ayrıca öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde dilbilgisi öğretimini fazlasıyla işleyerek öğrencilerin öğrenme isteklerini azaltabileceği gibi yabancı dile olan kaygıyı da arttırabilir. Yabancı dil derslerinin daha verimli ve etkili olabilmesi için ders kitaplarının yanı sıra pek çok materyal kullanılabilir. Bu durum öğrencilerin ilgi ve alakalarını dersin içinde tutmalarını sağlayabilir. Sıkıcı olarak görülebilecek olan dilbilgisi konuları da bu sayede daha etkili ve kalıcı hale getirilebilir.

Dilbilgisi yapılarının öğretilmesinde eğitime yardımı olabilecek görsel, işitsel, görsel ve işitsel pek çok materyal bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; kasetler, CD'ler, plaklar, projeksiyon aletleri, yazı tahtaları, resimler, grafikler, şemalar, haritalar, modeller, bilgi kartları, afişler, karikatürler, filmler, tiyatro ve drama etkinlikleri vb. olarak sıralanabilir. Pospíšilová'ya (2007) göre dilbilgisi yapıları şu şekilde olmalıdır;

> *"Dilbilgisel yapılar ve soyut içerikler görsel dürtülerle birleştirildiğinde daha iyi fark edilir. Anlama ve ezberlemeye yardımcı olarak, Dilbilgisi derslerinde*

tabloları, somut ve soyut sembolleri, renkli işaretleyicileri vb. kullanılmalıdır." (bkz. Pospíšilová, *2007, s.21)*

Ülkemizde yabancı dil öğrenmenin en büyük kaygılarından birisi dilbilgisi yapılarının zorluğudur. Yabancı dil öğrenen öğrencilerin belli başlı kurallar içinde hedef dili öğrenme zorunluluğu öğrencilerde kaygıyı arttırmaktadır. Geleneksel yöntemlerle gerçekleştirilen yabancı dil eğitimi öğrencilerin başarılarını arttırmak yerine aksine onları daha da de motive edip başarısız olmalarına yol açmaktadır. Funk ve Koenig (1991) dilbilgisi öğretiminin geleneksel yöntemlerin dışına çıkılarak yeni yöntemlerle desteklendiğinde daha kalıcı ve etkili hale getirilebileceğini belirtmiştir. Dilbilgisi kurallarını önceden vermek yerine kuralların içinde bulunduğu örneklerden yola çıkarak kuralı öğrencilerin bulmaları daha etkili bir öğrenme sağlayabilir. Dilbilgisi yapılarını öğrencilerin daha kalıcı öğrenmelerine yardımcı olabilecek unsurlar mevcuttur. Örneğin kitaplarda bulunan görseller sayesinde, kurallar yerine belirlenen görsellerle dilbilgisi yapıları anlatılabilir. Dilbilgisi yapılarının öğretilmesinde eğitime yardımı olabilecek görsel, işitsel, görsel ve işitsel pek çok materyal bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; kasetler, CDler, plaklar, projeksiyon aletleri, yazı tahtaları, resimler, grafikler, şemalar, haritalar, modeller, bilgi kartları, afişler, karikatürler, filmler, tiyatro ve drama etkinlikleri vb. olarak sıralanabilir. Nitekim Kuşçu (2017) da "*Dil derslerinin verimli ve etkili olabilmesi için öğretmenin rehberliği, öğrencinin öğrenme isteği, ders araç – gereçlerinin görsellerle desteklenmesi gerekmektedir.",* şeklinde fikir beyan etmiştir.

Bu çalışma kapsamında yerel kitaplar üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, eski yıllarda basılan kitapların yer yer geleneksel yöntemlerin etkisinden pek de kurtulmadıkları sonucuna varılmış, kitaplarda özellikle dilbilgisi konularının kuraldan örneğe yöntemiyle hazırlandığı görülmüştür. Oysa son yıllarda piyasaya sürülen kitapların hazırlanmasında daha yeni yöntemler esas alınmıştır.

Şekil 1: Cümle Kalıplarının Görseller Eşliğinde Öğretilmesi ile İlgili Örnek (Kaynak: Yeşilkaya, Şanlı; 2018, s.3)

Zeynep :Hallo! Wie geht es dir?

Freundin :Hallo, Zeynep! Prima! Und dir?

Zeynep :Gut. Heute habe ich Geburtstag. Ich möchte dich zu meiner Geburtstagsparty einladen.

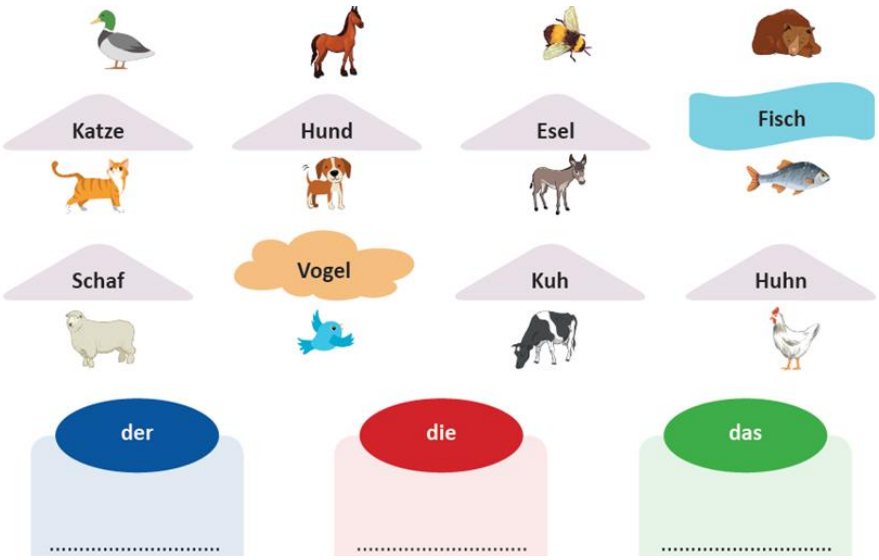
Freundin :Herzlichen Glückwunsch zum Geburtstag. Wie alt bist du?

Şekil 2: Cümle Kalıplarının Diyaloglar Eşliğinde Öğretilmesi ile İlgili Örnek. (Kaynak: Yeşilkaya, Şanlı; 2018, s.41)

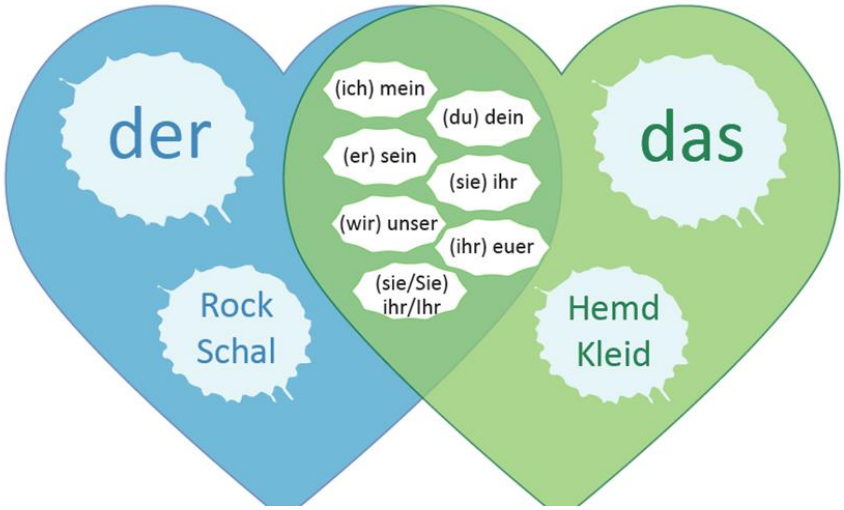
Ach Soo! 2 ders kitabı ilkokul 2. sınıf öğrencileri için Almanca derslerinde kullanılmak üzere hazırlanmış bir kitaptır. Bu kitapta öğrencilerin yaşları da göz önünde bulundurularak dilbilgisine çok fazla yer verilmemiştir. Belli başlı cümle kalıpları görseller eşliğinde verilmiştir. Cümle kalıpları görseller eşliğinde diyaloglar şeklinde de verilmiştir.

Ach Soo! 3 ders kitabı ilkokul 3. sınıflar için hazırlanmış bir Almanca ders kitabıdır. *Ach Soo 2* ile aynı özelliklere sahiptir. Dilbilgisine çok yer verilmemiştir. Daha çok

kelime öğretimi ve cümle kalıplarına ağırlık verildiği görülmektedir. Ancak tanımlıklar (Artikel) görseller öğler eşliğinde verilmiştir.

Şekil 3: Artikel Öğretiminin Renklerle Yapıldığını Gösteren Örnek.
(Kaynak: Yeşilkaya, Uygur; 2018, s. 84)

Şekil 4: Artikellere Göre İyelik Zamiri Değişimini Gösteren Örnek.
(Kaynak: Yeşilkaya, Uygur; 2018, s. 60)

Tanımlık öğretiminin hedeflendiği şekil 3'te *der-die-das* tanımlıkları belli renkler ile öğrencilere verilmekte ve bu yolla dil öğrenenlerin tanımlıkları renkler ile bağlantılı bir şekilde daha kolay öğrenmeleri ve hatırda tutmaları hedeflenmektedir. Şekil 4'te ise kelimelerin tanımlıklarının iyelik zamirlerinde ne gibi değişimlere sebep olduğu örnekler ile verilmektedir.

Bu araştırmanın konusu olan *dilbilgisi görsellerinin* öğrenilmiş olan bilgileri akılda tutmada büyük rol oynadığı düşünülmektedir.

Ach Soo! 4 ders kitabı ilkokul 4. sınıf öğrencileri için hazırlanmış bir Almanca ders kitabıdır. Dilbilgisi konuları çok sayıda görsel ile desteklenmiştir. Gerek kelime öğretimi için gerekse dilbilgisi kuralları için görseller mevcuttur. Dilbilgisi öğretiminde görsel yardımlar ile desteklenmiş örnek cümleler verilmiş ve dil öğrenen kimsenin bunlara bakarak dili ilişkin kural sezinlenmesi hedeflenmiştir.

Şekil 5: Görseller Yardımı İle Dilbilgisi Yapılarının Anlaşılması ve Kuralların Bulunulmasına İlişkin Örnek
(Kaynak: Yanık, 2018, s.128)

Şekil 6'da bulunan örnekte de görüldüğü gibi ünitelerin son bölümlerinde dilbilgisi yapılarına ayrı bir yer verilmiştir. *"Grammatik"* adlı bu bölümde dilbilgisine ilişkin bilgiler renkler, şekiller ve görseller ile verilmiştir.

G3 Modalverb „mögen"

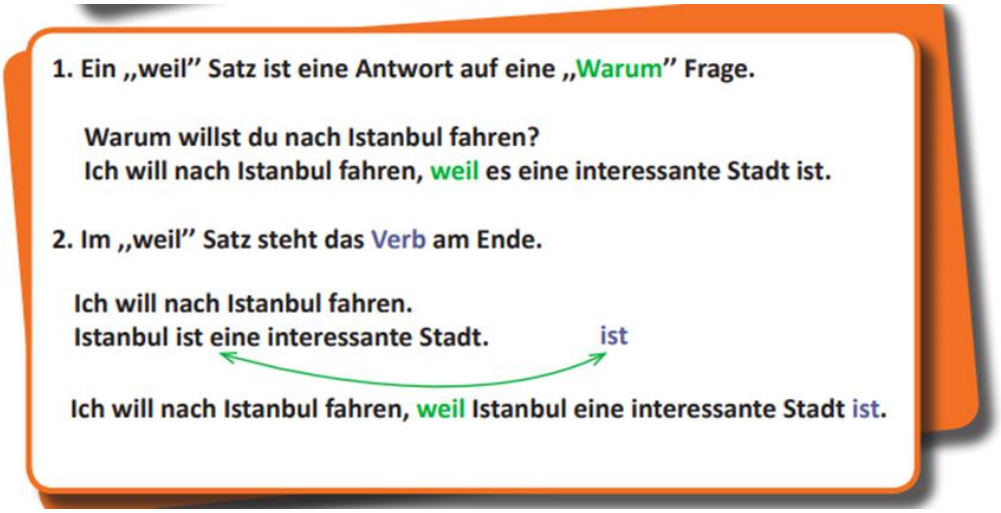
	„mögen"
ich	mag
du	magst
er/sie/es	mag
wir	mögen
ihr	mögt
sie/Sie	mögen

Ich mag Gitarre spielen.

Du magst Tennis spielen.

Wir mögen im Restaurant essen.

Şekil 6: Ünite Sonlarındaki Dilbilgisi Yapılarının Veriliş Biçimine Örnek.
(Kaynak: Yanık, 2018, s.24)

Şekil 7: Öğrencilerin Kendi Kendine Dile İlişkin Yapıları Anlayıp Dilin Yapısı/Kuralları ile İlgili Çıkarım Yapacakları Görsel Örneği
(Kaynak: Yeşilkaya, Çelik, 2018, s.46)

Ach Soo! 5 ders kitabında ise yine dilbilgisi kurallarına yer vermeden görseller eşliğinde cümle kalıpları üzerinden dilbilgisi yapılarının anlaşılması ve dile ilişkin

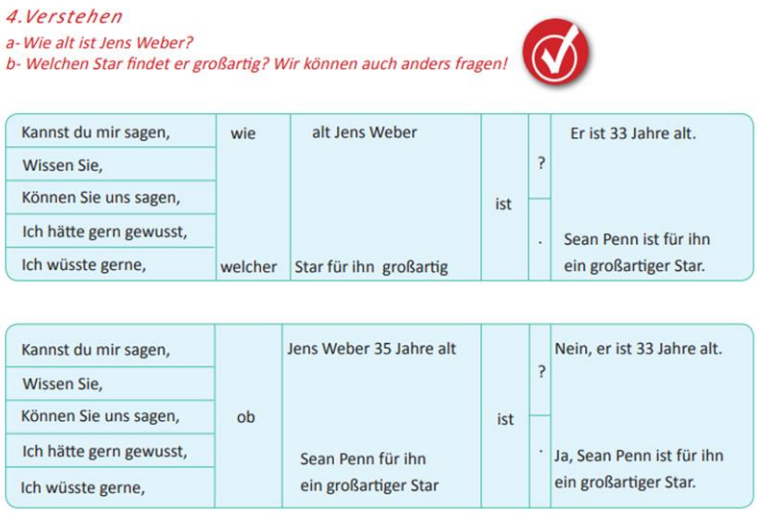
kurallar ile ilgili çıkarımlarda bulunulması hedeflenmiştir. Dilbilgisi kurallarının öğrenciler tarafından farklı renkler, oklar gibi bazı görseller yardımı ile bulunması istenmiştir.

Bu kitapta diğerlerinden farklı olarak hedef dilin öğrenilmesinde yardımcı olabilecek başka bir unsur olan kültür ele alınmıştır. İki ülke arasında bir kültür karşılaştırması yapılarak öğrencilerin ilgilerini çekebilecek olan konulara değinilmiştir.

Şekil 8: Kültür Karşılaştırmalarına İlişkin Etkinlik Örneği.
(Kaynak: Yeşilkaya, Çelik, 2018, s.99)

Ach Soo! 6 kitabı genel olarak incelendiğine Dilbilgisi Görselleri adlı konuya ait iki örneğe rastlanmıştır.

4. Verstehen

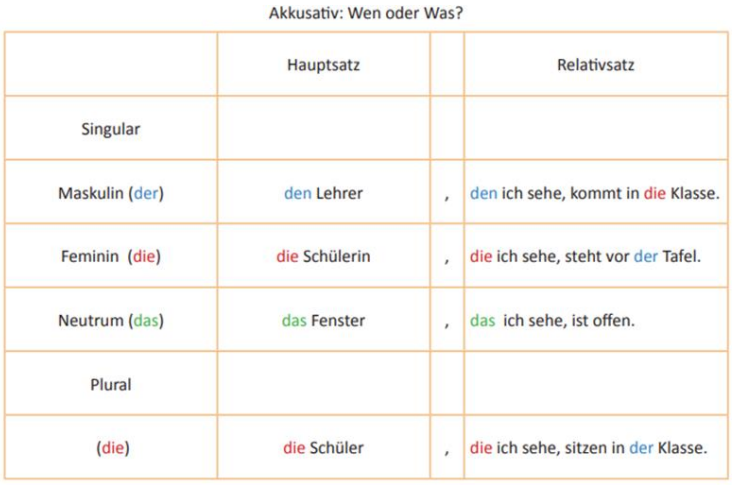
a- Wie alt ist Jens Weber?

b- Welchen Star findet er großartig? Wir können auch anders fragen!

Kannst du mir sagen,	wie	alt Jens Weber	ist	?	Er ist 33 Jahre alt.
Wissen Sie,					
Können Sie uns sagen,					
Ich hätte gern gewusst,				.	Sean Penn ist für ihn ein großartiger Star.
Ich wüsste gerne,	welcher	Star für ihn großartig			

Kannst du mir sagen,	ob	Jens Weber 35 Jahre alt	ist	?	Nein, er ist 33 Jahre alt.
Wissen Sie,					
Können Sie uns sagen,				.	Ja, Sean Penn ist für ihn ein großartiger Star.
Ich hätte gern gewusst,		Sean Penn für ihn ein großartiger Star			
Ich wüsste gerne,					

Şekil 9: Soyut Sembollerle Dilbilgisi Öğretimine İlişkin Örnek.
(Kaynak: Yeşilkaya, Tuncel, Karayılmaz, 2018, s.19)

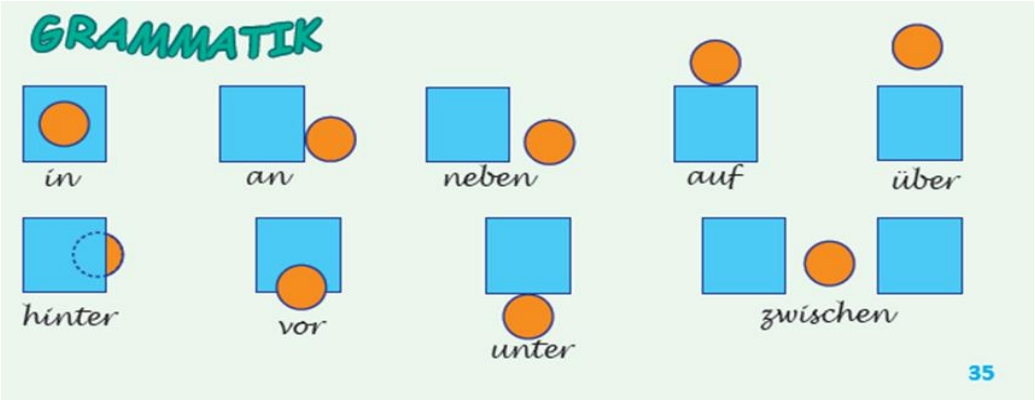
Akkusativ: Wen oder Was?

	Hauptsatz		Relativsatz
Singular			
Maskulin (der)	den Lehrer	,	den ich sehe, kommt in die Klasse.
Feminin (die)	die Schülerin	,	die ich sehe, steht vor der Tafel.
Neutrum (das)	das Fenster	,	das ich sehe, ist offen.
Plural			
(die)	die Schüler	,	die ich sehe, sitzen in der Klasse.

Şekil 10: Baskı Tekniğinde Kullanılan Renkli Yazıma İlişkin Örnek.
(Kayanık: Yeşilkaya, Tuncel, Karayılmaz, 2018, s.57)

Şekil 9'da yer alan görsel somut semboller ile dilbilgisi kurallarının görsel olarak algılanabilmesini sağlayan bir görsele örnek sunulmuştur. Şekil 10'da ise dilbilgisi yapılarına ve kurallarına dikkat çekmek için farklı baskı tekniği ve renkler kullanılmıştır. Her iki örnekte de dilbilgisi yapıları göze çarpacak biçimde düzenleme yapılmış, dil öğrenenlerin kendi kendine keşfedecekleri kuralların akılda kalmasına sağlayacak görseller kullanılmıştır.

Ach Soo! 8 kitabında ünitelerin içinde dilbilgisi için ayrı bir bölüme yer verilmiştir. Aşağıdaki örnekte de görüldüğü bu kitapta bir adet *dilbilgisi görselline* yer verilmiştir. Bu örnek Almancada *Präpositionen* (edatlar) kavramı ile verilen edatlar konusunun görsellerle desteklenip uygulanmasına ve etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesine iyi bir örnektir. Bu örnek ders kitaplarında en çok kullanılan *dilbilgisi görselidir.*

Şekil 11: Edat Öğretiminde Kullanılan Dilbilgisi Görselleri
(Kaynak: Tuncel, 2018,s. 35)

Ortaokulun sonuna kadar kullanılabilecek bu kitaplar Milli Eğitim Bakanlığının derslerde kullanılmasını uygun gördüğü kitaplardandır. Lise öğrencilerinin derslerinde kullanılan kitaplar ilköğretim ve ortaokullar için tasarlanmış kitaplardan farklıdır. Lisede kullanılabilecek olan birden fazla Almanca ders kitabı bulunmaktadır. Bunları yukarıdaki bölümde isimlerini yazmıştır. Bu ders kitapları incelendiğinde şu bulgular elde edilmiştir:

Deutsch A1.1. ders kitabında dilbilgisine üniteler içerisinde çok yer verilmemiştir. Daha çok ünitelere uygun olan ya da metinlerin içerisinde geçen cümlelerin dilbilgisi yapıları örnek cümlelerle desteklenmiş, öğrencilerin yapacakları alıştırma ve etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinliklerin yanında hatırlatma notu şeklinde yeni dilbilgisi yapılarına yer verilmiştir.

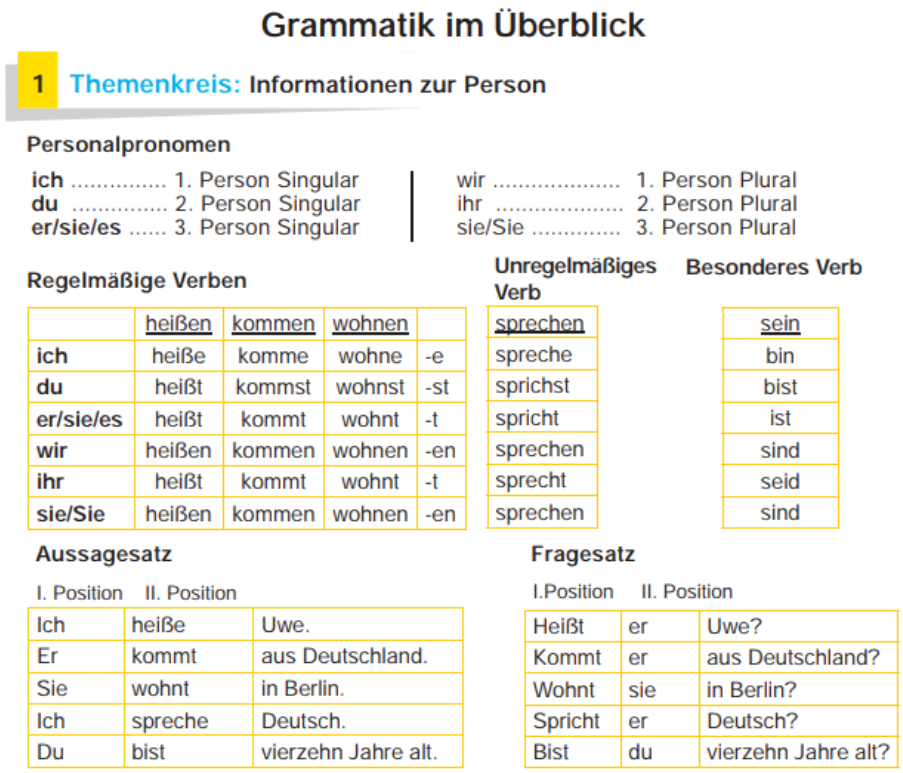
Şekil 12: Dilbilgisi Yapılarını Hatırlatma Notlarına Örnek
(Kaynık: Akay Zabun, 2018, s.15)

Şekil 13: Almancada Koyu ve Renkli Yazıların Kullanıldığı Baskı Tekniği Örneği
(Kaynak: Akay Zabun, 2018, s.46)

Şekil 13'te görüldüğü gibi baskı tekniği yöntemi ile kelimeler, heceler veya harfler koyu ve renkli yazılarak bazı dilbilgisi yapılarına dikkat çekilmeye çalışılmakta, dil öğrenenlerin bu farklı baskı tekniği yardımı ile farklı gösterilen yerler üzerinde düşünmeleri suretiyle dile ilişkin kuralları keşfetmeleri hedeflenmektedir. Dilbilgisi kuralları ünitelerin dışında, kitabın en sonunda bulunan "Grammatik im Überblick"

başlığı altında ayrıntılı bir şekilde ele alınmakta, tablolar, farklı baskı teknikleri vs. gibi *dilbilgisi görselleri* ile desteklenmektedir. Geleneksel yöntemde olduğu gibi hazır verilen ve ezberlenmesi beklenen kurallar yoktur.

Grammatik im Überblick

1 Themenkreis: Informationen zur Person

Personalpronomen

ich	1. Person Singular	wir	1. Person Plural
du	2. Person Singular	ihr	2. Person Plural
er/sie/es	3. Person Singular	sie/Sie	3. Person Plural

Regelmäßige Verben

	heißen	kommen	wohnen	
ich	heiße	komme	wohne	-e
du	heißt	kommst	wohnst	-st
er/sie/es	heißt	kommt	wohnt	-t
wir	heißen	kommen	wohnen	-en
ihr	heißt	kommt	wohnt	-t
sie/Sie	heißen	kommen	wohnen	-en

Unregelmäßiges Verb

sprechen
spreche
sprichst
spricht
sprechen
sprecht
sprechen

Besonderes Verb

sein
bin
bist
ist
sind
seid
sind

Aussagesatz

I. Position	II. Position	
Ich	heiße	Uwe.
Er	kommt	aus Deutschland.
Sie	wohnt	in Berlin.
Ich	spreche	Deutsch.
Du	bist	vierzehn Jahre alt.

Fragesatz

I.Position	II. Position	
Heißt	er	Uwe?
Kommt	er	aus Deutschland?
Wohnt	sie	in Berlin?
Spricht	er	Deutsch?
Bist	du	vierzehn Jahre alt?

Şekil 14: Kitabın Son Sayfalarındaki Dilbilgisi Sayfalarına İlişkin Örnek (Kaynak: Akay Zabun, 2018, s.91)

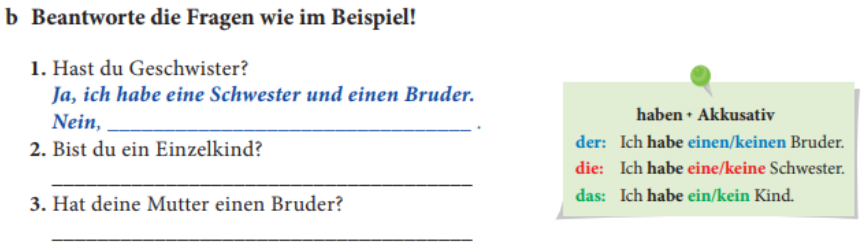
Deutsch macht Spaß A1.2. kitabında dilbilgisi ile ilgili bilgilere ünitelerin içerisinde küçük hatırlatma notları şeklinde yer verilmiştir. *Deutsch* kitabından farklı olarak her ünitenin sonunda o ünite ile ilgili, metinlerde geçen dilbilgisi kural ve yapılarını anlatan *Was haben wir gelernt ?* başlıklı bölümlere yer verilmiştir. Öğrenenlerin koyu ve renkli yazılmış kelime, hece veya harflerden yola çıkarak dilbilgisel yapıları anlamaları, kavramaları ve bu bilgiler ışığında kurallara ilişkin bir fikir sahibi olmaları hedeflenmektedir. Bu kitapta *"zuerst – dann – dannach – zum Schluss"* gibi zaman bildiren bağlaçlara veya zarflara *dilbilgisi görselleri* eklenerek, bunların geçen süre zarfında hangi durumlarda kullanılacağının anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır (bkz. Şekil 15).

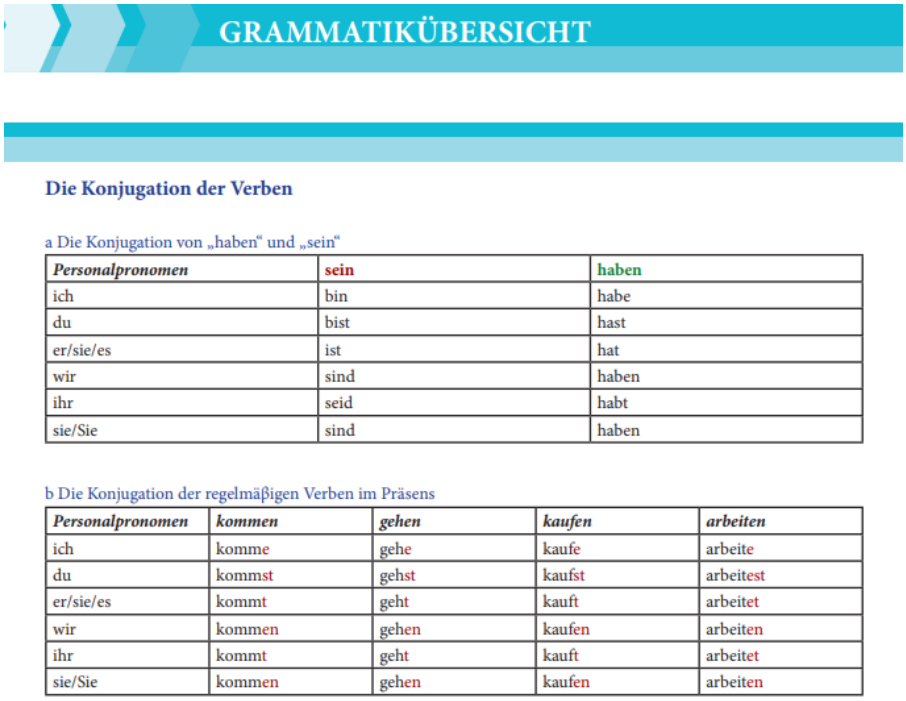
Şekil 15: Almancadaki Bağlaçların Dilbilgisi Görselleri ile Sunumuna İlişkin Örnek (Kaynak: Çağlayan, Akyar, Yaşar, Sulak, Mert, 2018, s.86)

Deutsch macht Spaß A2.1. ve A2.2. kitaplarında da ilk kitapta olduğu gibi görselden ziyade bolca dilbilgisi alıştırma ve etkinliklerine yer verilmiştir. Dilbilgisi yapılarının görseller ile sunumuna ünitelerin sonlarında bulunan bölümlerde yer verilmiştir.

Wie Bitte A1.1. ders kitabı incelendiğinde yeni dilbilgisi yapılarının örnekler ve etkinlikler yardımı ile verilmeye çalışıldığı görülmüştür. Şekil 16′da da görüleceği gibi bazı ünitelerde örnek cümlelere ve bu cümlelerin yanında yer alan dilbilgisi yapılarını farklı baskı ve renk teknikleri ile gösteren notlara yer verilmiştir. Bu örnek cümlelerden yola çıkılarak tamamlanması istenen cümlelere yer verilmiştir.

Şekil 16: Dilbilgisine İlişkin Hatırlatma Notlarınna Örnek (Kaynak: Öztürk, İncebel, Balkan, Yıldırım Canoğlu, 2018, s.32)

GRAMMATIKÜBERSICHT

Die Konjugation der Verben

a Die Konjugation von „haben" und „sein"

Personalpronomen	sein	haben
ich	bin	habe
du	bist	hast
er/sie/es	ist	hat
wir	sind	haben
ihr	seid	habt
sie/Sie	sind	haben

b Die Konjugation der regelmäßigen Verben im Präsens

Personalpronomen	*kommen*	*gehen*	*kaufen*	*arbeiten*
ich	komme	gehe	kaufe	arbeite
du	kommst	gehst	kaufst	arbeitest
er/sie/es	kommt	geht	kauft	arbeitet
wir	kommen	gehen	kaufen	arbeiten
ihr	kommt	geht	kauft	arbeitet
sie/Sie	kommen	gehen	kaufen	arbeiten

Şekil 17: Kitap Sonlarındaki Dilbilgisi Yapılarına İlişkin Sayfa Örneği (Kaynak: Öztürk, İncebel, Balkan, Yıldırım Canoğlu, 2018, s.94)

Şekil 17'de de görüldüğü gibi çoğu Almanca ders kitabında dilbilgisi yapıları ile ilgili ayrıntılı anlatımlara *"Grammatik Übersicht"* başlıklı bölümlerde yer verilmektedir.

Yerel Almanca kitaplarına genel olarak bakıldığında dilbilgisi yapıları ve kuralları öğrencilere doğrudan verilmek yerine, öğrencinin dilbilgisi ile ilgili yapıyı anlaması ve kavraması ve muhakeme yaparak gördüklerinden okuduklarından yola çıkarak kendi kendine kurallar sezinlemesini sağlayacak sunum teknikleri kullanılmıştır. Öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek için hazırlanan etkinliklerde çok sayıda görselden yararlanılmış, öğrencilerin bu görseller üzerinden yorumlama yapıp bilgilerini birleştirerek yeni kurallar keşfetmeleri hedeflenmiş ve öğrencinin aktif olarak öğrenme öğretme sürecine dahil olması ile öğrenmenin daha kalıcı olması amaçlanmıştır. Kırbaş, Orhan ve Topal'ın da dediği gibi dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerde görseller, öğrencileri motive edici ve heveslendirici özellik taşımaktadırlar (bkz. Kırbaş, Orhan ve Topal, 2012 akt.: Ulutaş ve Batur, 2015).

2.2. Görsel Kavramı ve Tanımı

Görsel kavramı birçok yerde pek çok biçimde tanımlanmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Görme duyusu göz ile ilgili olan
- Görmeye dayanan
- Soyut bir nesnenin fiziksel sunumu
- Resim, fotoğraf, grafik, şema, şekil vb. varlıkların görünümü

Güneş (2013) görseli şöyle tanımlamıştır; *"Görsel, bir gerçeğin taklidi, gerçek olmayan bir şeyi tanımamızı sağlayan görüntü, bir işaret ya da objenin görsel sunumudur."*

Sarıkaya (2017, s.785) ise görseli şu şekilde tanımlamıştır; *"Görseller düşünceyi ya da nesneler arasındaki ilişkiyi görme duyusuna bağlı olarak ifade eden dil dışı göstergeler olarak değerlendirilebilir".* Dil dışı göstergelerin derslerde kullanımı oldukça yaygın ve etkili olduğu düşünülmektedir. Görsel olarak sayılabilecek pek çok materyal bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; resim, tablo, grafik, şekil, şema, fotoğraf, harita, afişler, semboller, soyut ve somut kavramlar, gibi pek çok materyal bulunmaktadır.

Bu materyaller hayatımızın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Örneğin bazı sembollerle gün içinde sık sık karşılaşabiliriz; trafik levhaları, billboardlar ya da afişler. Hatta bunlardan bazıları ise evrenseldir; trafik levhaları, tuvaletlerde bulunan kadın erkek sembolleri, yön işaretleri, kalp, yıldız, barış işareti gibi pek çok şekil ve sembol evrenseldir. Bu görselleri algılayabilmekte nörolojik olarak istem dışı yapılan bir eylemdir.

Çağımızda özellikle gençlerin içinde bulundukları sosyal medya platformu her geçen gün teknolojinin gelişmesi sayesinde kendini yenilemektedir. Bu durum iletişim araçlarının her geçen gün artmasına sebep olmaktadır. Gençler arkadaşları ya da aile

bireyleri ile iletişim kurabilmek için sosyal medyadan faydalanmaktadırlar. Doğum günlerini, özel günlerini, mesajlarını artık sosyal medyalar üzerinden göndermektedirler. Durum böyle olunca işitsel görsel iletişim araçlarının sayısı artmaktadır. Bir görsel ile kilometrelerce ötedeki arkadaşımızın doğum gününü kutlayabiliyor, sesini duyup yüzünü görebiliyoruz.

Bu ilerleyen ve gelişen teknolojiye ayak uydurabilmek adına öğretmenlerin de bu yenilikleri takip etmeleri gerekmektedir. Bu yenilikleri yabancı dil eğitimine de uyarlamaları derslerde daha çok görsel ve işitsel materyal kullanmaları öğrencilerin dersleri daha ilgiyle ve istekle öğrenebilecekleri düşünülmektedir.

2.2.1. Görselin Derslerdeki Önemi

Yabancı dil eğitim süreci boyunca hedef dile ulaşabilmek için bazı araçlar kullanılmaktadır. Bu araçlardan en önemlisi olan görsel imgeler çoğunlukla öğretmenlerin de tercih ettiği materyallerdendir. Görseller hayatımızın birçok alanında yer almaya başladığından beri iletişimin hızının arttığı düşünülmektedir. Görseller sözlü iletişimi azaltsa da karşıdaki alıcının daha hızlı mesajı almasına yardımcı olmaktadır. Görsel imgelerin derslerde kullanılması ile ilgili pek çok araştırmacı araştırmalarda bulunmuştur. Müller'e göre (2010) ve Ünver ve Genç'in (Müller, 2010 akt.: Ünver ve Genç, 2013, s. 394) aktardığına göre; *"Görsel göstergelerin yazılı ve sözlü dile olan nicel üstünlüğü, dil kullanımının ve etki gücünün azalmasına ve dilin konuşma baloncuklarının içine itilmesine yol açmaktadır."* Görsellerin derslerde kullanımı öğrenci ve öğretmenler açısından oldukça fayda sağlamakta olduğu görülmüştür. Buna örnek olarak yine Ünver ve Genç'in (2013, s. 395) yapmış olduğu araştırmalar sonucunda ders kitaplarındaki görsellerin yabancı dil öğretimi ve öğrenimine olan katkısı çok yönlü olduğunu belirtmişlerdir. Ders kitapları hem öğrenciler için hem de öğretmenler için zamanı daha doğru kullanmak adına kolaylıklar sağlamaktadır. Ders kitaplarında bulunan görseller ise öğretmenlerin

konuyu daha kolay bir şekilde anlatabilmelerine yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin ise konuyu daha kolay ve anlaşılabilir bir şekilde öğrenmelerine olanak sağlayabilir.

Yabancı dil ders kitaplarında dil bilgisi öğretimine yardımcı olmak için verilen bir takım resim ve semboller vardır. Bu semboller öğrencilerin dilbilgisi yapılarını anlama ve akılda tutmada yardımcı olurken öğretmenlerin dilbilgisi kurallarını görsel olarak daha kolay anlatmalarına olanak sağlamış olur. Bu görüşü dünyanın birçok yerinden araştırmacılar desteklemektedir. Örneğin *Pospíšilová (2007, s. 21) "Dilbilgisel yapıların görselleştirilmesi, kesinlikle dil öğretiminin dikkate alınması gereken önemli bir yönüdür.",* demiştir ve *dilbilgisi görsellerinin* dil öğretiminde mutlaka kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Funk ve Koenig (1991, s. 73) ise *dilbilgisi görsellerinin* öğretmenlerin sık sık zorlandığı dil bilgisi kurallarını daha anlaşılır, eğlenceli ve öğrencileri motive ederek anlatma ve açıklama yapmalarına imkan sağladığını belirtmiştir.

Sözel ya da sadece yazı ile öğrenilen bilgilerin kalıcılığı tartışılabilir. Fakat görsel olarak öğrenilen bilgilerin akılda kalıcılığı daha uzun süredir. Hem renkleri hem de şekilleri itibari ile öğrencilerin ilgilerini çekebilecek görselleri seçmek dersin verimini ve motivasyonunu daha yüksek tutabilir. Görsel imgelerin eğitime ve öğrenmeye olan katkıları tartışılamaz boyuttadır. Bu araştırmaya konu olan *dilbilgisi görselleri,* Funk′un ve Koenig′in (1991) *"Grammatik lehren und lernen"* adlı kitabındaki bilgiler ışığında ele alınıp değerlendirilmiştir. Funk ve Koenig dilbilgisi konularının öğretiminde kullanılan görselleri 4 sınıfa ayırmıştır. Şöyle ki;

-Baskı Tekniği / Grafikler (Drucktechnisch – graphische Hilfsmittel)

-Soyut Semboller (Abstrakte Symbole)

-Somut Semboller / Görsel Mecazlar (Konkrete Symbole / Visuelle Methaphern)

-Dinamik Semboller (Dilbilgisi kurallarını kişiselleştirme veya durumlar ile anlatma) (Dynamische Symbole / Personalisierung bzw. Situierung von grammatischen Regeln.)

Bu tekniklerin kitaplarda çok farklı biçimlerde kullanılmaktadır. Şöyle ki;

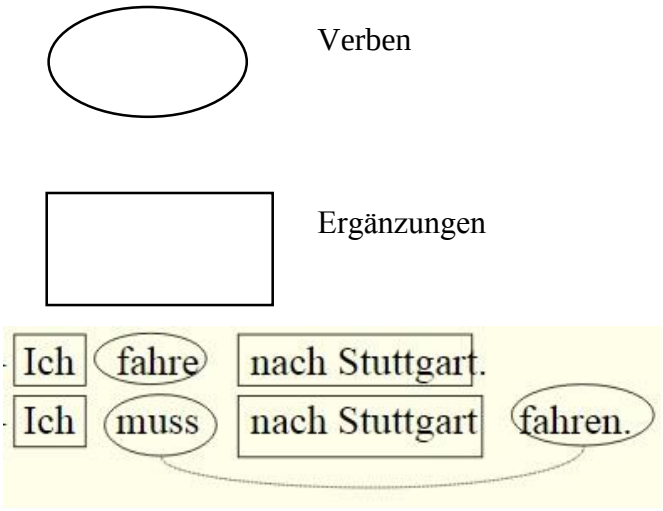
Baskı Tekniği / Grafik (Drucktechnisch – graphische Hilfsmittel):

Bu teknikte verilmek istenen kural öğrenen kişilerin dikkatini çekmesi için **koyu renkte**, **vurgulu**, altı çizili, renkli ya da noktalama işaretleri (!) ile vurgulanarak yazılır.

Soyut Semboller (Abstrakte Symbole):

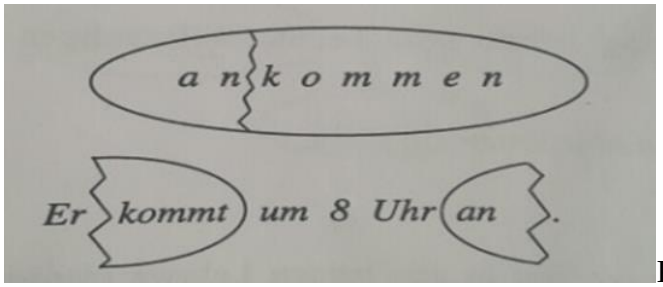
Bu teknikte benzer yapılar birbiri ile aynı geometrik şekiller (kare, dikdörtgen, oval ya da yuvarlak) içine alınarak yazılır;

Örnek 1: Soyut Şekil Örnekleri

Örnek 1′de de görüldüğü gibi asıl fiiller ve tarz fiiller *(modalverb)* birer fiil oldukları için oval şeklin içinde gösterilmiştir. Cümle içinde yer alan diğer öğeler ve ekler dikdörtgen içinde yer almıştır. Bu *dilbilgisi görselleri* grubunun içinde ayrıca Örnek 2′de de görüldüğü gibi çatlak yumurta tekniği de yer almaktadır. Bu teknik genellikle ayrılabilen fiiller için kullanılır.

Örnek 2: Dilbilgisi Görsellerinden Çatlak Yumurta Tekniği

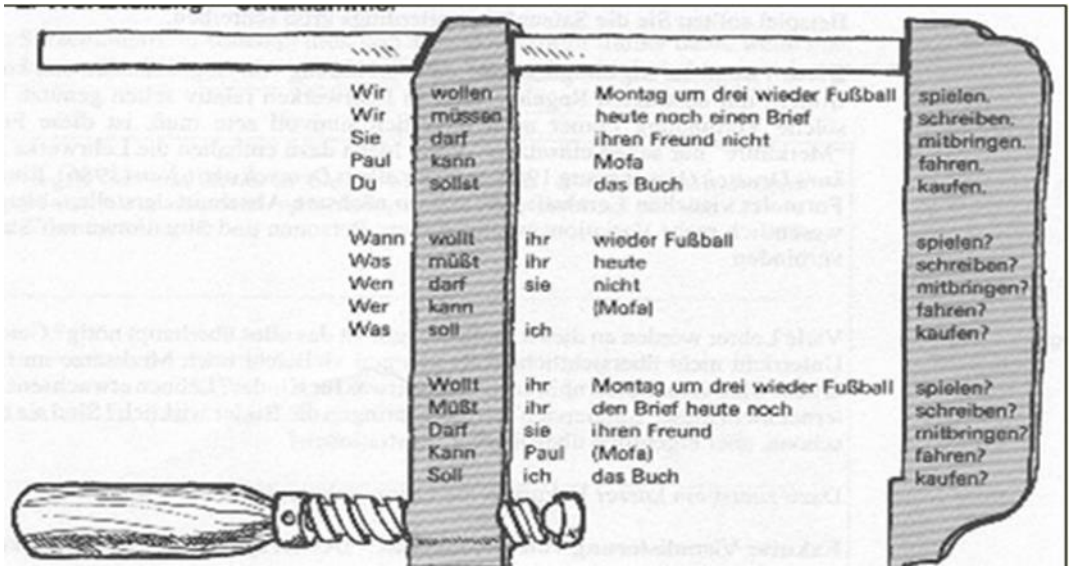

Kaynak: Funk, 1991 s. 79

Somut Semboller / Görsel Mecazlar (Konkrete Symbole / Visuelle Methaphern):

Bu teknikte soyut sembollerin tam tersi olarak somut yani gerçekçi görsel semboller kullanarak cümle yapılarını ve cümle kurulumunu öğretmeye yardımcı olan sembol ve şekiller kullanılır.

Örnek 3: Somut Sembol Örneği

Kaynak: Funk, 1991 s. 85

Örnek 3′de cümle içinde kullanılan özne, yüklem, nesne, zarf vb gibi öğelerin cümle içindeki sıraları gösterilmiştir. Görseldeki aletin sol tarafında özneler ve soru kelimeleri yer almaktadır. İkinci sırada yardımcı fiiller ve tarz fiiller yer almaktadır. Daha sonra nesneler ve diğer tamamlayıcı öğeler sıralanmıştır. Sağ tarafta cümlenin son kısmında ise asıl fiiller yer almaktadır. Bu sembol, cümle yapılarını, cümle

içindeki öğelerin sıralamalarını, cümlede bir değişiklik olduğunda cümledeki öğelerin nasıl yer değiştirdiğini göstermekte, Almancadaki cümle yapılarının kolay anlaşılmasına ve akılda kalmasına yardımcı olmaktadır.

Dinamik Semboller / Dilbilgisi Kurallarının Kişiselleştirildiği ya da Durumlar ile İlişkilendirildiği Görseller (Dynamische Symbole / Personalisierung bzw. Situierung von grammatischen Regeln.):

Bu teknikte verilen bir resim üzerinden yapılan betimleme ile dilbilgisi kuralları verilmeye çalışılır.

Örnek 4: Görsel tasvirlerinin dilbilgisi öğretimine katkısı.

Kaynak: Funk ve Koenig, 1991 s. 88

Örnek 4′de park edilmemesi gereken bir yerde arabasını park etmiş olan bir kadın ve ona ceza yazan bir polis memurunun resmi görülmektedir. Bu resmi tasvir ederken tarz fiillerin kullanılması kaçınılmazdır. Bu resim tarz fiillerin nerede kullanılacağının öğrenilmesi ve öğrenilenin akılda kalmasına hizmet eden bir resimdir. Bu etkinlikte bir hikayenin bir durum içinde verilmesi ve görülenlerin tasvir edilmesi hızlı ve etkin bir öğrenmenin gerçekleştirilmesini sağlamaktadır.

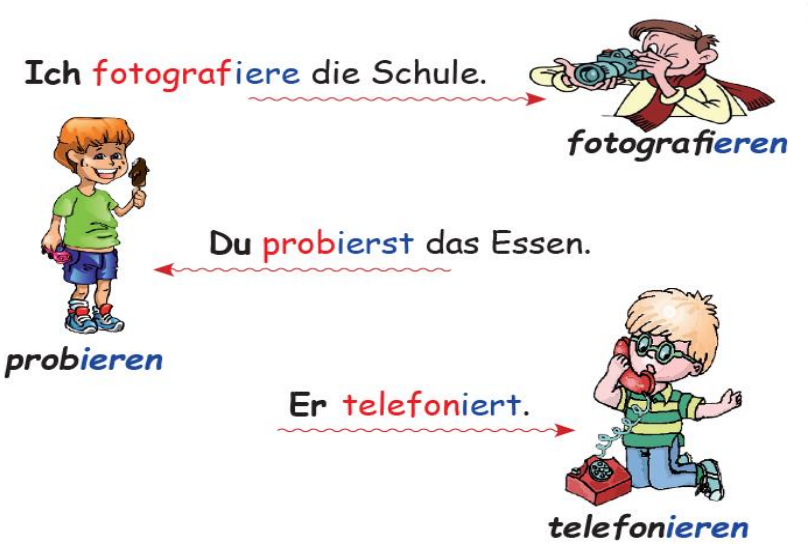
2.2.2.Yabancı Dil Ders Kitaplarında Görsellerin Yeri ve Önemi

Alan farklarına bakılmadan tüm dersler için kitaplarda bulunan görsellerin ortak olan amacı öğrencilerin öğrenmelerini destelemek, kolaylaştırmak, motive etmek,

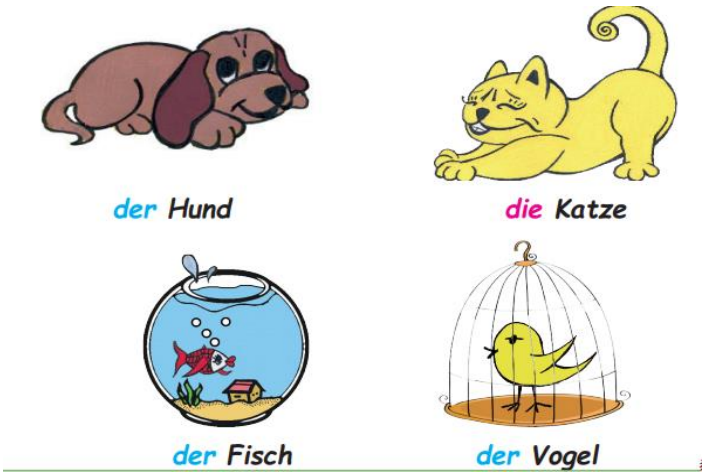
bilgileri kalıcı hale getirmek ve konulara odaklanmalarını sağlamaktır. Yabancı dil dersleri için de aynı durum söz konusudur.

Uzuner, Aktaş ve Albayrak'a (2010, s.723) göre görsel imajlar, öğrencilerin karmaşık bilgileri ve soyut kavramları daha iyi öğrenmelerini sağlar. Hedeflenen yabancı dilin daha kolay öğrenilmesi, öğrenenlerin kalıcı hale getirilmesi, sözlü iletişime kolayca geçilmesidir. Bu bağlamda Almanca ders kitaplarında 70li yıllardan sonra görsellik daha çok ön plana çıkmaya başlamıştır. Uzuner, Aktaş ve Albayrak'a (2010) öğrencilerin öğrendikleri dilin insanlarını, kültürlerini, yaşam alanlarını, geleneklerini, bayramlarını vb, ile ilgili görselleri ders kitaplarında görünce derse olan isteklerinin artacağını ve yabancı kültürü tanımak, anlamak ve öğrenmek için merak duyacaklarını dile getirmişlerdir. Nitekim devlet kurumlarında kullanılan Almanca ders kitaplarının bazılarında kültür karşılaştırmaları ile ilgili bazı görseller mevcuttur.

Ülkemizde kullanılan Almanca ders kitapları dilbilgisi ve görseller bakımından incelendiğinde şu bulgular elde edilmiştir:

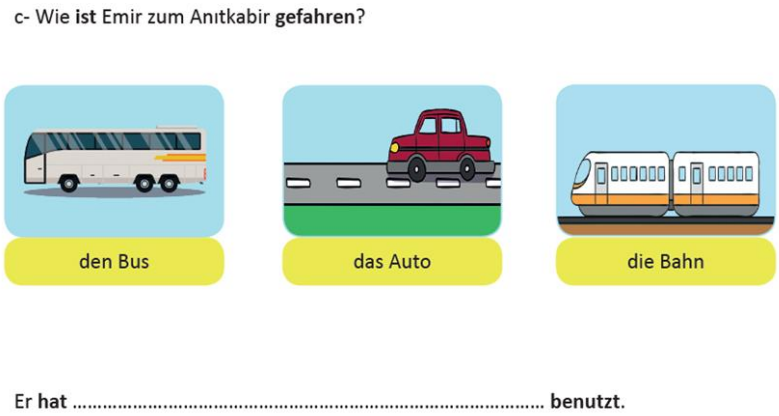
Şekil 18: Dilbilgisi Görselleri Yardımı ile Fiil Çekimleri Örnekleri (Kaynak: Yeşilkaya, Şanlı; 2018, s.50)

Şekil 19: Görseller Yardımı ile Yeni Kelime Öğretimi Örnekleri (Kaynak: Yeşilkaya, Şanlı; 2018, s.19)

Şekil 19′da anadilini kullanmadan, hedef dildeki kelimelerin öğretiminin görseller sayesinde nasıl daha etkili ve kalıcı olabileceği görülmektedir.

Ach Soo! 3 ders kitabında *Ach Soo!* 2deki gibi yeni kelimeler görseller ile desteklenerek verilmiştir. Metinler yerine kısa diyaloglar kullanılmıştır. Görseller elle çizilmiş resimlerden oluşmaktadır. Ortaokulun son sınıflarında kullanılan kitaplarda özgün fotoğrafların sayısı git gide artmaktadır. *Ach Soo 3* ders kitabında kelime öğretimi ile ilgili kullanılan görseller *Ach Soo 6* kitabındaki kelime öğretimi ile ilgili kullanılan görsellerden oldukça farklıdır.

Şekil 20: *Ach Soo!3* Kitabındaki Yeni Kelimelerin Öğretimine İlişkin Görseller (Kaynak: Yeşilkaya, Uygur; 2018, s. 33)

Şekil 21: *Ach Soo! 6* Kitabındaki Yeni Kelime Öğretimine İlişkin Örnekler
(Kaynak: Yeşilkaya, Tuncel, Karayılmaz, 2018, s.86)

Lisede kullanılan Almanca ders kitaplarına bakıldığında özgün fotoğrafların kullanıldığı görülür. Görsellerdeki bu farklılık öğrencilerin yaş seviyeleri ve ilgi alanları ile alakalıdır.

Şekil 22: Lise Almanca Ders Kitaplarındaki Görsellere İlişkin Örnekler
(Kaynak: Akyar, Sulak, Hüküm, Karlı, Mert, Acar, Çağlayan, 2018, 90)

2.3. Görsel Okuma Kavramı ve Tanımı

Görsel okumanın pek çok tanımı yapılmıştır. Görsel okuma kavramından ilk kez bahseden kişinin John Debes (1968) olduğu bilinmektedir. Debes ve birçok bilim adamı görsellerin yüz yıldaki konumu ile alakalı 1969 yılında bir konferans düzenlemişlerdir. Bu konferans günümüz kadar devam ettirilmiştir. Daha sonrasında Debes ve arkadaşları *Uluslararası Görsel Okuryazarlık Derneğini* (International Visual Literacy Association) kurmuşlardır. *Uluslararası Görsel Okuryazarlık Derneği* dünyanın her yerinden görsel okuryazarlıkla ilgilenen akademisyenler ve bilim adamalarının bir araya geldiği ve yayınlarının toplandığı bir dernek haline gelmiştir.

Güneş (2013) görsel okuma süreci ile ilgili *"Görsel okuma süreci zihni yapılandırıcı ve düzenleyici bir süreçtir. Bu süreçte öğrenciler bir kavramla ya da konuyla ilgili zihinsel şemalarını daha iyi yapılandırır ve düzenlerler."*, demiştir. Görsel okuma günümüzde giderek önem kazanan bir konu haline gelmiştir. Hızla gelişen teknoloji ile birlikte insanlar, yazılı metinler ile iletişim kurmak yerine görsellerle iletişim kurmayı tercih etmektedir. Aslında gün içerisinde farkında olmadan yolda yürürken, evde gazete ya da dergi okurken, ya da televizyon seyrederken birçok kez görsel okuma yapılır. İlk önce görülenler algılanıp beyinde anlamlandırılır. Bu farkında olmadan gerçekleştirilen bir süreçtir. Öğrencilerin de öğrenimleri boyunca farkında olmadan bu işlemi defalarca uygularlar. Görsel okuma ile öğrencilerin zihinsel işlevlerinin arttığı, kavramları daha iyi algıladıkları ve sorunları daha iyi çözdükleri bilinmektedir. Görsel okuma sırasında zihinsel algılamadan geçirilen görsel sayesinde, öğrencilerin bu durumu başka durumlara aktarmasının kolaylaştırdığı bilinmektedir. Kafadaki bilgilerin bütünleşmesini sağlayabilir. Görsel okuma yazılı metinlerin dışında kalan resim, sembol, grafik, şekil, renk, şema, fotoğraf gibi görsel öğeleri okuma, anlama, yorumlama ve zihinde canlandırma süreci olarak tanımlanabilir. Bu nedenle görsel okuma artık yaşamın her alanında bizlere yardımcı olmaktadır. Her geçen gün önemi artan görselliğin eğitim için vazgeçilmez unsurlarsan biri olduğu söylenebilir.

2.3.1. Görsel Okumanın Önemi

Görsel okumanın öğrencinin ders içerisindeki başarısına olan katkısı sık sık dile getirilmiştir. Güneş (2007 ve 2013) görsel okumanın doğrudan etkilediği alanları şöyle sıralamıştır:

> *"**a. Düşünmeyi geliştirir:** Resim, şekil, grafik sunum gibi görseller yeni kavramları anlamayı, kavramların içeriğini ve niteliğini derinlemesine düşünmeyi sağlar.*
> ***b. Anlamayı geliştirir:** Görsel okuma anlamları geliştirir, öğrencinin soyut kavramların anlamını daha kolay keşfetmesini sağlar. Öğrencinin önceden yanlış öğrendiği bilgilerin ve kavramların düzeltilmesini getirir. Kısaca görsel okuma öğrencinin zihnindeki anlamları geliştirmesine yardım eder.*
> ***c. Öğrenmeyi geliştirir**: Bilgileri düzenlemeyi, kavramları sınıflamayı, sıralamayı, gruplamayı kolaylaştırır. Karmaşık konuların daha kolay öğrenilmesini sağlar.*
> ***d. Bilgileri bütünleştirir:** Görsel okuma öğrencinin ön bilgileriyle yeni bilgileri bütünleştirmesini ve zihninde yapılandırmasını kolaylaştırır. Yeni bilginin mantığını öğrenen öğrenci daha hızlı ilerler, zihin yapısını daha iyi düzenler."*
> (bkz. Güneş, 2007 ve 2013)

Bu bağlamda görsel okumanın faydaları yukarıda görüldüğü gibi öğrencinin eğitimine pek çok alanda katkı sağlamaktadır. Tek tek bakacak olursak; düşünmeyi geliştirir çünkü görseli algılayabilmesi için görsel üzerine değişik bakış açılarıyla düşünmesi gerekebilir.

Anlamayı geliştirir çünkü soyut ve somut kavramların algılamasını daha hızlı olmasını sağlayabilir.

Öğrenmeyi geliştirir çünkü bilgilerin zihninde daha kolay sınıflanmasını sağlayabilir.

Bilgileri bütünleştirir çünkü zihninde bulunan ön bilgilerin yeni bilgilerle örtüşmesini sağlayabilir.

Ve bunu yaparken öğrencinin farkında olmaması öğrenmenin daha da kolay yollarla oluşmasını sağlamaktadır. Öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlayacak olan bu görsellerle ilgili birçok araştırmacının görüşleri mevcuttur. Örneğin Karagiannakis (Karagiannakis, 2007, s. 19, akt; Jacek, 2008, s. 19) öğrencilerin sembolleri kendilerinin uygulaması ya da uygulamayı öğrenmeleri daha iyi olduğu görüşünde.

2.3.2. Görsel Okumanın Derslerdeki ve Ders Kitaplarındaki Yeri
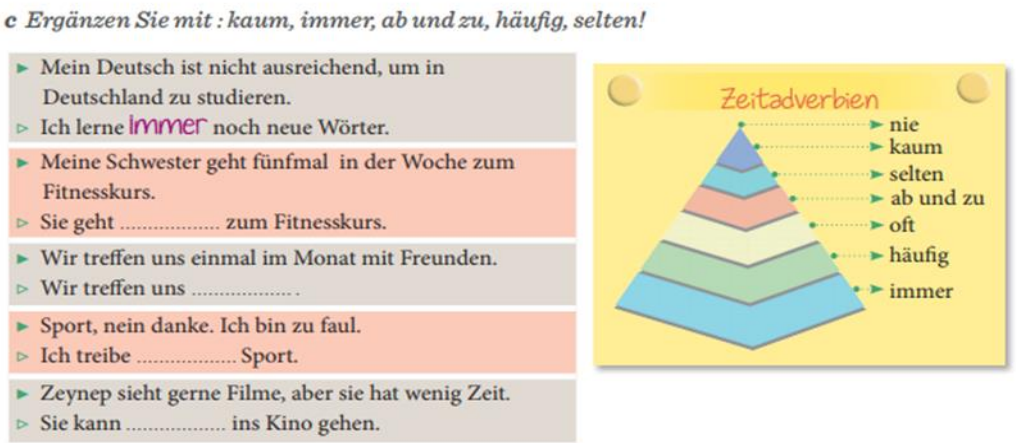
Görsel okuma eğitimin her alanında kabul görmüş bir konudur. Hemen her derste görsele başvurulmaktadır. Jacek′e (2008, s.18) göre görselin öğrenme yardımcıları mantıklı ve anlamlı olduğunda, yeni bilgiler beyinde birçok yerde saklanır. Görsel okuma becerisine yönelik son zamanlarda pek çok etkinlik yapılmaktadır. Örneğin; öğrenciden resimleri yorumlayarak resimlerde anlatılan konuyu öğrencilerin kendilerinin bulması istenen etkinlikler yapılabilir. Ya da resimlerden yola çıkarak hikâye oluşturulabilir, resimlerin içerisinde saklı olan bilgiler doğrultusunda hedef konular işlenebilir. Bunun gibi pek çok verimli ve motive edici etkinlik yapılabilir. Yabancı dil derslerinin vazgeçilmezlerinden biri olan görseller öğrencilerin hedef dile ulaşmalarını fazlasıyla kolaylaştırır. Yabancı dile karşı olan korku ve kaygılar görseller sayesinde giderilebilir.

Yabancı dilin en zor alanlarından biri olan kelime öğretimi konusunda görseller dil öğrenenlere ve öğretenlere çok yardımcı olmaktadır. Yabancı dil derslerini anadil kullanmadan işlemenin en önemli yardımcılarından biri görseldir. İşte bu görseller yabancı dilde olan bir kelimeyi anadili kullanmadan, görseller sayesinde öğrencilerin anlamalarını sağlayabilir.

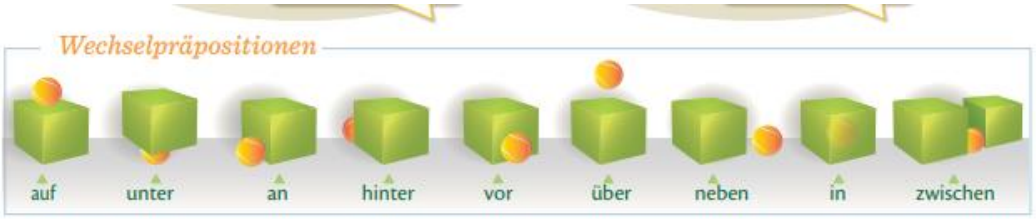

Şekil 23: Anadili Kullanmadan Görsellerle Yeni Kelime Öğretimi (Kaynak: Tuncel, 2018, S. 62)

Aynı durum dilbilgisi öğretimi için de geçerlidir. Dilbilgisi konusunun karmaşıklığı ve öğrenciler tarafınsan sıkıcı bulunması sorunu görseller yardımıyla giderilebilir. Araştırma kapsamında incelenen Almanca ders kitaplarında çok çeşitli *dilbilgisi görselleri*ne rastlanmıştır. Şöyle ki;

Şekil 24: Zaman Zarflarının Görseller ile Anlatımına İlişkin Örnekler (Kaynak: Bakmar, Karlı, Acar, 2018, s.93)

Şekil 25: Edat (Präpositionen) Konusunun Görsellerle Anlatımı
(Kaynak: Bakmar, Karlı, Acar, 2018, s.18)

İncelenen Almanca ders kitaplarındaki *dilbilgisi görsellerine* ilişkin tespitler yeniden gözden geçirildiğinde Şekil 4′de görüleceği gibi özellikle Almancadaki iyelik zamirlerinin *dilbilgisi görselleri* eşliğinde öğretilmeye çalışıldığı görülmüştür. İyelik zamirleri konusunun çocukların seviyelerine uygun bir biçimde anlatılabilmesi ve öğrenilenlerin akılda kalabilmesi için konu ve yeni bilgiler görseller ile desteklenmiştir.

Şekil 9'da soyut semboller üzerinden cümle yapılarının anlatıldığı görülmüştür. "ob" ve "wie" sözcükleri ile cümle kurulumları tablo yardımı ile, cümle dizilişlerine uygun olarak gösterilmiştir. Bu örnek soyut sembollere uygun bir örnektir. Şekil 10'da ise tanımlık *(Artikel)* kullanımının Almancada *Relativsatz* olarak adlandırılan "İlgi Cümlesi" cümle tiplerindeki değişiklikler tablolar yardımı ile gösterilmiştir. Bu tabloda ise tanımlıklar cinsiyete göre farklı renklerde verilmiş, tabloda yer alan çeşitli cümle tiplerinde tanımlıkların hangi duruma göre nasıl değiştikleri *dilbilgisi görsellerinin* bir çeşidi olan farklı baskı teknikleri ile gösterilmiştir. Baskı tekniği, cümle, cümle öbeklerinin, öğelerin, hecelerin veya harflerin renkli, koyu, açık italik yazılması şeklinde olabilmektedir. Şekil 9′da yer alan *dilbilgisi görselleri* baskı tekniğine (*Drucktechnisch – graphische Hillfsmittel*) bir örnektir. Şekil 11'de soyut sembollere örnek olabilecek bir görseldir. Almanca edatlar (*Präpositionen)* konusu görseller eşliğinde anlatılmıştır. Bu görsel farklı kitaplarda sık sık kullanılmaktadır. İçinde, altında, üstünde, yanında gibi edatları ve bu edatların cümle içindeki kullanımlarını anlatan görsel oldukça akılda kalıcıdır. Son olarak Şekil 15'de bulunan görselde, bir yemeğin nasıl yapılacağı tarif edilmektedir. Bu konuda kullanılabilecek olan "zuerst – dann – dannach – zum Schluss" yani "önce – sonra – daha sonra –

sonunda" gibi bağlaçların cümle içinde nerede kullanılabileceğini ve sıralamanın nasıl olması gerektiğini gösteren bir görsel bulunmaktadır.

Kitap inceleme çalışmalarının neticesinde elde edilen veriler günümüz Almanca yabancı dil ders kitaplarında dilbilgisi yapılarının anlaşılması, kavranması ve kuralların sezilmesi amacıyla görsellerden oldukça sık yararlanıldığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda öğretmenlerin ders kitaplarında kullanılan bu görselleri okuryazarlık düzeylerinin ne düzeyde olduğu ve bu görsellerden yararlanarak dilbilgisi konularını daha kolay ve kalıcı öğretip öğretemeyeceği sorusu önem kazanmıştır. Öğretmenlerin *dilbilgisi görsellerini* okuma ve anlama yetkinliklerinin ne düzeyde olduğunu ortaya çıkarmak için bir anket hazırlanmış, öğretmenlerin *dilbilgisi görsellerini* doğru okuma, derste kullanma ve bunlardan yararlanarak Almancadaki dilbilgisi yapılarının nasıl daha kolay anlaşılabileceğini, dile ilişkin kuralların nasıl sezinlenip, öğrenmenin nasıl daha kalıcı olabileceğini öğrencilerine öğretme yetkinliklerinin ne düzeyde olduğu ölçülmeye çalışılmış, elde edilen veriler ışığında beliren sorunları gidermeye yönelik öneriler geliştirilmiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel ve betimsel bir çalışmadır. Aynı zamanda nicel veri toplama araçlarından biri olan anket uygulaması yapılmıştır (bkz. EK-1). Anket uygulaması için Edirne ilinde bulunan okullarda görev yapmakta olan 10 Almanca öğretmeninden yararlanılmıştır. Araştırmanın gerekliliği üzere ankete katılan öğretmenlerle yüz yüze görüşme yöntemi ile anketi doldurmaları sırasında gözlem yapılmıştır. Anketin ilk bölümünde demografik özelliklere ilişkin sorulara yer verilmiş, bunun yanı sıra 22 adet, kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde seçenekleri olan, 5li likert tipi sorulara ayrıca yer verilmiştir. Birinci bölümde öğretmenlerden ders esnasında faydalandıkları yöntemleri ve kullandıkları materyalleri ve görselleri de yazmaları istenmiştir. Anketin ikinci kısmında ise *dilbilgisi görselleri* ile ilgili sorular hazırlanmış, uygulama yapılmıştır. Anket katılımcılara uygulanmadan önce oluşturulan anket ile ilgili T.Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalında görev yapan bir uzman kişiden görüş alınmıştır. Uzman kişinin görüşleri şu şekildedir; ankette bulunan her bir soru tek bir amaca yönelik olmalıdır, anketteki soruların bireylerin belli bir alana, konuya ilişkin tutumlarını veya algılarını vb. özelliklerini ölçmeye yönelik olmalıdır. Her bir soru tek bir değişkeni ölçmelidir, ankette bulunan sorular sorulan kişiye yönelik uygun bir şekilde ifade edilmiş olmalıdır. Uzman kişinin görüşleri doğrultusunda ankete yeniden şekil verilip uygun hale getirilmiştir. Ayrıca anketin katılımcılar üzerinde uygulanabilmesi için Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (bkz. Ek-2).

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada oluşturulan anket Almanca öğretmenlerine uygulanmıştır. Çalışmanın evren bölümünü Edirne ilinde görev yapmakta olan Almanca öğretmenleri, örneklem bölümünü ise Edirne il merkezinde görev yapmakta olan 10 Almanca öğretmeni oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılan anketten elde edilen verilerin değerlendirilmesi, ankete katılan öğretmen sayısının az olması nedeniyle betimleme yöntemi ile yapılmıştır. Ankete katılan öğretmenlere anket yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulatılmış ve her birine *Gönüllü Katılım Formu* imzalatılmıştır (bkz. EK-3).

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada uygulanan anket çalışmasının sonuçlarının ankete katılan öğretmen sayısının az olmasından dolayı yorumlama yöntemiyle yapılacaktır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1 Anketin Analizi

Bu çalışmada kullanılan anket araştırmacı tarafından hazırlanmış olup Edirne ilinde görev yapmakta olan 10 Almanca öğretmenine uygulanmıştır. Ankete katılan Edirne ilinde görev yapmakta olan öğretmenlerin okulları şu şekildedir;

Edirne Yıldırım Beyazıt Anadolu Lisesi,

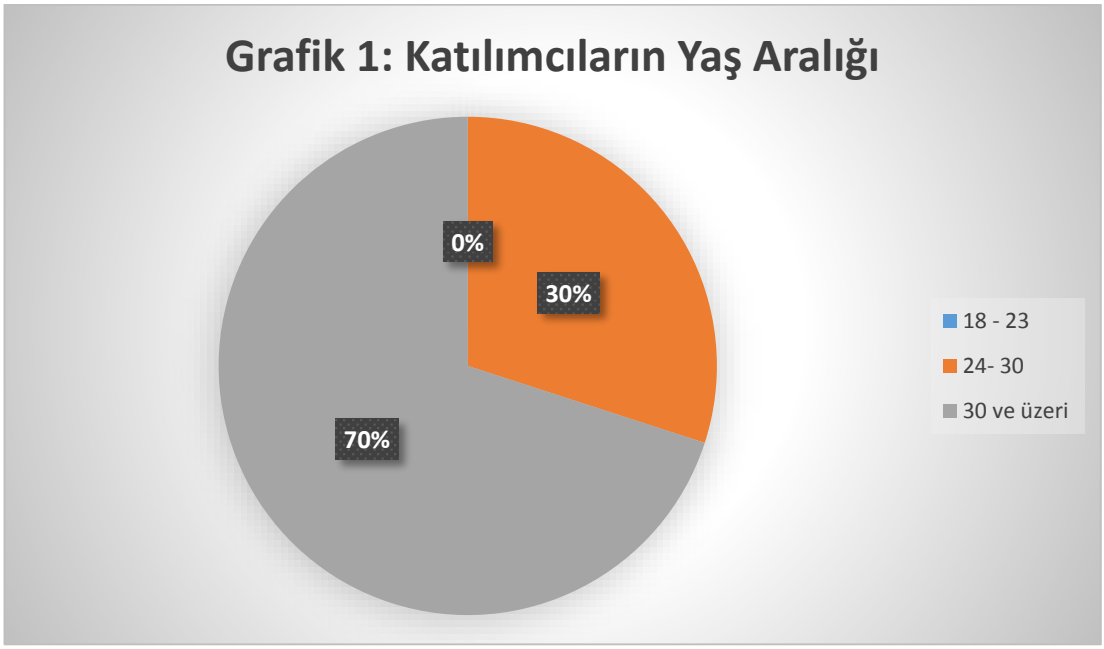
Edirne İlhami Ertem Anadolu Lisesi,

Edirne 80. Yıl Cumhuriyet Anadolu Lisesi,

Edirne Bahçeşehir Koleji,

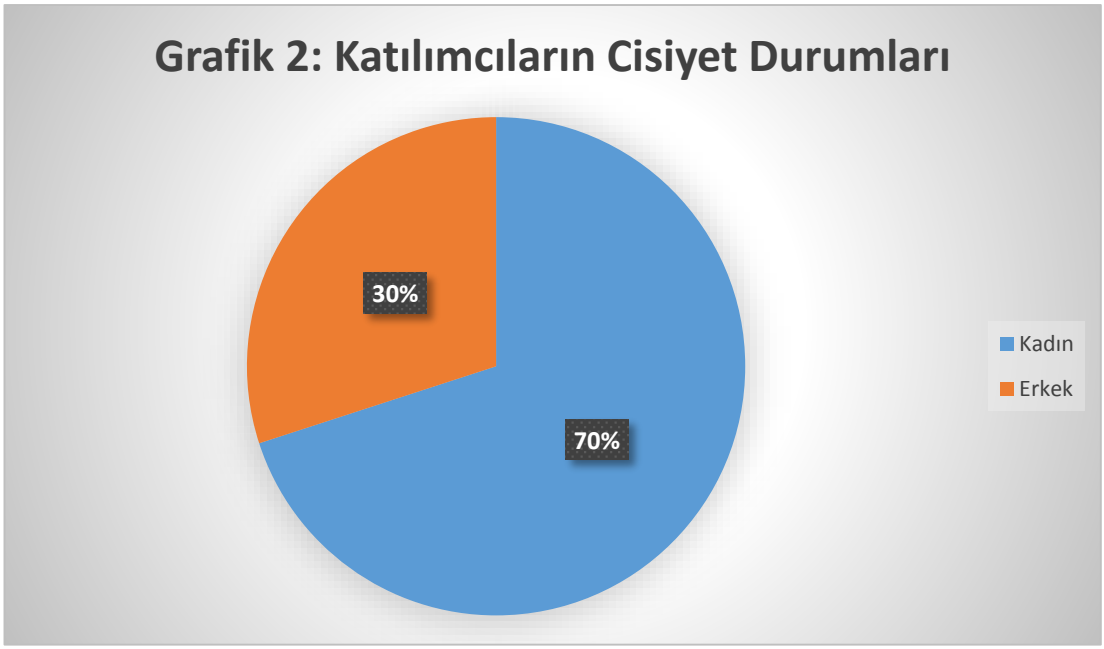
Edirne Beykent Koleji.

Anketin başında yer alan demografik sorulara verilen yanıtlar aşağıda yer alan 5 adet grafik üzerinde gösterilmiştir. Demografik özellikler ile ilgili ilk soru ankete katılanların yaş aralığı ile ilgilidir.

Grafik 1: Katılımcıların Yaş Aralığı.

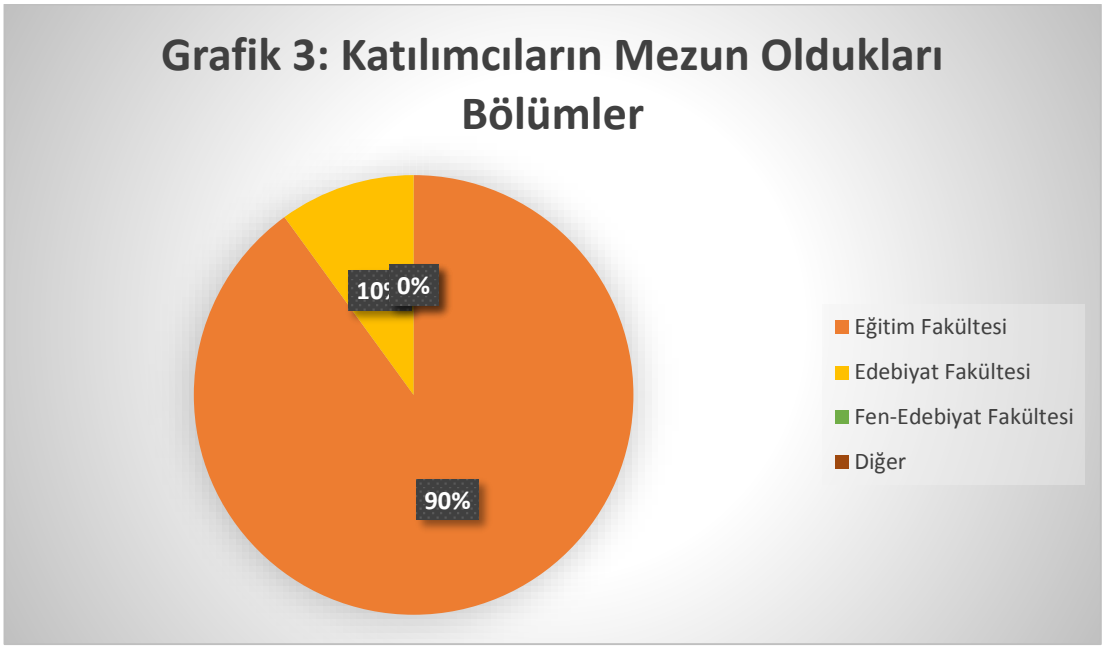
Grafikte 1'de görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenlerin %70'i 30 yaş ve üzeri % 30'u ise 24-30 yaş aralığındadır.

Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyet Durumları

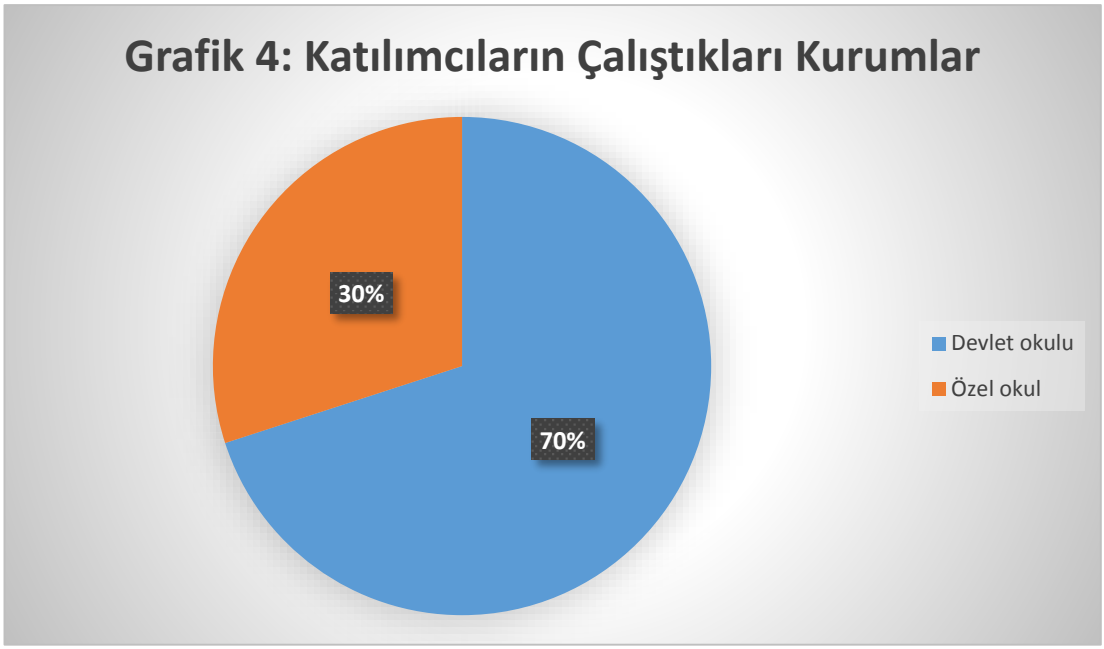
Grafik 2'de de görüldüğü gibi anket sorularını 7 kadın, 3 erkek öğretmen cevaplandırmıştır.

Grafik 3 anketin 3. sorusuna verilen cevaplar ile ilgili bilgileri içermektedir. 3. soruda katılımcılara hangi bölümden/programdan mezun oldukları sorulmuştur. Bu sorunun sorulma sebebi; eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin diğer fakültelere göre almış oldukları yöntem, metot, uygulama gibi derslerinin *dilbilgisi görsellerini* okuma anlama, derslerde bunlardan yararlanma ve öğrencilere *dilbilgisi görsellerinden* yararlanarak dilbilgisi yapılarını nasıl anlayabileceklerini, kuralları nasıl sezinleyebileceklerini ve çıkarımlarda bulunarak dile ilişkin kuralları kendi kendilerine nasıl keşfedebileceklerini öğretme yetkinlik düzeylerinde bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

Grafik 3: Katılımcıların Mezun Oldukları Bölümler

Grafik 3′de de görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu eğitim fakültesi mezunudur. Bu soruya verilen cevaplar eğitim fakültelerindeki Almanca öğretmenliği bölümlerinde 'Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar' gibi benzer derslerin *dilbilgisi görselleri* konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirip bilgilendirmediğini ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir.

Grafik 4: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlar

Grafik 4′den de anlaşılacağı gibi katılımcıların 7′si devlet okullarında, 3′ü özel okullarda çalışmaktadır.

Katılımcıların demografik özelliklerini ortaya koyan diğer bir soru ise Almanca derslerinde hangi ders kitaplarını kullandıklarıdır. Bu sorunun sorulma amacı öğretmenlerin kullandıkları kitaplarda *dilbilgisi görsellerine* yer verilip verilmediğini saptamaktır. Anket sorularına verilen cevaplar, ankete katılan öğretmenlerin birbirinden oldukça farklı kitaplar kullandıklarını ortaya koymuştur. Şöyle ki;

- *Prima Plus*
- *Die Deutschprofis*
- *Wir neu*
- *Hallo Anna 1, Hallo Anna 2, Hallo Anna 3*
- *Deustch*
- *Deustch macht Spaß*
- *Deustch für Gymnasien*

Demografik özellikler ile ilgili sorulan son soru ise Almanca dersinde, Almanca öğretmenlerinin kullandıkları yöntemler ile ilgilidir. Bu soruya birden çok şık işaretlenebileceği bildirilmiştir. 5. soruya verilen yanıtlar Grafik 5′e yansıtılmıştır.

Grafik 5: Katılımcıların Öğretim Yöntemleri Kullanımı

Grafiğe bakıldığında en çok kullanılan yöntem İletişimsel Yöntemdir. Bu yöntemde öğretim, öğrenci merkezlidir. Sınıf ortamları, aktiviteler, etkinlikler öğrencilerin durumlarına göre hazırlanmalıdır. İletişimsel Yöntemde dilbilgisi kural ve yapıları etkinlik ve diyalogların içerisinde öğretilir. Ankete katılan 10 öğretmenden dokuzu bu yöntemi uyguladıklarını belirtmiştir. Kültürlerarası yaklaşım, çokdillilik eğitim anlayışı ve işitsel – dilsel / işitsel – görsel yöntemleri sadece 6 öğretmenin kullandığı görülmektedir. Bu yöntemlerin ardından en çok kullanılan yöntem Dilbilgisi-Çeviri Yöntemidir. Her ne kadar uzmanların geleneksel yöntem olarak gördüğü ve bu yüzden kullanılmasının çok tavsiye edilmediği yöntem olsa da ankete katılan 10 öğretmen içinden 5′inin Dilbilgisi-Çeviri yöntemini kullandığı görülmektedir. Alternatif yöntemler ve en az üç dil öğrenme yöntemini 2'şer kişi işaretlemiştir. Aracılık yöntemi ve Doğal yöntemi ise sadece 1er öğretmen işaretlemiştir.

4.1.1.Anketin Birinci Bölümü İle İlgili Verilerin Analizi

Anketin birinci bölümünde 22 adet likert tipi soru bulunmaktadır. Bu sorulara veya maddelere ankete katılan öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıdaki gibidir:

1. likert tipi soru; Lisans eğitimim boyunca almış olduğum Almanca *Dilbilgisi* vb. derslerin yeterli olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu madde ile ilgili yapılan işaretlemelerin sonucu Tablo 1′de görülmektedir.

Tablo 1: Almanca Öğretmenliği Lisans Eğitiminde Almanca Dilbilgisi Derslerinin Yeterliliğine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	6
Katılıyorum	1
Kararsızım	3
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 1'de görüldüğü gibi 6 kişi kesinlikle katılıyorum diyerek lisan eğitimi süresince Almanca öğretmen adayları verilen Almanca Dilbilgisi derslerinin yeterli

olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. 1 kişi katılıyorum şıkkını işaretlemiştir. 3 kişi ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

2. likert tipi soru; Lisans eğitimim boyunca almış olduğum 'Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar' vb. derslerin yeterli olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu madde ile ilgili yapılan işaretlemelerin sonucu Tablo 2′de görülmektedir.

Tablo 2: Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar Dersinin Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	5
Katılıyorum	4
Kararsızım	1
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 2'de görüldüğü gibi 'Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar' dersinin yeterli olduğunu düşünenlerin sayısı çoğunluktadır. Bu konu ile ilgili seçeneklerden *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini 5 kişi, *katılıyorum* seçeneğini 4 kişi ve *karsızım* seçeneğini bir kişi işaretlemiştir. *Katılmıyorum* ve *kesinlikle katılmıyorum* seçenekleri seçilmemiştir.

3. likert tipi soru; Yabancı dil öğretiminde ders işlerken uyguladığım yöntem ve metotların öğrencilerin dersi anlamaları konusunda etkili olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu konuya ilişkin katılımcıların tutumları Tablo 3′de yer almıştır.

Tablo 3: 3. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	5
Katılıyorum	5
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 3'de görüldüğü gibi *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretleyen 5 kişi ve *katılıyorum* seçeneğini işaretleyen 5 kişidir. Bu verilerden hareketle denilebilir ki, katılımcılar derslerde kullanılan yöntem ve metotların öğrencilerin dersleri anlamaları hususunda etkilidir.

4. likert tipi soru; Yabancı dil öğretiminde kullanılan eski yöntemlerden ziyade yeni öğretim yöntemleri ve metotları kullanmayı tercih ediyorum, şeklindedir. Bu konu ile ilgili işaretlenen şıklar aşağıdaki yer alan Tablo 4′de görülmektedir.

Tablo 4: 4. Likert Tipi Soru ile İlgili Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	4
Katılıyorum	6
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 4'de görüldüğü gibi *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini seçen katılımcıların sayısı 4, *katılıyorum* diyenlerin sayısı 6′dır. Buradan öğretmenlerin çoğunun yeni yöntemleri kullanmayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

5. likert tipi soru; Almanca dilbilgisi öğretiminde tümevarım (örnekten kurala) yönteminin uygulanmasının öğrenciler üzerinde daha etkili olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu konuya ilişkin verilen cevaplar aşağıdaki tabloda (bkz. Tablo 5) yer almaktadır.

Tablo 5'de görüldüğü gibi örnekten kurala yönteminin kullanması ile ilgili seçeneklerden *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretleyenlerin sayısı 5, *katılıyorum* seçeneğini seçenlerin sayısı ise 5tir.

Tablo 5: 5. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	5
Katılıyorum	5
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

6. likert tipi soru; Kullandığım yerel Almanca ders kitaplarının öğrencilerin Almanca öğrenmelerinde yeterli olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu likert tipi soru ile ilgili seçilen seçenekler ile ilgili sonuç aşağıdaki tabloda (bkz. Tablo 6) yer almaktadır.

Tablo 6: 6. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	0
Katılıyorum	2
Kararsızım	4
Katılmıyorum	1
Kesinlikle katılmıyorum	3

Tablo 6'da görüldüğü gibi çoğu öğretmen yerel ders kitaplarının Almanca öğretiminde yeterli olmadığını düşünmektedir. 3 kişi *kesinlikle katılmıyorum*, 1 kişi *katılmıyorum,* 4 kişi *kararsızım* 2 kişi ise *katılıyorum* seçeneğini seçmiştir.

7. likert tipi soru; Kullandığım yerel Almanca ders kitaplarında verilen Almanca dilbilgisi konularının öğrenciler üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu konu ile ilgili öğretmen tutumları aşağıdaki tabloda (bkz. Tablo 7) yer almaktadır.

Tablo 7: 7. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	0
Katılıyorum	3
Kararsızım	4
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	3

Tablo 7'de görüldüğü gibi katılımcılar yerel ders kitaplarında bulunan dilbilgisi konularının öğrenciler üzerinde etkili olup olmadığı konusunda kararsız gözükmektedir. 7. likert tipi soru ile ilgili 4 kişi k*ararsızım* seçeneğini seçmiş, 3 kişi *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuçlar katılımcıların yerel ders kitaplarında bulunan dilbilgisi konularının öğrenciler üzerinde pek de etkili olmadığını düşündüklerini veya bu konuda daha çok kararsız olduklarını ortaya koymuştur.

8. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan *dilbilgisi görsellerini* dikkate alarak ders işliyorum, şeklindedir. Bu konu ile ilgili işaretlenen seçenekler Tablo 8de görülmektedir.

Tablo 8: 8. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	2
Katılıyorum	7
Kararsızım	0
Katılmıyorum	1
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 8'de görüldüğü gibi ankete katılan 10 kişiden 7si *katılıyorum* seçeneğini işaretlemiş, dilbilgisi öğretiminde görselleri önemsediğini belirtmiştir.

9. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan dil bilgisi görsellerinin, dil bilgisi öğreniminde yeterli olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu konu ile ilgili öğretmen tutumları Tablo 9da yer almaktadır.

Tablo 9: 9. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	1
Katılıyorum	4
Kararsızım	1
Katılmıyorum	2
Kesinlikle katılmıyorum	1

Tablo 9'da da görüldüğü gibi öğretmenlerin 5i Almanca ders kitaplarında bulunan *dilbilgisi görsellerinin* yeterli olduğunu düşünmektedir. Bu soruya *kesinlikle katılmıyorum* cevabını veren 1 kişi bulunmaktadır. 2 katılımcı ise *kararsızım* seçeneğini işaretlemiştir.

10. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan dil bilgisi görsellerinin, dil bilgisi öğreniminde öğrencileri motive etme konusunda etkili olduğunu düşünüyorum, şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki tabloda (bkz. Tablo 10) yer almaktadır.

Tablo 10: 10. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	1
Katılıyorum	3
Kararsızım	4
Katılmıyorum	1
Kesinlikle katılmıyorum	1

Tablo 10'da görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenler kullandıkları kitaplarda bulunan *dilbilgisi görsellerinin* öğrencileri motive edip etmedikleri konusunda farklı tutumlar sergilemişlerdir. *Kararsızım* seçeneğini 4 kişi, *katılmıyorum* ve *kesinlikle katılmıyorum* seçeneklerini birer kişi işaretlemiş, olumlu tutum sergileyen 1 öğretmen *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretlemişken, 4 katılımcı *katılıyorum* seçeneğini seçmiştir.

11. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan dil bilgisi görsellerinin, dil bilgisi öğreniminde öğrencilere katkı sağladığını düşünüyorum, şeklindedir. Bu konu ile ilgili seçilen seçenekler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 11: 11. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	1
Katılıyorum	5
Kararsızım	2
Katılmıyorum	1
Kesinlikle katılmıyorum	1

Tablo 11de görüldüğü üzere ders kitaplarında *dilbilgisi görsellerinin* öğrencilere katkı sağladığını düşünenlerin sayısı çoğunluktadır, 6′dır. Buna rağmen 1 kişinin bu fikre katılmadığını, 1 kişinin ise *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. 2 katılımcı ise *kararsızım* seçeneğini işaretlemiştir. Veriler katılımcıların ders kitaplarında görsellerin öğrencilere katkı sağlayıp sağlamadığı konusunda farklı tutumlar sergilediklerini göstermiştir.

12. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarındaki dil bilgisi anlatımında, koyu renk ile yazılmış kelimelerin ya da ifadelerin ders sırasında dikkatle üzerinde duruyorum, şeklindedir. Bu konuya ilişkin katılımcı tutumları Tablo 12de yer almaktadır.

Tablo 12: 12. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	3
Katılıyorum	7
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 12'de görüldüğü gibi araştırmaya konu olan *dilbilgisi görselleri* alt başlıklarından birisi olan koyu yazılmış anlatımlar ile ilgili öğretmenlerin bu konudaki tutumlarından şu sonuç elde edilmiştir: 3 katılımcı *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretleyerek koyu renk ile yazılmış yazıları kesinlikle dikkate aldığını belirtmiştir. 7 kişi ise *katılıyorum* diye yanıt vermiştir.

13. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarındaki dil bilgisi anlatımında, koyu renk ile yazılmış kelimelerin ya da ifadelerin ders sırasında öğrencilerimin de bu yazılara dikkat etmeleri gerektiğini vurguluyorum, şeklindedir. Bu madde ile ilgili yapılan işaretlemeler aşağıdaki tabloda (bkz. Tablo 13) yer almaktadır.

Tablo 13: 13. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	6
Katılıyorum	4
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

12 ve 13üncü maddeler birbirine bağlantılıdır. 12. maddede öğretmenlerin koyu renk yazılmış olan yazıları kendileri ders anlatırken dikkate alıp almadıkları ile ilgili

tutumlarını ölçen likert tipi bir sorudur. 13. likert tipi soruda ise koyu renk ile yazılmış yazıların ve ifadelerin öğrencilerin de dikkate almaları gerektiğini öğrencilerine söyleyip söylemedikleri ile alakalıdır. Tablo 12'de görüldüğü gibi *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretleyenlerin sayısı 3 iken Tablo 13'de *kesinlikle katılıyorum* diyenlerin sayısı 6 olmuştur. 12. Likert tipi soru ile ilgili *katılıyorum* seçeneğini seçenlerin sayısı 7 iken 13. Likert tipi soru ile ilgili seçenekler arasında *katılıyorum* seçeneğini işaretleyenlerin sayısı 4e düşmüştür. Bu sonuçlar öğretmenlerin ders anlatımlarında baskı tekniğine önem verdiklerini ancak aynı zamanda öğrencilerine de koyu basılan yerlere dikkat etmeleri ve çıkarımlarda bulunmaları ve baskı tekniği ile verilen yerlere dikkat ederek dilbilgisi kurallarını sezinleyerek bulabilecekleri konusunda yol gösterdiklerini ortaya koymuştur.

14. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan şemaları, grafikleri (soyut sembolleri) kolaylıkla anlıyorum, şeklindedir. Bu madde ile ilgili işaretlemelerin sonucu Tablo 14de yer almaktadır.

Tablo 14: 14. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	5
Katılıyorum	5
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 14'de görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenlerin hepsinin şema ve grafikleri yani soyut sembolleri kolaylıkla anlayabildikleri görülmektedir.

15. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan şemaların (soyut sembolleri) üzerinde durarak öğrencilerime anlatıyorum,

şeklindedir. Bu soru ile ilgili işaretlemeler ve dolayısıyla öğretmen tutumları Tablo 15de yer almaktadır.

Tablo 15: 15. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	2
Katılıyorum	6
Kararsızım	2
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

14. likert tipi soruya ilişkin katılımcıların yaptıkları işaretlemeler ile öğretmenlerin şema ve grafikleri kolayca anlayabildikleri anlaşılmakta, 15inci madde ile ilgili seçilen seçenekler ise katılımcıların grafikler ve şemalar ile ilgili öğrencilerine de bilgi verdiklerini göstermektedir. 14. likert tipi soru ile ilgili *katılıyorum* seçeneğini seçen öğretmenlerin sayısı 5 iken 15. madde ile ilgili yapmış oldukları işaretlemeler ile şema ve grafikleri öğrencilerine de anlattıklarını belirtmiştir. 15. likert tipi soru ile ilgili *kararsızım* seçeneğini seçen öğretmenlerin sayısı ise 2dir.

16. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan somut sembolleri (araç vb. şekilleri) kolaylıkla anlıyorum, şeklindedir. Bu konu ile ilgili öğretmen tutumları Tablo 16da yer almaktadır.

Tablo 16da görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu somut sembolleri kolaylıkla anlayabildiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16: 16. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	4
Katılıyorum	6
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

17. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan somut sembolleri (araç vb. şekilleri) üzerinde durarak öğrencilerime anlatıyorum, şeklindedir. Bu maddeye ilişkin yapılan işaretlemelerin sonucu Tablo 17de yer almaktadır.

Tablo 17: 17. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	4
Katılıyorum	5
Kararsızım	1
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

17. likert tipi soru ile ilintili bir öğretmen bu ifade karşılığında neyi işaretleyeceğine ilişkin kararsız olduğunu belirtirken, diğer 5i *katılıyorum,* 4ü *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini seçmişlerdir.

18. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında dil bilgisi anlatımında yer alan somut resimleri öğrencilerimin tasvir etmelerini istiyorum, şeklindedir. Bu soru ile ilgili işaretlemeler Tablo 18de yer almaktadır.

Tablo 18: 18. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	0
Katılıyorum	7
Kararsızım	2
Katılmıyorum	1
Kesinlikle katılmıyorum	0

Öğrencilerinden somut resimleri tasvir etmelerini isteyen öğretmen sayısı 7dir. Bu madde ile ilgili ne işaretleyeceğini bilemeyen ve *kararsızım* yanıtını veren katılımcı sayısı 2dir. *Katılmıyorum* seçeneğini işaretleyen öğretmen sayısı ise 1dir.

19. likert tipi soru; Kullandığım Almanca ders kitaplarında dil bilgisi anlatımında yer alan somut resimleri tasvir etmenin Almanca öğretimine katkı sağlayacağını düşünüyorum, şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 19: 19. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	1
Katılıyorum	7
Kararsızım	2
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

19. likert tipi soru ile ilintili olarak bir katılımcı *kesinlikle katılıyorum,* 7 katılımcı *katılıyorum* ve 2 katılımcı *kararsızım* seçeneğini işaretlemiştir.

20. likert tipi soru; Yabancı dil öğretiminde her geçen gün yeni çıkan yaklaşım ve metotları takip edip kullanılmasının yabancı dil öğretimine katkı sağlayacağını düşünüyorum, şeklindedir. Bu konuya ilişkin öğretmen tutumları Tablo 20de yer almaktadır.

Tablo 20: 20. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	4
Katılıyorum	6
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 20'de de görüldüğü gibi öğretmenlerin çoğunluğu yeni çıkan yöntem ve metotların takip edilmesi gerektiği ve bu yöntemlerin kullanılmasının yabancı dil öğrenilmesine katkı sağlayacağı düşüncesindeler.

21. likert tipi soru; Almanca dilbilgisi öğretiminde ders kitaplarının yeterli olmadığı yerlerde öğretmenlerin gerekli materyaller yardımıyla dersi desteklemeleri gerektiğini düşünüyorum, şeklindedir. Bu konuya ilişkin katılımcı tutumları Tablo 21de yer almaktadır.

Tablo 21: 21. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	5
Katılıyorum	5
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 21de de görüldüğü gibi katılımcıların 5i kesinlikle katılıyorum ve 5i katılıyorum seçeneklerini işaretlemek suretiyle ders kitaplarının yeterli olmadığı yerlerde öğretmenlerin gerekli görselleri ve materyalleri derslerinde kullanmaları gerektiği düşüncesinde olduklarını göstermişlerdir.

22. likert tipi soru; Yabancı dil öğretiminde dilbilgisi ile ilgili görsel materyal kullanımının öğrenciler üzerinde daha etkili bir öğrenme sağlayacağını düşünüyorum, şeklidedir. Bu konu ile ilgili öğretmen tutumları Tablo 22de yer almaktadır.

Tablo 22: 22. Likert Tipi Soruya İlişkin Katılımcı Tutumları

Şıklar	Kişi sayısı
Kesinlikle Katılıyorum	6
Katılıyorum	4
Kararsızım	0
Katılmıyorum	0
Kesinlikle katılmıyorum	0

Tablo 22'de de görüldüğü gibi katılımcıların hepsi ders kitaplarının yetersiz olduğu durumlarda gerekli görsel ve materyalleri kullanmanın öğrenciler üzerinde daha etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlayacağını düşüncesindedir.

Genel itibariyle anket sonuçları değerlendirilecek olursa; ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu dilbilgisi öğretiminde *dilbilgisi görsellerinden* derslerinde yararlandıklarını belitmiş, hatta öğrencilerine dilbilgisi ile ilgili konuları verirken öğrencilerinin de kitabın ilgili sayfalarında yer alan *dilbilgisi görsellerini* dikkate alarak dile ilişkin dilbilgisi kurallarını nasıl kendi kendine sezinleyebileceklerini izah ettiklerini anlatmışlardır.

Anketin birinci bölümüne verilen cevaplar incelenip yukarıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. İkinci bölümde yer alan uygulama ile anketin birinci bölümünü cevaplandıran öğretmenlerin *dilbilgisi görsellerini* gerçekte ne düzeyde okuyup anladıkları ölçülmeye çalışılmış, öğretmenlerin birinci kısımda sergiledikleri tutumlar ile ikinci kısımda ortaya çıkan sonuçların birbiriyle ne ölçüde örtüştüğü araştırılmıştır.

4.1.2. Anketin İkinci Bölümü ile İlgili Verilerin Analizi

Anketin ikinci bölümünde araştırmaya konu olan *dilbilgisi görsellerini* öğretmenlerin ne ölçüde bildiklerini ölçebilecek 7 adet soruya yer verilmiştir. Bunlardan 1 tanesi çoktan seçmeli, 1 tanesi açık uçlu soru, 6 tanesi ise yorum yazılmak suretiyle cevaplandırılacak sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde analiz edilecek olan sorulara verilen yanıtlarda iki soruya cevap aranmaktadır:

1. Öğretmenler verilen görsellerde anlatılmak istenen dilbilgisi konusunu anlamış mı?
2. Öğretmenler bu görsellerin hangi görsel tekniğe ait olduklarını biliyorlar mı?

Ayrıca anketin birinci bölümü ile ikinci bölümü arasında tutarlılık sağlamasını gerektirecek sorular mevcuttur. Analiz edilirken bu sorulara verilen yanıtlar da göz önünde bulundurulmuştur. Anketin güvenirliği gereği, ankete katılan öğretmenlerin verdiği cevaplar hiç değiştirilmeden, kısaltmadan veya ilaveler yapılmadan aynen katılımcıların yazdığı biçim ile ele alınmış, betimleme yöntemi ile analiz edilmiştir. Ankete katılan 10 öğretmen bulunmaktadır. Ankete katılan öğretmenlerin isimleri etik kurallar gereği gizli tutulmuş, katılımcılara Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 şeklinde kodlar verilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde ilk önce katılımcılara *dilbilgisi görsellerinin* alt sınıfları Almanca olarak verilmiş, bu terimlerden hangilerini bildiklerini yazmaları istenmiştir.

1.soruda Aşağıdaki terimlerin anlamlarını bildiklerinizi işaretleyiniz diye verilen direktifte katılımcılar birden çok işaretleme yapabildiler.

Signlgrammatik

Drucktechnisch-graphische Hilffsmitten

Abstrakte Symbole

Konkrete Symbole

Dynamische Symbole / Personalisirung von grammatischen Regeln şeklindedir. Bu soruya verilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır.

1.Soruya ilişkin alınan cevaplar şöyledir:

Ö1: Bu konu ile ilgili *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel, Abstrakte Symbole ve Konkrete Symbole* terimlerini bildiğini belirtmiştir.

Ö2: *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel, Abstrakte Symbole ve Konkrete Symbole* terimlerini bildiğini belirtmiştir.

Ö3: *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel ve Abstrakte Symbole terimlerini* bildiğini belirtmiştir.

Ö4: *Signalgrammatik, Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel, Abstrakte Symbole ve Konkrete Symbole* terimlerini bildiğini belirtmiştir

Ö5: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Ö6: *Dilbilgisi Görselleri* ile ilgili tüm terimleri bildiğini belirtmiştir.

Ö7: *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel, Abstrakte Symbole ve Konkrete Symbole t*erimlerini bildiğini belirtmiştir

Ö8: 1.soruya yanıt vermediği için analiz yapılamamıştır.

Ö9: Ok işareti çıkartarak "Bilmiyorum" yanıtını vermiştir.

Ö10: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Birinci soruya bakıldığında 10 öğretmenden 6sının terimlerden bir kaçını bildiği görülmektedir.

2.soruda; katılımcılardan *dilbilgisi görsellerinin* alt sınıflarını içeren 1.soruda yer alan terimler ile ilgili neler bildiklerini yazmaları istenmiş, anlamları sorulmuştur.

2.Soruya ilişkin alınan cevaplar şöyledir:

Ö1: *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel* terimini bildiğini söylediği halde yanıt vermemiştir.

*Abstrakte Symbole: "*Soyut semboller ile"

Konkrete Symbole: "İletişim ve görsel"

cevaplarını vermiştir. Diğer soruları yanıtsız bırakmıştır. Bu durumda diğer terimleri bilmediği düşünülmektedir.

Ö2: *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel*' in açıklamasına "Powerpoint" , *Abstrakte Symbole* ise "Flash karten, puzzel" yanıtını vermiştir. Her iki cevapta yanlıştır.

Ö3: *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel* "Powerpoint" ve *Abstrakte Symbole* "Somut semboller. Flash Karten" yanıtlarını vermiştir.

Ö4: *Signalgrammatik* bölümüne "Sembollerle anlatım" , *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel* bölümüne " kalın, ince, düz yazımla dikkat çekme", *Abstrakte Symbole* bölümüne "Soyut anlatım" *Konkrete Symbole* bölümüne ise "Somut anlatım" yanıtlarını vermiştir. Verdiği cevaplar doğrudur.

Ö5: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Ö6: *Signalgrammatik* terimi için "tablo" yanıtını, Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel için ise "koyu başlık" yanıtını vermiştir. Diğerlerini yanıtsız bırakmıştır.

Ö7: *Drucktechnisch –graphische Hillfsmittel* için "baskı tekniği", *Abstrakte Symbole* için "Soyut semboller", Konkrete Symbole için ise "görsel semboller" yanıtını vermiştir. Verdiği yanıtlar doğrudur.

Ö8: 2.soruya yanıt vermediği için analiz yapılamamıştır.

Ö9: 2. Soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Ö10: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamaktadır.

2. soruya ilişkin verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların terimlerin çoğuna doğru bir açıklama yazdıkları görülmüş, bu da katılımcıların bu terimlerin karşılıklarını bildiklerini göstermiştir.

3.soruda bir görsel yer almaktadır ve bu görsele ait alt sorular içermektedir. Şöyle ki;

a) Resimdeki görselde hangi dilbilgisi konusu anlatılmak istenmiştir? Resimdeki görselde ne anlatılmak istenmiştir?

b) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır?

3.Soruya ilişkin alınan cevaplar şöyledir:

Ö1: 3.soruda bulunan bölümlere yanıt vermemiştir.

Ö2: 3.soruda bulunan bölümlere yanıt vermemiştir.

Ö3: 3.soruda bulunan bölümlere yanıt vermemiştir.

Ö4: 3.soruda a) şıkkına "Präpositionen anlatılmak isteniyor. Şekiller üzerinden" yanıtını vermiştir. Ancak b) şıkkını yanıtsız bırakmıştır. Dilbilgisi yapısını anladığı ancak görsel tekniği bilmediği görülmüştür.

Ö5: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır

Ö6: 3.soruda bulunan bölümlere yanıt vermemiştir.

Ö7: 3.soruda a) şıkkına *"Präpositionen"* yanıtını vermiş, b) şıkkını boş bırakmıştır. Bu durumda dilbilgisi yapılarını anladığı fakat görsel teknikleri bilmediği görülmektedir.

Ö8: 3.soruda a) şıkkına *"präpositionen"* yanıtını vermiştir b) şıkkını yanıtsız bırakmıştır.

Ö9: 3.sorudaki görselin altına sırasıyla "bu noktaya dikkat edin" , "bunun dışındaki kavramlar" "?" "Aralığı doldurun" yanıtlarını yazmıştır. a) şıkkına vermek istediği cevaplar yanlıştır. Görseli yanlış yorumlayıp yeni anlamlar çıkarmaya çalışılmıştır verilen cevaplar yanlıştır. b) şıkkına ise "Bilmiyorum" yanıtını vermiştir.

Ö10: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamaktadır.

3.soruya verilen cevaplara bakıldığında görülmüştür ki bu görseldeki örneğin hangi dilbilgisi konusu ile ilintili olduğunu sadece 3 öğretmen bilmiştir.

4. sorudaki görsele uygun olarak alt sorular yer almaktadır.

a) Yukarıdaki görselde bulunan şekiller neden farklıdır?
b) Resimdeki görselde neye dikkat çekmek istenmiştir? / Resimdeki görselde hangi dilbilgisi kuralına dikkat çekmek istenmiştir.
c) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır. ?

Ayrıca 4.sorudaki görsel anketin birinci bölümünde yer alan 14.ve 15. Sorular ile ilintilidir. Anketin birinci bölümünde katılımcıların yanıt verdiği sorular teorik olarak değerlendirilecek ve ikinci bölümündeki sorular ise uygulama olarak değerlendirilecektir. Bu bakımdan teorik ve uygulamada verilen cevapların karşılaştırmaları yapılacaktır.

4. soruya ilişkin alınan cevaplar şöyledir:

Ö1: 4. Sorunun alt sorusu olan a) şıkkı ile ilgili "Cümle öğelerine göre kullanılmıştır" yanıtını vermiştir. b) şıkkındaki soruya şöyle cevap verilmiştir: Bu soruya ise "Modalverben konusu şekillerle desteklenerek anlatılmıştır. Cümle sıralaması ve öğelerine dikkat çekilmektedir." c) şıkkında bulunan hangi görsele ait olduğunu sorulan soruya "Druckteschnik" yanıtını vermiştir.

Bu cevaplardan anlaşıldığı üzere katılımcı görselde anlatılan dilbilgisi konusunu anlamıştır fakat görselin hangi tekniğe ait olduğunu bilemediği görülmektedir. Oysa aynı katılımcı anketin birinci bölümünde Abstrakte Symbole (soyut görseller)'e ait olan 14 ve 15. Sorulara cevabına *kesinlikle katılıyorum* yanıtını vermiştir. Yani teorik olarak soyut görsellerin derslerde kullanılmasının verimli olduğunu düşündüğü fakat uygulama kısmında ise bu görselin soyut sembollere ait olduğunu bilmediği görülmektedir.

Ö2: 4.soruda a) şıkkına "Cümle tersten de kullanılabilir ifadesi gösterilmiştir" yanıtını vermiştir ve bu ifade yanlış bir ifadedir. b) şıkkına "Modalverb" yanıtını vermiştir. c) şıkkını boş bırakmıştır. Bu cevaplardan katılımcının kullanılan dilbilgisi kuralını anladığı fakat hangi tekniğe ait olduğunu bilemediği anlaşılmıştır. Ayrıca birinci bölümde bulunan 14 ve 15. sorulara katılıyorum cevabını vermiştir. Yani soyut sembolleri, grafikleri kolaylıkla anladığını ve öğrencilerinin öğrenebilmesi için üzerinde durduğunu belirtmesine rağmen uygulama kısmında resimdeki soyut sembolde verilen şekillerin neden farklı olduğunu anlamayarak teori ve uygulamada ters düşmüştür.

Ö3: 4.soruda a) şıkkını yanıtsız bırakmıştır. b) şıkkına "Modal. Fiilerde çekim" yanıtını vermiştir. c) şıkkını yanıtsız bırakmıştır. Ö3 kodlu katılımcının görseldeki dilbilgisi konusunu anladığı fakat hangi tekniğe ait olduğunu bilmediği görülmektedir. Anketin birinci bölümündeki 14üncü soruya kesinlikle katılıyorum 15. Soruya kararsızım yanıtını vermiştir. Ö3 verdiği bu yanıtlarla soyut sembolleri anladığını fakat bu sembolleri öğrencilere anlatmada kararsız kaldığını belirtmiştir.

Ö4: 4.soruda a)şıkkına *"Grammer yapılarına dikkat çekmek ve farklı olanları göstermek için. Fiiileri gösterebilmek için"* yanıtını vermiştir. b) şıkkına ise *"Görselde fiilleri ayırarak öğretilmek istenmiştir."* Yanıtını vermiştir. c) şıkkını yanıtsız bırakmıştır. Verdiği yanıtlar doğrudur ancak görsel teknik bilmediği görülmektedir. Ayrıca birinci bölümdeki 14.soruya kesinlikle katılıyorum 15.soruya ise katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda katılımcının teorik ve uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtların birbiri ile örtüştüğü görülmektedir.

Ö5: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Ö6: 4. soruyu yanıtsız bırakmıştır. Bu yüzden analizleri yapılamamıştır.

Ö7: 4.soruda a) şıkkına *"bence farklı değil. Cümlenin içinde modalverb varsa özneden sonra fiil yerine modalverb kullanılır ve o özneye göre çekimlenir. Asıl fiil yalın halde cümlenin sonuna gider."* yanıtını vermiştir. Söylediği kural doğrudur fakat sorulan soruya yanıt vermemektedir. b) şıkkına *"Modalverbler'e"* yanıtını vermiştir. Bu da yanlış bir cevaptır. c) şıkkına ise *"Signalgrammatik"* yanıtını vermiştir, doğru

yanıtlamıştır fakat hangi tekniğe ait olduğunu belirtmemiştir. Anketin birinci kısmındaki 14. ve 15.sorulara katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teorik kısımda sembolleri kolaylıkla anladığını belirten katılımcı uygulama kısmında bu sembollerin farklı olmadığını söyleyerek yanlış yapmıştır. Uygulama ile teori kısmında zıtlık mevcuttur.

Ö8: 4.soruda ise hem a) hem de b) şıkkına *"Modalverb"* yanıtını vermiştir. Yanıt doğrudur fakat görselde dilbilgisine yardım edecek olan asıl sembolleri göremediği için yanıtı yanlıştır. c) şıkkını yanıtsız bırakmıştır. Ankette bulunan 14 ve 15.sorulara kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda katılımcı soyut sembolleri kolaylıklaanladığını söylemesine rağmen uygulama kısmında yanlış yanıtlar vermiştir.

Ö9: 4.soruda s) şıkkına *"fiilleri ayırt etmeyi sağlamak için"* yanıtını vermiştir. b) şıkkına *"cümle kurulumu. Modalverb kullanımı (satzbau)"* yanıtını vermiştir. c) şıkkına ise *"kullanılan teknikleri isimlendiremem"* yanıtını vermiştir. Verdiği yanıtlar doğrudur. Görseldeki dilbilgisi yapılarını ve dikkat çekilmek istenen konuyu anladığı görsel teknikleri bilmediği görülmektedir. Anketin birinci bölümündeki 14.soruya katılıyorum ve 15.soruya kararsızım yanıtını vermiştir.

Ö10: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamaktadır.

4.soruya genel olarak bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu görseli doğru algılamış fakat tekniği bilemedikleri tespit edilmiştir. Teorik kısımda yani anketin birinci bölümünde katılımcıların geneli soyut sembolleri, grafikleri kolaylıkla anladığını ve sembolleri öğrencilerine de öğrettiklerini söylemişlerdir. Fakat uygulama kısmında bazı öğretmenler görseli yanlış algılamışlardır. Görsel teknik hakkında çoğu öğretmen yanıt verememiştir.

5.soruda verilen görsel ile ilgili 3 adet soru bulunmaktadır. Bunlar;

a) Görseldeki aracı kullanarak herhangi bir dilbilgisi kuralı anlatabilir misiniz?
b) Yukarıdaki görseli kullanarak ders anlatımının öğrenci üzerindeki etkisi ne olabilir?

c) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır? şeklindedir. Bu sorulara verilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır.

Ayrıca 5.soru anketin birinci bölümünde yer alan 16.ve 17.sorularla ilintilidir. Cevaplar bu sorularla ilişkili olarak da değerlendirilecektir.

5.Soruya ilişkin alınan cevaplar şöyledir:

Ö1: Anketteki bu bölüme yanıt vermemiştir. Buna rağmen anketin birinci bölümünde bulunan ve bu görsellerle ilintili olan 16 ve 17. sorulara kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Ö1 kodlu öğretmen derslerinde somut sembolleri kullandığını ve kolaylıkla anladığını söylemesine rağmen uygulama bölümündeki görsele yanıt verememiştir.

Ö2: 5. soruda bulunan bölümlere yanıt vermemiştir. Anketin birinci bölümünde bu görselle ilgili olan 16 ve 17. sorulara katılıyorum yanıtını vermiştir fakat uygulama kısmında soruları yanıtsız bıraktığı görülmüştür.

Ö3: 5.soruyu yanıtsız bırakmıştır. Anketin birinci bölümündeki 16 ve 17. sorulara kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Buna rağmen uygulama kısmındaki görsele yanıt vermediği görülmektedir.

Ö4: 5. soruda a) şıkkına *"Ayrılabilen fiilleri anlatabilirim"* yanıtını vermiştir. b) şıkkına *"görselden dolayı daha kalıcı olur"* yanıtını vermiştir. c) şıkkını ise boş bırakmıştır. Verdiği yanıtlar doğrudur ancak görsel teknikleri bilmediği görülmektedir. Ayrıca birinci bölümdeki 16 ve 17. sorulara kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teorik kısımda vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir.

Ö5: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Ö6: 5. soruyu yanıtsız bırakmıştır bu yüzden analizleri yapılamamıştır.

Ö7: 5.soruya yanıt vermediği için analizi yapılamamıştır.

Ö8: 5. soruda sadece a) şıkkına "Ayrılabilen fiiller" yanıtını veriştir.

Ö9: 5.soruda a) şıkkına "1) ön eki ayrılabilen fiiller anlatılabilir. 2) karışık halde verilen kelimelerden cümle kurmaları istenebilir." yanıtını vermiştir. Yanıtlar kısmen

doğrudur. b) şıkkına "şekli gördüklerinde ne yapacaklarını sormazlar" yanıtını vermiştir. Soruyu yanlış algıladığı için yanıtı yanlış sayılmaktadır. c) şıkkına "?" yazmıştır. Anketin birinci kısmında yer alan 16. soruya katılıyorum 17. soruya ise kararsızım yanıtını vermiştir. Bu durum b) şıkkına verdiği yanıtla alakalı olabilir.

Ö10: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

5. soruya verilen cevaplara genel olarak bakıldığında 10 öğretmenden sadece 4ünün bu soruları doğru yanıtladığı görülmüştür.

6.sorudaki görsele uygun olarak 3 adet soru sorulmuştur. Bunlar;

a. Yukarıdaki görselde yazılar neden farklı tonlardadır?
b. Yukarıdaki görselde neye dikkat çekmek istenmiştir?
c. Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır? Şeklindedir. Bu soruya verilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır.

Ayrıca 6.soru anketin birinci bölümünde yer alan 12.ve 13.soruyla ilintilidir. Bu bakımdan verilen cevaplar bu sorularla ilişkili olarak değerlendirilecektir.

6.Soruya ilişkin alınan cevaplar şöyledir:

Ö1: 6.sorudaki a) şıkkında resimde bulunan yazıların neden farklı tonlarda olduğu sorulmuştur. Bu soruya "Fiilin düzenli ve düzensiz olduğunu ve değişiklikleri göstermek için farklı tonlardadır" yanıtını vermiştir. b) şıkkında resimde neye dikkat çekmek istenmiştir sorusunda "fiillerin 3. Halinin değiştiğine dikkat çekilmiştir." cevabını vermiştir. c) şıkkında bulunan görsel teknik sorusunu yine yanıtsız bırakmıştır. Ö1'in görsellerdeki dilbilgisi kurallarını anladığı fakat hangi görsel tekniğe ait olduğunu bilmediği görülmektedir. Ayrıca anketin birinci bölümünde bu görsel ile ilgili olan 12.soruya katılıyorum 13.soruya ise kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teori kısmında vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir.

Ö2: 6. soruda a) şıkkına "Fiilerin perfekt hali belirginleştirilmiştir" yanıtını vermiştir. b) şıkkına "Fiil perfekt halinde ge- takısı aldığı vurgulanmıştır" yanıtını vermiştir. c) şıkkına ise "Gramer konusunu açıkça belirtmiştir." Yanıtını vermiştir. Verilen

yanıtlara bakıldığında görselde yer alan dilbilgisi konusunu anladığı fakat görsel teknik sorusunu anlamadığı görülmektedir. Ayrıca birinci bölümde bulunan, görselle ilgili olan 12 ve 13.sorulara kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teori kısmında vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir

Ö3: 6. soruda a) şıkkına "çünkü çekim yapılan fiilin değişime uğradığını daha etkili belirtmek için" yanıtını vermiştir. b) şıkkına "fiillerin geçmiş zamanda değişime uğradığı" yanıtını vermiştir. c) şıkkını ise boş bırakmıştır. Görsellerdeki dilbilgisi kural ve yapılarını anladığı fakat görsel tekniklerini bilmediği görülmektedir.

Birinci bölümdeki 12.soruya katılıyorum 13.soruya ise kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teori kısmında vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir

Ö4: 6.soruda a) şıkkına *"perfekt çekim yaparken düzenli ve düzensiz fiillerin sonuna gelen eklere dikkat çekmek için"* yanıtını vermiştir. b) şıkkına *"düzenli, düzensiz fiilin çekimindeki ayrıma dikkat çekilmiştir."* c) şıkkına ise *"Drucktechnik"* yanıtını vermiştir. Sorulan soruların hepsine doğru yanıt vermiştir. Ayrıca birinci bölümde bulunan 12.soruya katılıyorum 13.soruya ise kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teori kısmında vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir.

Ö5: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Ö6: 6.soruda ise a) şıkkına "düzenli / düzensiz fiiler" yanıtını vermiştir. Diğer şıkları yanıtsız bırakmıştır. Verdiği yanıt doğrudur ancak görsel teknik bilmediği görülmektedir. Anketin 12 ve 13.sorularına katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teori kısmında vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir

Ö7: 6.soruda sadece b) şıkkına "Partizip II" yanıtını vermiştir. Dil bilgisi kuralı doğrudur fakat görseldeki koyu yazımların anlatmak istediği dikkat çekme konusuna yanıt vermemiştir. Anketin 12 ve 13.sorularına katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu

durumda teori kısmında vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir

Ö8: 6.soruya yanıt vermediği için analizi yapılamamıştır.

Ö9: 6.soruda a) şıkkına "önemli ya da vurgulanmak istenilmesine göre tonlama yapılmıştır" yanıtını vermiştir. b) şıkkına "Güçlü – zayıf fiil çekimlerine" yanıtını vermiştir. c) şıkkına "?" yazmıştır. Bu durumda görselin amacını ve dilbilgisi yapılarını anladığı fakat görsel teknik bilmediği görülmektedir. Ayrıca anketin birinci bölümündeki 12. soruya kesinlikle katılıyorum ve 13. soruya katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu durumda teori kısmında vermiş olduğu yanıtlar ile uygulama kısmında vermiş olduğu yanıtlar birbiri ile örtüşmektedir

Ö10: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

6. soruya verilen cevaplardan görsel tekniğin öğretmenler tarafından en çok bilinen teknik olduğu anlaşılmıştır. Bu görselle ilgili çoğu öğretmenin doğru yanıtlar verdiği tespit edilmiştir.

7.sorudaki görsele uygun olarak 3 adet soru sorulmuştur. Bu sorular aşağıda yer almaktadır;

a. Yukarıdaki görsel hangi dilbilgisi konusunda ne amaçla kullanılabilir?
b. Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır?
c. Resimdeki görseli tasvir ediniz. (Kısa cümlelerle) Şeklindedir. Bu sorulara verilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır.

Ayrıca 7.soru anketin birinci bölümünde yer alan 18.ve 19.sorularla ilintilidir. Bu bakımdan cevaplar bu sorularla ilişkili olarak değerlendirilecektir.

7.Soruya ilişkin alınan cevaplar şöyledir:

Ö1: 7. soruda bulunan a) şıkkındaki soruya "Bağlaçlı cümlelerde kullanılabilir. Örneğin; araç bozulursa, yardım isteriz ya da bir Modalverb anlatılabilir.", yanıtını vermiştir. Diğer soruları yanıtsız bırakmıştır. Anketin birinci kısmında bulunan bu görselle ilgili olan 18. soruya *katılıyorum* 19. soruya *kesinlikle katılıyorum* yanıtını

vermiştir. Genel olarak bakıldığında Ö1 anketin birinci kısmında görsel teknikler ile ilgili sorulan sorulara olumlu yanıtlar vermiştir. Bu yanıtlara bakıldığında anketin uygulama kısmındaki sorular verdiği yanıtlar ile bir tezatlık tespit edilmiştir. Soruya verilen cevaplara bakıldığında Ö1 kodlu öğretmenin görsellerde anlatılmak istenen dilbilgisi yapı ve kurallarını anladığı fakat bu görsellerin ait oldukları görsel teknikleri bilmediği görülmektedir.

Ö2: 7. soruda bulunan a) şıkkına "Modalverb konusu ile dürfen fiilinin yasaklı tabelalar ile pekiştirilmiştir: Man darf nicht parken" yanıtını vermiştir. Doğru yanıtlamıştır ancak diğer soruları yanıtsız bırakmıştır. Yine birinci bölümde bulunan 18 ve 19. sorulara katılıyorum cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında Ö2 kodlu katılımcı bildiğini belirttiği görsel teknikler ile ilgili sorulara yanıt verememiştir. Görsellerin dilbilgisi yapı ve kurallarından bazılarını anladığı görülmüştür, fakat görsel tekniklerin hiç birine yanıt verememiştir.

Ö3: 7. soruda a) şıkkına "Perfekt – passiv" yanıtını vermiştir ancak yanlış yanıtlamıştır. b) şıkkını boş bırakmıştır. c) şıkkına ise "Araç bozulmuştur. Polis ise aracın yanlış yerde park edildiğini sanmıştır. Ve sürücüye ceza kesmek ister. Sürücü yanlış park etmediğini aracın bozulduğunu söyler. Bunu ispat etmek için kaputu açar", yanıtını vermiştir. Ö3'ün söylediği dilbilgisi kuralı yanlıştır fakat tasvir ettiği olay doğrudur. Bu görselle anlatılmak istenen olay yanlış park edilme durumudur. Bu durum da Almancada *dürfen* fiili ile anlatabilir. Ayrıca birinci bölümde 18 ve 19. sorulara katılıyorum yanıtını vermiştir.

Ö4: 7. soruda a) şıkkına "kurallar konusu işlenebilir. Sollen, müssen bu resim üzerinden kullanılabilir" yanıtını vermiştir. b) ve c) şıklarını yanıtsız bırakmıştır. Anketin birinci bölümünde yer alan 18. soruya kararsızım 19. soruya ise katılıyorum yanıtını vermiştir. Genel olarak Ö4'ün verilen görsellerde anlatılan dilbilgisi kural ve yapılarını anladığı ve doğru yanıtlar verdiği fakat görsel tekniklerden sadece bir tanesini bildiği görülmektedir.

Ö5: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Ö6: 7. soruyu da yanıtsız bıraktığı için analizi yapılamamıştır.

Ö7: 7. soruda a) şıkkına "Modalverb – darf – dürfen'i anlatırken" yanıtını vermiştir. b) şıkkını yanıtsız bırakmış, c) şıkkına ise "Hier darf man nicht parken" yanıtını vermiştir. Verdiği yanıtlar doğrudur görsel teknik bilmediği görülmektedir. Ayrıca birinci bölümdeki 18 ve 19. sorulara katılıyorum yanıtını vermiştir. Ö7'nin genel itibariyle görsellerdeki dilbilgisi kural ve yapılarını bildiği, fakat görsel teknik bilmediği görülmektedir.

Ö8: 7. soruda ise sadece a) şıkkına *"Modalverb dürfen"* yanıtını vermiştir. Yanıt doğrudur. Ö8'in genel olarak görsellerdeki dilbilgisi yapılarını bildiği fakat görsel tekniklerin hiçbirine yanıt veremediği gözlemlenmiştir.

Ö9: 7.soruya yanıt vermediği için analizi yapılamamıştır.

Ö10: Anketin uygulama kısmındaki hiçbir soruya yanıt vermemiştir. Bu durumda analizi yapılamamıştır.

Anketin ikinci bölümünde sorulan sorulara öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar yukarıdaki gibidir. Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu *dilbilgisi görselleri* adlı konuyu bildiklerini belirtmiştir. Fakat yapılan uygulamalar sonucunda katılımcıların bu terimlere aşina olduklarını ancak bu terimlerin kullanım şekillerini tam da bilemediklerini göstermiştir. Hatta bazı durumlarda görsellerde anlatılan dilbilgisi kurallarını yanlış anladıkları da tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında yapılan Almanca ders kitabı inceleme ve değerlendirme çalışmaları günümüzde Almanca derslerinde kullanılan Almanca ders kitaplarında Almanca dilbilgisi yapılarının verildiği sayfalarda *dilbilgisi görselleri* olarak adlandırılan görsel öğelerin sıkça kullanıldığını göstermiştir. *Dilbilgisi görselleri* dilbilgisi öğretimini ve öğrenimini kolaylaştırmak, öğrenileni akılda tutmak, eğlenceli, verimli ve etkili bir öğrenme süreci için kullanılır. Söz konusu görsellerin yabancı dil öğretiminde özellikle de Almanca dilbilgisi konularının öğretiminde kullanılması öğretmenlere de zaman kazandırmış olacaktır. Zira öğrenciler görseller yardımı ile bir konuya ilişkin kuralları kendileri keşfetme yöntemi ile bulur ve bu da öğrencilerin derste aktif olmalarını, konu üzerine düşünmelerini ve kendileri kuralları buldukları için öğrenmenin daha kalıcı olmasını sağlar. Ancak Almanca öğretmenliği lisans eğitimi süresince sunulan derslerin içeriği incelendiğinde görülmüştür ki başlı başına bu konunun ele alındığı ayrı bir ders yoktur. Yöntemler ile ilgili bazı derslerde bu konuya zaman zaman değinilmektedir. Ancak bu konunun ele alınıp alınmaması tamamen dersi veren öğretim elemanın inisiyatifine bırakılmıştır. Bu konuyu pek de önemsemeyen bir öğretim elemanının yöntem derslerini vermesi sonucu öğretmen adaylarının bu konuya ilişkin hiç bilgi edinmeden de mezun olmaları mümkündür.

Bu araştırmada Edirne ilinde görev yapmakta olan 10 Almanca öğretmenine bir anket uygulanarak öğretmenlerin *dilbilgisi görselleri* olarak bilinen görsel öğeleri okuma ve anlama yeterlik düzeyinin belirlenmesi ve Almanca öğretmenlerinin Almanca derslerinde dilbilgisi konularının öğretiminde *dilbilgisi görsellerinden* ne düzeyde yararlandıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Uygulanan anketin analizleri yukarıdaki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Ankete katılan Almanca öğretmenlerinin 7si kadın 3ü erkektir. Yaş aralıklarının ortalaması 30un üzerindedir. Veriler ankete katılan 9 öğretmenin eğitim fakültesinden

mezun olduğunu, ancak bu araştırmanın konusu olan *dilbilgisi görselleri* adlı konuyu lisans eğitimi süresince bazı derslerde çok az da olsa gördüklerini ortaya koymuştur.

Genel itibariyle öğretmenlerin çoğunluğu anketin uygulama kısmındaki görsellerin hangi dilbilgisi konularını anlattıklarını anladıklarını fakat görsel teknikleri etkin bir biçimde derslerde kullanmayı bilmediklerini ifade etmişlerdir. Bu durumun en önemli nedenlerinden bir tanesi lisans eğitimi süresince *dilbilgisi görselleri* konusu üzerinde yeterince ve gerektiği gibi uygulamalı olarak durulmamasıdır. Araştırma öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini icra ettikleri dönemde de *dilbilgisi görselleri* konusunda ek bir eğitim almadıklarını veya kendi kendilerine bu konuda kendilerini yetiştiremediklerini ortaya koymuş, dilbilgisi öğretiminde genellikle kitaplarda öyle olmasa da geleneksel yöntemler doğrultusunda kuraldan örneğe ve genelden özele stratejisinin sürdürülmekte olduğunu ortaya koymuştur. Oysa öğretmen ve öğrencileri dilbilgisi konularının geleneksel yöntemler ile öğretildiği ve öğrenildiği süreçlerden uzak tutmak ve Almanca dilbilgisi konularını örnekten kurala ve özelden genele şeklinde bir yol izleyerek ve dilbilgisi öğretilen kitap sayfalarında ve öğrenme ortamlarında *dilbilgisi görsellerinden* yararlanmak suretiyle öğretmek mümkündür. Almanca dilbilgisi konularının dilbilgisi görselleri ile desteklenerek daha kolay öğretilmesi ve öğrenilmesi ve öğrenilenlerin unutulmaması için bu araştırma sonucunda alınması gereken bazı önlemler tespit edilmiş ve bazı öneriler geliştirilmiştir. Şöyle ki;

Bilimsel Araştırmalar ile İlgili Öneriler

Bu araştırmada elde edilen veriler, Talim ve Terbiye Kurulunun Devlet Okullarında 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Almanca ders kitabı olarak okutulmasını uygun gördüğü bazı yerel ders kitaplarının incelenmesi ve değerlendirilmesi ve ayrıca 2019 yılı Edirne il merkezinde görev yapmakta olan 10 Almanca öğretmenine anket uygulanması sonucu elde edilmiştir. Yapılan bu araştırma küçük çaplı bir araştırmadır fakat bu türdeki araştırmalar daha da genişletilebilir. Daha başka görseller kullanılarak, daha geniş sayıda öğretmenin *dilbilgisi görsellerini* okuma, anlama ve yorumlama yeterlik düzeyleri ölçülebilir ve hatta belirli aralıklarla bu tür uygulamalar

tekrarlanabilir. Bu araştırmaların sonuçları daha sonrasında kamuoyu ile paylaşılıp elde edilen verilerden hareketle önlemler alınmalı, öneriler geliştirilmelidir.

Almanca Ders Kitapları ile İlgili Öneriler

Diğer bir husus derslerde kullanılan kitapların yeniden gözden geçirilip daha yenilikçi ve yeni yöntemler ışığında tasarlanmalı ve dilbilgisi öğretiminde *dilbilgisi görselleri* olarak bilinen görsel öğelerden daha fazla yararlanılmalıdır. Dilbilgisi konuları öğrencilerin daha kolay ve kalıcı bir şekilde öğrenebileceği *dilbilgisi görselleri* ile verilmelidir.

Derslerin Düzenlenmesine İlişkin Öneriler

Öğrenciler tarafından sıkıcı olarak görülen ve öğrenilmesi zor olan ve kolay kolay akılda kalmayan dilbilgisi kurallarının öğretildiği ders ortamları *dilbilgisi görselleri* ile desteklenmeli ve öğrencilerin kuralları kendi kendine keşfedecekleri ortamlar yaratılmalıdır.

Almanca Öğretmeni Yetiştirim Süreci ile İlgili Öneriler

Bu çalışma kapsamında elde edilen verilerin ortaya koymuş olduğu diğer bir sonuç üniversitelerde Almanca öğretmenliği lisans programlarında *dilbilgisi görselleri* konusuna mutlaka yer verilmesi gerekliliğidir. Bu sayede hem Almanca öğretmenlerinin daha verimli ve etkili bir ders işleyecekleri ortamlar oluşacak hem de hedef dili öğrenen öğrenciler daha büyük bir zevk ile Almanca öğreneceklerdir. *Dilbilgisi görselleri* konusunun öğretmen adaylarına lisans eğitimi süresince sunulan Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar veya Dilbilgisi dersinde eksiksiz olarak verilebilmesi için mutlaka ders içerikleri ile ilgili çalışmalar yapılmalı ve *dilbilgisi görselleri* konusu müfredata mutlaka dahil edilmelidir. Bu konuya uygun seçmeli derslerin açılması da düşünülebilir.

Hizmetiçi Eğitim Kursları ile İlgili Öneriler

Çalışmakta olan Almanca öğretmenlerine hizmet içi kurslar verildiğinde *dilbilgisi görselleri* konusunun da ele alınması ve öğretmenlere *dilbilgisi görselleri* ile dilbilgisi konularını nasıl daha kolay öğretebilecekleri uygulamalı olarak gösterilmeli, dilbilgisi görsellerinden yararlanarak öğrencilerin Alman dili ile ilgili dilbilgisi kurallarını nasıl kendi kendine sezinleyip keşfedebilecekleri anlatılmalı ve öğretmenlerin derslerinde mutlaka bu konuya yer vermeleri sağlanmalıdır.

Öğretim Elemanlarının Uzmanlaşmalarına İlişkin Öneriler

Almanca öğretiminde ve Alman dili dilbilgisi konularının verilişinde gerekli yerde ve zamanda *dilbilgisi görsellerinden* yararlanılabilmesi için Alman Dili ve Eğitimi Bölümlerindeki öğretim elemanlarının da bu konuya eğilip araştırmalar yapıp, uzmanlaşmaları ve bu konudaki bilgi ve deneyimlerini yetiştirmekte oldukları öğretmen adayları ile paylaşmaları gerek öğretmenlere ve gerekse dil öğrenenlere büyük faydalar sağlayacaktır.

Dilbilgisi görselleri Konulu Başvuru Kaynaklarının Hazırlanmasına İlişkin Öneriler

Yine bu konu üzerine uzmanlaşmış kişiler tarafından Almancada *Signalgrammatik* terimi ile ifade edilen *dilbilgisi görselleri* konusunu ele alan Almanca öğretmenlerinin dilbilgisi kurallarını *dilbilgisi görselleri* ile nasıl öğretebileceklerini veya öğrencilerin *dilbilgisi görselleri* ile Almancayı ve Alman dilinin dilbilgisi konularını nasıl daha hızlı ve etkin öğrenebileceğini gösteren başvuru kaynakları hazırlanmalıdır. Bilimsel verilere dayanarak hazırlanacak olan temel başvuru kaynaklarının hem basılı hem de çevrimiçi hazırlanmasında yarar vardır.

Sonuç olarak bu yapılan araştırma sadece 10 öğretmen ile yapılmıştır ve sonuç bu 10 öğretmenden elde edilen verilerden oluşmuştur. Ancak sonucun daha genel geçer olması için daha fazla öğretmen üzerinde anket uygulanmasında yarar vardır. Daha geniş kapsamlı bir çalışma, konuya ilişkin daha fazla öğretmenin tutumunu

sergileyecek ve böylelikle elde edilecek olan veriler ışığında konuya ilişkin daha fazla çözüm önerisi geliştirmek mümkün olacaktır. Bu nedenle bu tür bilimsel araştırmaların daha derinlemesine ve daha fazla paydaşın yer alacağı geniş kapsamlı araştırmalar şeklinde sürdürülmesinde yarar vardır.

KAYNAKÇA

Akay, Zabun, Oya, *Deutsch A1.1. Schülerbuch Für Gymnasien*, Özgün Matbaacılık, Ankara, 2018

Akyar, Filiz, Sulak, Melahat, Hüküm, Nilgün, Karlı, Nülüfer, Mert, Seda, Acar Serdar, Çağlayan, Yusuf, *Deutsch macht Spaß A 2.2. Deutsch als Fremdsprache für Gymasien Schülerbuch* , Ankara, 2018

Aydın, Mehmet, *Dilbilim El Kitabı, Temel Kavram ve Konular*, İstanbul, 2014

Can, Ertuğ, Can, Işık, Canan, "Türkiye'de İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar". *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Cilt 4, Sayı 2 2014

Demirtaş, Hasan, Cömert, Melike, Özer, Niyazi, "Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *Eğitim ve Bilim*, Cilt 36, Sayı 159, 2011

Ekmekçi, Özden, Fatma, "Yabancı Dil Eğitimi Kavram ve Kapsamı", *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı,* TDK Yayınları, 1983

Erkan, Hüsnü, *"Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme*", Ankara, 1993

Erol, Kemal, Erol, Emrullah, Emin, "Dil – İletişim İlişkisi Kapsamında Beden Dilinin İşlevi", *The Journal of Academic Social Science Studies*, No:35, Summer I, 2015

Funk, Hermann, Michael, Koenig, *Grammatik lehren und lernen,* Belin, 1991

Gökçe, Erten, Demirhan, Canay, "Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Bir Yaklaşım mı Yoksa Geleneksel Bir Anlayış mı?" *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 38, Sayı: 2, 2005

Güneş, Firdevs, *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*, Nobel Yayınları, Ankara, 2007

Güneş, Firdevs, "Görsel Okuma Eğitimi", *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2013

Güven, Ahmet, Zeki, "Dil Bilgisi Konularının Öğretim Sorunları" *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 1-10, 2013

Hajnoa Lenka, *Signalgrammatik im Unterricht der deutschen Morphologie.* Plzen, 2013. Diplomova prace (Mgr.). Zapadoceska Univerzita V Plzni. Fakulta pedagogicka. 2013

İlter, Binnur, Er, Sühendan, "Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Veli Ve Öğretmen Görüşleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:15 No:1, Mart 2007

Jacek, Kinga, Dolobowska, *Grammatikvermittlung in DaZ-Lehrwerken am Beispiel von Modalverben*, (Avusturya Viyana Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi) Wien, 2008

Kiszová, Eliška, *Grammatık Kreativ*, (Çek Cumhuriyeti, Masaryk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi) Brünn, 2009

Klein, Erwin, Reinfried, Marcus, "Bilder im kompetenzorientierten Fremdsprachenunterricht", *Akten des GMF-Sprachentages,* Aachen, 2013

Korkmaz, Zeynep, *Türk Dili ve Kompozisyon*, Bursa, 2005

Kuşçu, Ertan, "Yabancı Dil Öğretimi / Öğreniminde Görsel ve İşitsel Araçları Kullanmanın Önemi", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl:5,Sayı:43, Nisan 2017

Memiş, Muhammed, Raşit, Erdem, Mehmet, Dursun, "Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler" *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/9, 2013

Öztürk, Döndü, İncebel, Fadime, Balkan, Fatma, Yıldırım, Tülay, Canoğlu, Yasemin, *Wie Bitte A 1.1. Lehrbuch*, Ankara, 2018

Pan, Volkan, Lütfi, Akay, Cenk, "Eğitim Fakültesinde Yabancı Dil Dersi Alan Öğrencilerin Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutumlarının ve Sınıf Kaygılarının İncelenmesi", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt 14, Sayı 55, 2015

Pospíšilová, Jana, *Grammatik Kreativ und Motivierend*, (Çek Cumhuriyeti, Masaryk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi) Brno, 2007

Sarıkaya, Bünyamin, "Türkçe Öğretiminde Görsel Okuma", *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, 2017

Tuncel, Bilal, *Ach Soo! 8 Ortaokul 8. Sınıf Almanca Ders Kitabı*, Ankara, 2018

Ulutaş, Mustafa, Batur, Zekerya, "Görsel – Soru Temelli Dil Bilgisi Öğretimi: Resimli Türk Lisanı Örneği, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 10/7, 2015

Uzuner, Serap, Aktaş, Elif, Albayrak, Leyla, "Türkçe 6, 7 Ve 8. Sınıf Ders Kitaplarının Görseller (İllüstrasyonlar) Açısından Değerlendirilmesi" *TÜBAR-XXVII*, Bahar, 2010

Ünver Şerife, Genç Ayten, "Görselliğin Gücü: Almanca Ders Kitaplarındaki Görselliğe İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 393-404, 2013

Yanık, Gamze, *Ach Soo! 4 Kurscbuch Grundschule*, Ankara, 2018

Yazar, Şule, Çağlayan, Yusuf, Akyar, Filiz, Yaşar, Emra, Sulak, Melahat, Mert, Seda, *Deutsch macht Spaß A 1.2. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien Schülerbuch*, Ankara, 2018

Yeşilkaya, Aşkın, Çelik, İsmail, *Ach Soo! 5 Kursbuch Mittelschule*, Ankara, 2018

Yeşilkaya, Aşkın, Şanlı, Zehra, *Ach Soo! 2 İlkokul 2. Sınıf Almanca Ders Kitabı*, Ankara, 2018

Yeşilkaya, Aşkın, Tuncel, Bilal, Karayılmaz, Eyyup,Uğur, *Ach Soo! 6 Kursbuch Mittelschule*, Ankara, 2018

Yeşilkaya, Aşkın, Uygur, Seher, *Ach Soo! 3 Almanca 3 Ders Kitabı*, Ankara, 2018

Online Kaynaklar

http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-3.htm;(Erişim Tarihi: 20.03.2019)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5afd2941484121.67324651 (Erişim Tarihi: 17.02.2018)

EKLER

EK-1

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ ALMAN DİLİ EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
ANKET UYGULAMASI

Yarı yapılandırılmış olan bu. 22 adet 5li likert tipi sorudan oluşan birinci bölümde Almanca öğretmenleri veya öğretmen adaylarının Almanca ders kitaplarında Dilbilgisi konularının anlatımında karşılarına çıkabilecek olan görselleri ne ölçüde okuyabildikleri ve yorumlama yetkinliğine sahip oldukları ölçülmeye çalışılmaktadır. Ayrıca kullandıkları kitaplar ve kendilerinin almış oldukları yabancı dil öğretim yöntemleri derslerine ilişkin görüşleri alınmaktadır. Anketin ikinci kısmında Almanca ders kitaplarından alınmış çeşitli görsellere ilişkin yer verilmiştir ve bu bölümde ucu açık sorulara cevap verilmesi beklenmektedir. Sorulara dikkatle cevap vermeniz çalışmanın gerektiği gibi yürütülebilmesi ve sağlıklı sonuçlar elde edilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Yanıtlarınız tamamen isimsiz olacaktır ve verileniz gizli tutulacaktır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkürler.

İzel İSKENDER

Trakya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Yaş aralığı: 18 – 23 ( ) 24 – 30 ( ) 31 ve üzeri ( )

Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

Mezun olduğunuz okul: Eğitim Fakültesi ( ) Edebiyat Fakültesi ( ) Fen Edebiyat Fakültesi ( ) Diğer ( ) .....

Çalışmakta olduğunuz kurum: Devlet okulu ( ) Özel okul ( )

Almanca derslerinde kullandığınız ders kitaplarının/yardımcı kitapların

ismi: .....

Almanca dersinde, Almanca öğretiminde kullanılan aşağıdaki yöntemlerden hangisini/hangilerini kullanıyorsunuz?

Grammatik Übersetzung Methode ( )

Direkte Methode ( )

Audio Linguale Methode – Audio Visuale Methode ( )

Vermittlende Methode ( )

Kommunikative Ansatz ( )

Interkulturelle Ansatz ( )

Mehrsprachigkeit Methode ( )

Tertiärsprachenlernens ( )

Alternative Methoden ( )

BÖLÜM I

SORULAR

1. Lisans eğitimim boyunca almış olduğum Almanca Dil Bilgisi vb. derslerin yeterli olduğunu düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

2. Lisans eğitimim boyunca almış olduğum Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar vb. derslerin yeterli olduğunu düşünüyorum

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

3. Yabancı dil öğretiminde ders işlerken uyguladığım yöntem ve metotların öğrencilerin dersi anlamaları konusunda etkili olduğunu düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

4. Yabancı dil öğretiminde kullanılan eski yöntemlerden ziyade yeni öğretim yöntemleri ve metotları kullanmayı tercih ediyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

5. Almanca Dil Bilgisi öğretiminde tümdengelim (örnekten kurala) yönteminin uygulanmasının öğrenciler üzerinde daha etkili olduğunu düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

6. Kullandığım yerel Almanca ders kitaplarının öğrencilerin Almanca öğrenmelerinde yeterli olduğunu düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

7. Kullandığım yerel Almanca ders kitaplarında verilen Almanca Dil Bilgisi konularının öğrenciler üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

8. Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan dil bilgisi görsellerini dikkate alarak ders işliyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

9. Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan dil bilgisi görsellerinin, dil bilgisi öğreniminde yeterli olduğunu düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

10. Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan dil bilgisi görsellerinin, dil bilgisi öğreniminde öğrencileri motive etme konusunda etkili olduğunu düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

11. Kullandığım Almanca ders kitaplarında yer alan dil bilgisi görsellerinin, dil bilgisi öğreniminde öğrencilere katkı sağladığını düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

12. Kullandığım Almanca ders kitaplarındaki dil bilgisi anlatımında, **koyu renk** ile yazılmış kelimelerin ya da ifadelerin ders sırasında dikkatle üzerinde duruyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

13. Kullandığım Almanca ders kitaplarındaki dil bilgisi anlatımında, koyu renk ile yazılmış kelimelerin ya da ifadelerin ders sırasında öğrencilerimin de bu yazılara dikkat etmeleri gerektiğini vurguluyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

14. Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan şemaları, grafikleri (soyut sembolleri) kolaylıkla anlıyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

15. Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan şemaların (soyut sembolleri) üzerinde durarak öğrencilerime anlatıyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

16. Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan somut sembolleri (araç vb. şekilleri) kolaylıkla anlıyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

17. Kullandığım Almanca ders kitaplarında dilbilgisi anlatımında yer alan somut sembolleri (araç vb. şekilleri) üzerinde durarak öğrencilerime anlatıyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

18. Kullandığınız Almanca ders kitaplarında dil bilgisi anlatımında yer alan somut resimleri öğrencilerimin tasvir etmelerini istiyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

19. Kullandığım Almanca ders kitaplarında dil bilgisi anlatımında yer alan somut resimleri tasvir etmenin Almanca öğretimine katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

20. Yabancı dil öğretiminde her geçen gün yeni çıkan yaklaşım ve metotları takip edip kullanılmasının yabancı dil öğretimine katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

21. Almanca Dil Bilgisi öğretiminde ders kitaplarının yeterli olmadığı yerlerde öğretmenlerin gerekli materyaller yardımıyla dersi desteklemeleri gerektiğini düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

22. Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi ile ilgili görsel materyal kullanımının öğrenciler üzerinde daha etkili bir öğrenme sağlayacağını düşünüyorum.

Kesinlikle katılıyorum ( ) katılıyorum ( ) kararsızım ( ) katılmıyorum ( ) kesinlikle katılmıyorum ( )

BÖLÜM II

UYGULAMA

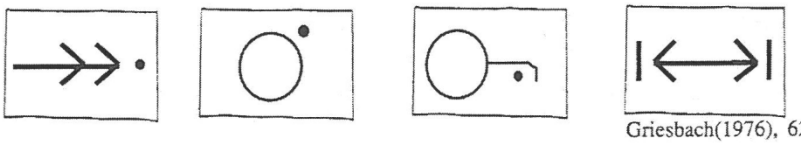
1. Aşağıdaki terimlerin anlamlarını bildiklerinizi işaretleyiniz.

Signalgrammatik ( )
Drucktechnisch – graphische Hilfsmittel ( )
Abstrakte Symbole ( )
Konkrete Symbole / Visuelle Metaphern ( )
Dynamische Symbole / Personalisirung von grammatischen Regeln ( )

2. Yukarıda adı geçen terimlerin sizin için ne ifade ettiğini yazınız.

Signalgrammatik.....
.....
Drucktechnisch – graphische Hilfsmittel .....
.....
Abstrakte Symbole .....
.....
Konkrete Symbole / Visuelle Metaphern .....
.....
Dynamische Symbole / Personalisirung von grammatischen Regeln .....
.....
.....

3.

Griesbach(1976), 62-63

_____ _____ _____ _____

_____ _____ _____ _____

Grammatik lehren und lernen,1991,s.73

a) Resimdeki görselde hangi dilbilgisi konusu anlatılmak istenmiştir? Resimdeki görselde ne anlatılmak istenmiştir?

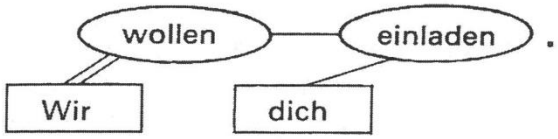
.....
.....
.....
.....

b) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır?

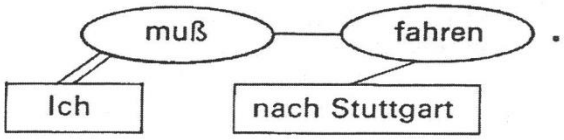
.....
.....

4.

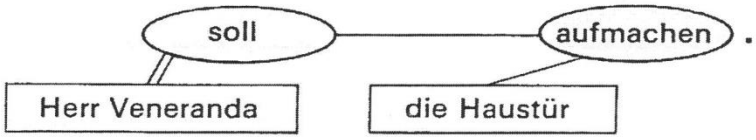
Wir wollen dich einladen.

Ich muß nach Stuttgart fahren.

Herr Veneranda soll die Haustür aufmachen.

Grammatik lehren und lernen,1991,s.77

a) Yukarıdaki görselde bulunan şekiller neden farklıdır?

.....
.....
.....
.....

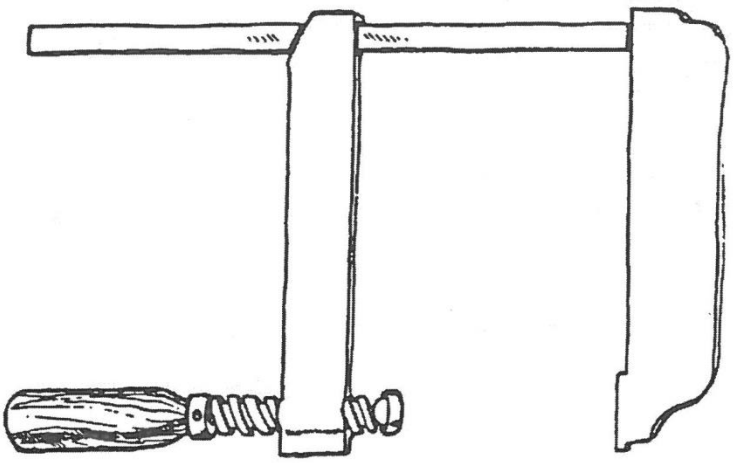
b) Resimdeki görselde neye dikkat çekmek istenmiştir? / Resimdeki görselde hangi dilbilgisi kuralına dikkat çekmek istenmiştir?

.....
.....
.....
.....

c) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır.

.....
.....
.....
.....

5.

Grammatik lehren und lernen,1991,s.83

a) Görseldeki aracı kullanarak herhangi bir dilbilgisi kuralı anlatabilir misiniz?

.....
.....
.....
.....

b) Yukarıdaki görseli kullanarak ders anlatmanın öğrenci üzerindeki etkisi ne olabilir?

.....
.....
.....
.....

c) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır?

.....
.....
.....
.....

6.

lernen (ein ***schwaches*** Verb)

ich	habe	das Perfekt	***gelernt***
du	hast	das Perfekt	***gelernt***
man	hat	das Perfekt	***gelernt***
wir	haben	das Perfekt	***gelernt***
ihr	habt	das Perfekt	***gelernt***
sie	haben	das Perfekt	***gelernt***

Die Endung des Partizips II
ist bei schwachen Verben ***-(e)t***.

sehen (ein ***starkes*** Verb)

ich	habe	den Film	***gesehen***
du	hast	den Film	***gesehen***
man	hat	den Film	***gesehen***
wir	haben	den Film	***gesehen***
ihr	habt	den Film	***gesehen***
sie	haben	den Film	***gesehen***

Die Endung des Partizips II
ist bei starken Verben ***-en***.

Übungsgrammatik für die Grundstufe,1997,s.35

a) Yukarıdaki görselde yazılar neden farklı tonlardadır?

.....
.....
.....
.....

b) Yukarıdaki görselde neye dikkat çekmek istenmiştir?

.....
.....
.....
.....

c) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır?

.....
.....
.....
.....

7.

Grammatik lehren und lernen,1991,s.88

a) Yukarıdaki görsel hangi dilbilgisi konusunda ne amaçla kullanılabilir?

.....
.....
.....
.....

b) Yukarıdaki resimde hangi görsel teknik kullanılmıştır?

.....
.....

c) Resimdeki görseli tasvir ediniz. (Kısa cümlelerle)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK-2

T.C
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

Oturum Sayısı: 2019/05
KARAR NO: 2019.05.07

Karar Tarihi: 22.05.2019

Akademik Danışmanlığını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in yaptığı Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dillere Eğitimi Anabilim Dalı Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisi İzel İSKENDER tarafından Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunda değerlendirilmek üzere gönderilen "Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi Görsellerini Okuma ve Yorumlama Yetkinlik Düzeyi Üzerine Bir Araştırma" başlıklı araştırma dosyası incelenmiştir. Araştırmanın: gerçekleştirilmesinde etik bilimsel standartlar açısından sakınca bulunmadığına mevcudun oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Ayhan GENÇLER
Başkan
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Prof. Dr. Rıdvan CANIM
Üye
Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐evet ☒hayır

Prof. Dr. Yüksel BAYRAK
Üye
Fen Fakültesi Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Prof. Ahmet Hamdi ZAFER
Üye
Devlet Konservatuvarı Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Doç. Dr. Ahmet Emre DAĞTAŞOĞLU
Üye
İlahiyat Fakültesi Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Doç. Dr. Esma MİHLAYANLAR
Üye
Mimarlık Fakültesi Öğretim.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Doç. Dr. Emre ATILGAN
Üye
Sağlık Bilimleri Fak. Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Dr. Öğr. Üyesi Levent DOĞAN
Üye
Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül KILIÇ
Üye
Balkan Araştırma Enst. Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Dr. Öğr. Üyesi Ercan YILMAZ
Üye
Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐evet ☒hayır

Dr. Öğr. Üyesi Özcan AYGÜN
Üye
Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐evet ☒hayır

EK-3

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih
17/04/19

İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih
17/04/19

İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih 17/04/19

İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih
19/04/19

İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih
18/04/19

İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih
18/04/19

İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih 19/04/19 İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih 18/04/19 İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih 17/04/2019 İmza

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında danışmanlığını Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN'in üstlenmiş olduğu İzel İSKENDER tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmış bir ankettir. Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi öğretiminde karşılarına çıkabilecek olan dilbilgisi görsellerini okuma ve yorumlama yetkinliklerini ölçmektir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İzel İskender (Tel: 05452688776 E-posta: izel.iskender@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih
17/04/2019

İmza
Öztürk